

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Uima, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 524

Poznań, piątek dnia 13 listopada 1931

Rok XXVI

Państwo etatystyczne jest za drogie

Wskazywaliśmy już w korespondencjach z Warszawy na znamienne wystąpienia w dyskusji budżetowej w Sejmie dwóch przedstawicieli t. zw. „sfer gospodarczych“ w klubie B. B., posłów Byrki i Hołyńskiego.

Posel Byrka, który jest prezesem sejmowej komisji budżetowej, wygłosił mowę wręcz opozycyjną. Coprawda, aby uczynić ją strawną dla bezkrwotycznego klubu B. B. i dla rządu zabawił „sanacyjnych“ posłów od czasu do czasu taniemi dowcipami, polemizując w szczególności z Klubem Narodowym Niemniej wszakże wystąpienie jego godziło w same podstawy obecnego systemu.

Zaatakował bowiem p. Byrka przesłuchanie władzy państwowej, dowodząc, że życie gospodarcze nie może go udźwignąć, stwierdził, że należy znowu odwołać się do inicjatywy prywatnej i przestać ją kępować gospodarka etatystyczna, dowodził, że bez radykalnej zmiany systemu gospodarczego nie nastąpi naprawa. W tym samym mniej więcej duchu wypowiedział się w dyskusji sejmowej poseł Hołyński.

Jednocześnie prasa prorządowa, lecz mająca styczność z kołami gospodarczymi, rozpoczęła atak na etatyzm i na fiskalizm. Podjęła ona tezę, stałe wysuwana przez obóz narodowy, że państwo etatystyczne jest za drogie, że żyje kosztem gospodarki prywatnej, która niszczy w sposób zastraszający, że polityka rządu, ograniczająca się do mechanicznego równoważenia budżetu i niewuwzględniająca życia gospodarczego, prowadzi do fatalnych następstw.

Najciekawszym w tem wszystkim jest wystąpienie przeciwko przerostowi władzy i wpływów państwowych. Wskutek katastrofy gospodarczej i wobec dalszych zapędów etatystycznych, koła gospodarcze, które naogół popierały dotychczas obecny system, uderzają na alarm. Tymczasem — jak to wielokrotnie już podkreślaliśmy — etatyzm jest i musi być nieodłączną cechą obecnego systemu rządzenia. Teoria o wszechwładzy państwa i rządu realizowana jest systematycznie na każdym kroku. Obecny system, aby móc się utrzymać przy rządach, musi rozszerzać kompetencje władzy państwowej, musi rozciągać działalność państwowa we wszystkich kierunkach, musi uzależniać od siebie wszystkie czynniki.

Okazuje się jednak, że system to bardzo kosztowny, wymagający dużych nakładów dla utrzymania wszystkiego w garści i opłacania ludzi oraz instytucji, które mu służą. Pod jego ciężarem dusi się poprostu całe życie gospodarcze.

Jeżeli więc występuje kto przeciw etatyzmowi, godzi w podstawy obecnego systemu. Winien również pamiętać, że nie da się ograniczyć wszechwładzy państwowej w dziedzinie gospodarczej, nie zmieniając radykalnie systemu politycznego w Polsce.

Należy tu nadmienić, że podobne

Solidarny front młodzieży akademickiej

Olbrzymie wiece akademickie w Krakowie i Lwowie

Warszawa, 13. 11. (Tel. wł.) — Dzisiaj o godz. 10 zrana odbędzie się pogrzeb śp. Stanisława Waclawskiego.

We Lwowie dziś o godz. 10 rano odbędzie się w westybulu uniwersyteckim wiec ogólno-akademicki za pozwoleniem rektora. O godz. 12 w katedrze lwowskiej odprawione będzie uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę śp. Waclawskiego.

Nabożeństwa w Warszawie i Krakowie odbędą się w sobotę, podobnie jak w Poznaniu.

W Krakowie odbył się wczoraj w westybulu uniwersyteckim olbrzymi wiec ogólny - akademicki przy udziale około 3000 młodzieży. Brał udział także przedstawiciele wszystkich organizacji naukowych, samopomocowych itd. Przyjęto przez aklamację rezolucję o wprowadzenie „numerus clausus“ oraz o sprawiedliwy rozdział prac w prosekutorjum. Jak silna jest pod tym względem opinia młodzieży, o tem świadczy fakt, że nawet studenci „sanacyjni“, choć niechętnie, głosowali za rezolucją. (w)

Kraków, 13. 11. (Tel. wł.) O wczorajszym wiece ogólno-akademickim w Krakowie podać jeszcze należy następujące szczegóły:

W skład komitetu organizacyjnego wiece weszli przedstawiciele wszystkich polskich stowarzyszeń samopomocowych i naukowych.

Wiec zagał mr. Klimecki, a przewodniczył prezes Bratniej Pomocy Medyków p. Lebioda. Referował przedstawiciel medyków p. Brzeski — poczem wszystkie wnioski przyjął prezydent przyjął przy aklamacji.

Uchwalone rezolucje potępiają zamordowanie przez Żydów śp. kolegi Stanisława Waclawskiego w Wilnie, następnie żądają wprowadzenia „numerus clausus“, oraz sprawiedliwego rozdziału prac na zwłokach w prosekutorjum, wzywają ogół akademików do wykluczenia studentów żydowskich ze swych stowarzyszeń i wyrażają wreszcie przekonanie, że zamykanie uniwersytetu i zawieszanie wykładów raczej wzmacnia ferment, zamiast go osłabić.

Po wiece akademicy uformowali się w czwórki, poczem ruszył olbrzymi pochód za pozwoleniem władz. W pochodzie niesiono kilkanaście transparentów. Do maszerujących studentów Uniw. Jag. dołączyli się w pochodzie, przybyli w ordynku studenci Akademii Górniczej, Akademii Sztuki Pięknych oraz W. S. H. Pochód przeszedł ulicami Wiśnią, Ryńkiem, Florjańską pod pomnik Grunwaldzki, gdzie prze-

mówił p. Brzeski — poczem pochód wrócił ulicą Basztową Dunajewskiego i Straszewskiego przed uniwersytet. Tu przyjął wiec, po przemówieniu p. Lebiody wraz z kuratorem prof. Uniw. Jagiell. drem Pigionem, b. rektorem Uniw. Wileńskiego — złożyło na ręce ks. rektora Michalskiego rezolucję i uchwały wiecowe.

Rektor ks. Michalski przyjął delegację bardzo życzliwie, wyrażając przyjął podziękowanie za spokojne przeprowadzenie wiecu i pochodu.

Po audjencji rektor ks. Michalski zeszedł z kuratorem i przyjął wiec na schody przed uniwersytet, skąd wygłosił do wielotysięcznej rzeszy studentów podniosłe przemówienie. Rektor podkreślił swą radość z powodu, że cała polska młodzież akademicka w spokojny i godny akademika sposób zmanifestowała swoje uczucia. Wyraził radość, że szczęśliwy zbieg okoliczności pozwolił mu wybrać na kuratora tego właśnie wiecu b. rektora Uniw. Wileńskiego prof. dra Pigionia, przez co tem silniej zaznaczył się węzły uczuciowe, łączące starą wszechnicę Jaziellońską z Uniwersytetem Wileńskim.

W końcu przemówienia zaznaczył, że rezolucje wiecu przedłoży Senatowi. Co do petycji zaś o wywieśnienie czarnej chorągwi na Uniw. Jaziellońskim, rektor oświadczył, że zwrócił się do kościoła akademickiego św. Anny o odprawienie nabożeństwa żałobnego za zabitego w rozruchach wileńskich studenta śp. Waclawskiego i o wywieśnienie na tymże kościele flagi żałobnej z tego powodu.

Zebrała młodzież witała owacyjnie rektora i wznosiła żywiołowe okrzyki na cześć jego, senatu akademickiego, rektora i kuratora. Po manifestacji pochód się rozwiązał.

Lwów, 13. 11. (Tel. wł.) Dziś około godz. 11 rano rozpoczął się w westybulu wiec uniwersytecki, w którym bierze udział kilka tysięcy młodzieży. Wiec został zwołany przez Lwowski Komitet Akademicki.

Warszawa, 13. 11. (Tel. wł.) — Wczoraj wiecz. miało się odbyć posiedzenie warszawskiej rady miejskiej, na którym Żydzi usiłowali poruszyć sprawę ostatnich zajęć. O godz. 10,30 oznajmiono radzie miejskiej, że posiedzenie się nie odbędzie i że zostało przełożone na wtorek, a to dlatego, że konwent senjorów nie mógł uzgodnić swego stanowiska w sprawie zajęć. Sprawa została postawiona na porządek dzienny następnego posiedzenia, mającego się odbyć we wtorek. (w)

Niemiecko-sowieckie rokowania handlowe

Berlin, 13. 11. (PAT). Między rządem niemieckim a delegatami sowieckimi prowadzone są obecnie wstępne narady do rokowań handlowych, które podjęto mają być na nowo w sobotę bieżącego tygodnia.

W naradach tych uczestniczą: minister Gospodarki Rzeszy — Warmbold, poseł sowiecki w Berlinie, Chifczuk, przedstawiciel handlowy Liubimow i zastępca generalnego sekretarza, Weizer. Narady te dotyczą taryfy celnej, kolejowej, opłat portowych i sowieckiego eksportu rolnego oraz przemysłowego. Prowadzone w sierpniu i wrześniu rokowania w sprawie taryfy celnej rozbiły się z powodu odmownej odpowiedzi rządu niemieckiego na żądania przedstawicieli sowieckich w kwe-

stji zmniejszenia niemieckich stawek celnych, wyznaczenia kontyngentów oraz wydania innych zarządzeń, zmierzających do zwiększenia przywozu sowieckiego do Niemiec.

Ze strony sowieckiej zwracano przytem uwagę na to, że wywóz niemiecki do Rosji osiągnął już stan przedwojenny. Niemcy natomiast odmowę swoją na tego rodzaju ulgi motywują tem, że skrepowane są zasadą największego uprzywilejowania oraz dają wyraz stanowisku, że Sowiety powinny sobie same zdobyć wolny rynek. Rząd Rzeszy miałby tylko przy tej sposobności wyrównywać następstwa małej elastyczności sowieckiego monopolu handlowego przy pomocy zamówień rządowych.

myśli rodzą się również w innych krajach. Wszędzie ludzie dochodzą do

wniosku, że należy ograniczać kompetencje państwa, by koszta jego utrzyma-

nia były jak najmniejsze. W takiej np. Austrii pod wpływem odmówienia jej kredytu w wysokości 60 milj szylingów przez Bank Międzynarodowy w Bazylei, który również znalazł się w opałach, podniosły się głosy, że niema innej rady tylko trzeba radykalnie zmniejszyć koszta utrzymania państwa, które wysysa wszystkie soki ożywcze kraju.

Również na Węgrzech powstają takie same poglądy. Oto, co donosi korespondent „Kurjera Warszawskiego“ w Budapeszcie:

„Polityczną sensacją dnia stanowi mowa przywódcy chrześcijańsko - społecznej partii gospodarczej hr. Jana Zichy. Jak wiadomo, partia chrześcijańsko - społeczna należy do koalicji rządowej Hr. Zichy, ku ogólnemu jednak zdziwieniu wygłosił dziś płomienną mowę opozycyjną, w której oświadczył, że poprzedni rząd popełnił szereg ciężkich błędów, których nie należy ani upiększać ani pokrywać milczeniem. Obecnie rząd nie ma innego wyjścia, jak oświadczyć, że pragnie zmienić gruntownie dotychczasowy system. Hr. Zichy zakończył swą mowę oświadczeniem, że rozumna krytyka musi wreszcie na Węgrzech dojść do głosu i że Węgry nie potrzebują kagańca, lecz wolności. To oświadczenie „przwichła cała opozycja mieszcząca oklaskami“.

Pod wpływem przełomu gospodarczego rodzą się więc nowe myśli o zadaniach i granicach władzy państwowej. Dokonuje się bardzo gruntowny przewrót w zapatrywaniach na te sprawy. I u nas obecny system, będąc za droгим, staje się stopniowo coraz większym anachronizmem. I u nas, jak słusznie powiedział w Sejmie prezes Rybarski, potrzeba gruntownej zmiany systemu, potrzeba nowych myśli i nowych ludzi.

Fundusz żydowski

Żydzi zwalczający, jak wiadomo, w sposób jak najacieklejszy wszelki nacjonalizm, posiadają sami bardzo sprawną organizację, obejmującą wszystkie kraje i części świata, a której zadaniem jest czuwanie nad sprawami żydowskimi i należyte ich popieranie. Organizacja ta dysponuje również bardzo poważnymi środkami pieniężnymi, płynącymi od Żydów całego świata.

Z tego funduszu czerpie również w znacznej mierze żydostwo w Polsce, zdobywając tem samem wydatną pomoc na bezwzględna walkę konkurencyjną z handlem i przemysłem polskim. Jakże sumy napływają z tego źródła, namowne w ostatnim czasie prasa żydowska donosząc, iż z samej Ameryki w latach 1923—1927 otrzymywali Żydzi w krajach wschodnio-europejskich 3—4 milionów dolarów rocznie, z czego w głównej mierze czerpali Żydzi w Polsce.

Ostatnio jednak, z powodu kryzysu amerykańskiego, któremu oczywiście ulegają i Żydzi tamtejsi, zaczęły maleć wpływy na wspomaganie żydostwa w Polsce. Wobec tego jak donosi prasa żydowska do Ameryki udał się dr. Bernard Kahn, dyrektor odnośnej organizacji na Europę, który ma na miejscu dołożyć starań, żeby dotychczasowa pomoc coroczna dla Żydów w Polsce pozostała nadal nieuszczerploną.

Nagroda Nobla w dziale chemji

Sztokholm, 13. 11. (PAT) Akademia nauk w Sztokholmie postanowiła podzielić tegoroczną nagrodę Nobla w dziale chemji między uczonych niemieckich Karola Boscha i Fryderyka Bergiusa za ich badania w dziedzinie wysokiego ciśnienia.

Historja koncesji na książkę telefoniczną

Jedno z źródeł dochodu „sanacyjnego” Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet

Wykazaliśmy w swoim czasie ze stanowiska rzeczowego bezsensowność wydawnictwa jednej książki telefonicznej na całą Polskę (z wyjątkiem właśnie stolicy). Zaznaczyliśmy, że chyba ktoś musiał myśleć tego przedsiębiorstwa bardzo forsować, i że ktoś musiał na niem dobrze zarobić.

Informacje szły w tym kierunku, że zarobił na bezsensownym wydawnictwie jako pośrednik wydawniczy — „sanacyjny” Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet (t. zw. „Kwoka”) dzięki protekcji osób bardzo wysoko postawionych, i że zarobili grubo bezpośredni wydawcy Pułdowski z Warszawy i Koralewski z Poznania.

„Dziennik Kujawski” wystąpił w tej sprawie z następującymi szczegółami:

Gdzieś, kiedyś powstała myśl — wydania nowej książki telefonicznej, która zawierała spis abonentów z całej Polski. Projekt chwalebny (?), wykonanie — „sanacyjne”. To określenie wystarcza w zupełności.

Ministerstwo poczt i telegrafów, któremu z urzędu przypadło wykonanie projektu, nie chciało, czy nie mogło zająć się drukiem i nakładem wspomnianej książki, oddało więc koncesję wydawniczą na przeciąg 3 lat (za co miało otrzymać cały nakład około dwustu tysięcy egzemplarzy — gratis) ultrasanacyjnemu Związkowi Pracy Obyw. Kobiet w Warszawie.

Na czele tej kobiecej organizacji stoi nie byle kto, bo sama p. ministerowa Boernerowa (żona ministra, poczt itd.) w otoczeniu całej plejady żon bardzo wysokich dygnitarzy państwowych.

„Sanacyjny Związek Kobiet nie zajął się jednakże wydaniem wspomnianej książki. To jest, zajął się nią o tyle, że całą sprawę przekazał w ręce trzeciej. Powstało więc ad hoc zorganizowane towarzystwo „Informatory Ekonomiczne”, pod którą to spółką ukrywały się tak znane osoby, jak p. Koralewski z Poznania i Pułdowski z Warszawy.

Spółka ta z tajemniczych powodów przeniosła się do Poznania, zakładając tam... na utartą modłę „sanacyjną” —

eleganckie biuro, przyczem nie obyło się bez automobili i t. p. luksusu (ciężkie czasy, co?) i zaczęto „pracę”.

Pierwsza książka telefoniczna na rok 1931/32 miała się ukazać najpóźniej w maju b. r. w nakładzie stu pięćdziesięciu tysięcy egzemplarzy.

Tymczasem po objechaniu całej Polski i zebraniu masy materiału i ogłoszeń „świetnie i sprężysto” prowadzone przedsiębiorstwo wydawnicze załamało się. W lipcu, czy na początku sierpnia książka ukazała się wprawdzie, ale tylko w ilości siedmiedziesięciu pięciu tysięcy egz.

Ministerstwo poczt i telegr. nie zrobiło na tem najgorszego interesu, ponieważ otrzymało wydrukowany nakład i, sprzedawszy książkę po 2,50 zł, zebrało sumę 187 tysięcy zł.

„Wydawcom” udało się ściągnąć za ogłoszenia około 480 tysięcy złotych. Nie regulując należności, za pracę drukarską i t. p., ulotnił się on jak kamfora, zdając owo „ministerjalne” wydawnictwo na łaskę opatrności...

Najgorzej wyszły na tym „interese” tysiączne rzesze drobnych kupców, handlowców i przemysłowców, którzy, otumanieni zaręczeniami, że książka ukaże się w dwa razy większym nakładzie, dali wymienionym panom ogłoszeń na sumę niebagatelną, bo blisko pół milionową.

Książka, która wyszła w połowie projektowanej ilości, doszła siłą faktu do rąk takiej samej ilości ludzi i osiągnęła tylko 50 proc. efektu. Dla aranzatorów efekt jest jednakże pełnowartościowy... Prócz tego bezpośredni, czy pośredni sprawcy tej społecznej krzywdy, „zapomnieli” uregulować rachunku za dostawę papieru w sumie około 60 tysięcy złotych.

Tyle „Dziennik Kujawski”. Historia książki telefonicznej jest wymowną ilustracją protekcjonalizmu, uprawianego w stosunku do organizacji „sanacyjnych”, i lekkomyślnego przez czynniki „sanacyjne” obchodzenia się z groszem obywateli państwa. Do sprawy tej powrócimy jeszcze, dorzucając dalsze charakterystyczne przykłady do metod, stosowanych przez udzielanie koncesji.

Delegaci złożyli na ręce rektora memoriał zawierający postulaty młodzieży, uchwalone na wtorkowym wiecu. Postulaty te rektor przyjął do rozpatrzenia, obiecując zapoznać się z nimi i w razie możności uwzględnić.

Wobec tego delegacja najważniejsza z nich przedstawiła ustnie. Na prośbę młodzieży uregulowania sprawy zwłok żydowskich w prosektorjach, rektor odpowiedział, iż obecnie już prosektorjum rozporządza dostateczną ilością zwłok żydowskich, które ostatnio zostały dostarczone do prosektorjum. W sprawie „numerus clausus” rektor definitywnej odpowiedzi nie udzielił, oświadczając, iż sprawa ta absolutnie nie leży w kompetencji władz uniwersytetu. Wreszcie co do wykrycia i ukarania winnych śmierci śp. Waclawskiego już poprzednio interwenjował u władz administracyjnych i sądowych.

W związku ze swoją odezwą do młodzieży akademickiej rektor z naciskiem podkreślił, iż miał na względzie ogół młodzieży, nie zaś tę czy inną jej grupę, natomiast surowy ton odezwy, według oświadczenia rektora, spowodowany był obawą o spokój uczelni i dobro akademików. Na zakończenie oświadczył, iż w razie zgłoszenia się odpowiedniej organizacji zezwoli w pierwszym dniu rozpoczęcia wykładów na legalny wiec, na którym młodzież będzie miała możliwość skierowania swoich postulatów na właściwej drodze. Natomiast na żaden wiec przed odwiezieniem wykładów rektor zgodzić się nie chciał, zalecając narazie zgromadzenia w lokalach organizacji w celu uspokojenia umysłów.

Po wysłuchaniu tych postulatów i oświadczeń, delegacja udała się na podwórze domu nr. 24 przy ul. Zamkowej, gdzie młodzież zgromadzona czekała na wynik konferencji.

Gdy delegaci rozpoczęli składać sprawozdanie z delegacji i zaznaczyli, że według słów rektora jest on życzliwie usposobiony do ogółu młodzieży, zebrani zaczęli wznosić okrzyki powątpiewania, ponieważ niewydanie sztandaru ogólnoakademickiego ogólnoakademickiemu pochodowi, pragnącemu wziąć udział w uroczystości 13-lecia niepodległości, ogół młodzieży uznał za brak życzliwości ze strony władz uniwersyteckich.

Wszelkie przedstawienia delegatów i wezwania do zachowania spokoju rozbiły się o zdecydowaną postawę zebranych, żądających, aby władze uniwersyteckie zezwoliły na odbycie w najbliższym czasie wiecu wewnątrz uniwersytetu. Na wiecu tym młodzież chciała omówić swoje postulaty. Jednakże po blisko dwugodzinnych przemówieniach delegaci skłonili zebranych do spokojnego rozejścia się.

Przemawiali na tym wiecu pp.: Hałaburda, Branicki, Dybowski, Wagrowski, Czeladzin i Michałowski.

Nieco wcześniej odbyło się przygodne zgromadzenie na dziedzińcu „Ogniska Akademickiego”, gdzie do zgromadzonych akademików usiłował przemawiać jeden z członków zarządu „Bratniej Pomocy” (opanowanego, jak wiadomo, przez „sanację” w r. ub.). Zgromadzeni przerywali mu wrogimi okrzykami pod adresem władz bratniackich, a w szczególności prezesa Dembińskiego, który swoją odezwą wywołał powszechne oburzenie.

Młodzież akademicka U. S. B., a przede wszystkim młodzież narodowa postanowiła sama oddać ostatnią posługę swemu zmarłemu tragicznie koledze, śp. Waclawskiemu. Już we wtorek na ze-

Nastroje młodzieży w Warszawie

Donoszą z Warszawy:

Młodzież akademicka uczelni warszawskich zachowała wczoraj spokój, mimo wewnętrznego napięcia. Po mieście zwolowane były zebrania tych studentów, którzy zostali aresztowani w czasie ostatnich zajęć.

Jedno z takich zebrań odbyło się wczoraj w reprezentacyjnej sali kolonji akademickiej im. Bolesława Chrobrego przy ul. Grójeckiej 39. Zebranie zgromadziło około 2000 studentów przeważnie z politechniki. Byli też studenci innych wyższych uczelni.

Inicjatorzy zebrania poinformowali zgromadzonych o przebiegu zajęć ostatnich, zwłaszcza przed politechniką. W obszernym sprawozdaniu, opartym na indywidualnych zeznaniach aresztowanych studentów, przedstawiono okoliczności i warunki, w jakich aresztowani się znajdowali. Sprawozdanie to, po uzupełnieniu dodatkowymi zeznaniami innych studentów i podpisane przez nich przesłane będzie na ręce J. M. rektora politechniki z prośbą o interwencję.

Zostało otwarte przy Centrali A-

Mydło Regera

jest pod względem jakościowym — wyrobem bezkonkurencyjnym.

Cena — zł 1,10

Znak ochronny

Pw 8793/94 R 1445

braniu Młodzieży Wszechpolskiej wyłoniono komitet pogrzebowy, który zajął się organizowaniem pogrzebu. Na oczekiwaniu zarządzonego zbiórki na koszt pogrzebu. W przeciągu całej środy napływały składki na ręce p. Wojewódzkiego, który objął kierownictwo komitetu.

Komitet obrął siedzibę w lokalu Młodzieży Wszechpolskiej przy ul. Orzeszkowej 11.

Późnym wieczorem wszystkie sprawy, związane z pogrzebem, zostały pomyślnie załatwione i termin obrzędów pogrzebowych ostatecznie ustalono.

We czwartek rano odbyła się po nabożeństwie w kościele św. Jakóba eksportacja zwłok ś. p. Stanisława Waclawskiego na cmentarz św. Piotra i Pawła. Zwłoki złożono w kaplicy. Eksportacji towarzyszyły wielotysięczne tłumy Niesiono wieńce, następnie szły korporacje, trumnę nieśli koledzy, za trumną postępowało grono profesorów z prorektorem ks. Falkowskim na czele (rektor w eksportacji nie wziął udziału) wreszcie tłumy akademików i publiczności.

W kwestii pogrzebu wynikała następująca sprawa. Starostwo zażądało, aby pogrzeb odbył się rano, grożąc w razie sprzeciwu urządzeniem pogrzebu policyjnego o godz. 5-tej. Oprócz tego starosta domagał się, aby trumnę natychmiast pogrzebano, ale młodzież nie dopuściła do tego, ponieważ rodzina ofiary mordu żydowskiego miała przyjechać dopiero we czwartek wieczorem. Zwłoki zostawiono w kaplicy pod odpowiedzialnością proboszcza kościoła św. Piotra i Pawła.

Środa minęła w Wilnie we względnie spokojnym nastroju. Podniecenie wśród młodzieży trwało dalej, lecz nigdzie nie doszło do żadnych starć poważniejszych. Przyczyniło się do tego w znacznym stopniu cofnięcie się ludności żydowskiej do dzielnic swoich i krańczenie silnych patroli policyjnych pieszych, konnych i samochodowych. W cukierniach nie obserwowano prawie zupełnie Żydów.

Większość sklepów była zamknięta. Dopiero pod wieczór, gdy kupcy przekonali się o zupełnym bezpieczeństwie, zaczęło otwierać sklepy i magazyny.

Po południu około godz. 14 w związku ze stanowiskiem „sanacyjnego” „Kurjera Wileńskiego” wobec zajść wtorkowych, wybita została szyba w lokalu redakcyjnym, przyczem wznoszono wrogi okrzyki.

Aresztowany został H. Perforowicz. Wieczorem, po wiecu akademickim, po raz drugi większe grupy usiłowały przedostać się przed „Kurjer Wileński”, lecz skonsygnowana policja uniemożliwiła demonstracje.

Wobec skonstatowania we wtorek rabunku sklepów przez męty społeczne, noc wczorajszej władze policyjne na terenie miasta dokonały obławy. Aresztowano około 80 złodziei i różnego rodzaju przestępców, których osadzono w areszcie centralnym do dyspozycji władz śledczych.

Antykatolickie stanowisko Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet

Pod tym nagłówkiem donosi Polska Katolicka Agencja Prasowa:

Dnia 4 listopada r. b. o godz. 17 w świetlicy domu ludowego w Grójcu, Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet urządził zebranie wszystkich swoich członkiń, na które zaproszono i miejscowe nauczycielstwo. Na czele powiatowego oddziału Z. P. O. K. stoi p. starościna Grochowska.

Na porządku dziennym zebrania znalazł się referat p. Godlewskiej p. t.: „Prawa kobiety w Polsce”, oraz sprawa dożywiania dzieci w szkole powszech-

nej. Ku wielkiemu zdumieniu zaproszonych gości p. Godlewską w referacie swoim omówiła sprawę małżeństwa, stosunek doń różnych wyznań, oraz przedstawiła nowy projekt prawa małżeńskiego, zachwalając go jako bardzo postępowy, wyzwalający niewiastę.

Jak widać z powyższego, dzięki Związkowi Pracy Obywat. Kobiet nawet w spokojnych prowincjonalnych miasteczkach uprawia się propagandę za antykatolickim projektem małżeńskim. (I na tem samym zebraniu omawia się sprawę dożywiania dzieci szkolnych! — red.).

W obronie sakramentu małżeństwa

Polska Katolicka Agencja Prasowa komunikuje:

Opinia katolicka Polski została głęboko poruszona projektem prawa małżeńskiego, opracowanym przez komisję kodyfikacyjną. Obecność ministra sprawiedliwości p. Michałowskiego na odczytaniu o nowym projekcie, wygłoszonym przez referenta komisji kodyfikacyjnej, p. Lutostańskiego, wywołała słuszną obawę co do stanowiska w powyższej sprawie ze strony władz rządowych.

Kapituła metropolitalna warszawska, mając na uwadze niezwykle niebezpieczeństwa, grożące Polsce ze strony projektu małżeńskiego komisji kodyfikacyjnej, wystosowała memoriał

na ręce ks. kardynała Kakowskiego, w którym czytamy m. in.:

„Będąc przejęci głęboką troską o los i przyszłość małżeństw i rodzin katolickich w naszym kraju, członkowie kapituły metropolitalnej na posiedzeniu plenarnym odbytem w dniu 10 b. m. postanowili jednomyślnie zwrócić się z gorącą i pokorną prośbą do Waszej Eminencji, aby raczył rozważyć, czy nie byłoby wskazane ogłosić odezwę do duchowieństwa oraz do kierowników Akcji Katolickiej archidiecezji warszawskiej z wezwaniem do rozpoczęcia energicznej pracy obronnej, zmierzającej w pierwszym rzędzie do uświadomienia ludu wiejskiego i miejskiego o niebezpieczeństwie, zagrażającym rodzinie i małżeństwu.

Dalszy przebieg wypadków w Wilnie

Delegacja młodzieży u rektora — Wiec akademicki — Eksportacja zwłok ś. p. Waclawskiego

O dalszym przebiegu wypadków w Wilnie donosi „Dziennik Wileński”, co następuje:

W środę w godzinach porannych delegacja, wyłoniona w dniu poprzednim na wiecu, który się odbył na placu Lu-

kiskim, udała się do rektora uniwersytetu Stefana Batorego z zapytaniem, kiedy oficjalnie zostanie przyjęta. Rektor wyznaczył audiencję na godz. 6 po poł., termin ten następnie został przyspieszony o pół godziny.

śp. St. Wacławskiego zebrani uchwalili zakładanie na czapkach przepasek z krepki, które już wielu studentów nosi. W związku z ostatnimi wypadkami na terenie akademickim dwa koła prowincjonalne odłożyły swe tradycyjne „czarne kawy”, które miały odbyć się w sobotę dn 14 bm.

W sobotę, dnia 14 bm. w akademickim kościele św. Anny na Krak. Przedmieściu będzie odprawione z inicjatywy Naczelnego Komitetu Akademickiego uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. Stanisława Wacławskiego. N. K. A. wezwał młodzież akademicką do gremjalnego udziału w nabożeństwie.

Poważny nastrój wczorajszego zebrania usiłował zakłócić student-komunista p. T. Żarnecki, który wszedł na podium i zaczął przemawiać wyzywająco.

Wówczas jeden z inicjatorów zebrania wyjaśnił, że zebranie ma charakter informacyjny. Wszelkie dyskusje są zatem niedopuszczalne. Komunista otrzymał należytą odprawę ze strony ogółu zgromadzonych studentów.

Na zakończenie zebrania odśpiewali „Rotę” i spokojnie rozeszli się do domów.

Powszechną uwagę zwracała wczoraj olbrzymia ilość studentów, mających w klapach zielone wstążeczki. Jak się dowiadujemy, idea bojkotu Żydów zyskuje sobie wśród młodzieży akademickiej wielu zwolenników.

W sobotę ma się odbyć ogólno-akademicki wiec, zwołany przez Naczelny Komitet Akademicki w sprawie ostatnich zajęć na wyższych uczelniach.

Proces przeciw posłom „Centrolewu“

Siedemnasty dzień rozprawy

Warszawa, 13. 11. (Tel. wł.). — Po czwartku, który był dniem naogół dość wesołym w procesie, piątek jest dniem pospiesznego załatwiania świadków. Na piątek zostało wezwanych 40 świadków, z których 10 już przesłuchano. Zeznają oni na okoliczności, zwią-

zane z zajściami w dniach 14 września w Warszawie i Toruniu.

Obrona zgłosiła wniosek o wezwanie 4 świadków, którzy mieliby zaświadczyć, że policja w Warszawie dokonała szarży bez ostrzeżenia tłumu. Sąd jednak odrzucił ten wniosek. Naogół rozprawa jest dość bezbarwna. (w)

Laval dyktuje warunki porozumienia francusko-niemieckiego

Niemcy muszą raz na zawsze zrezygnować z roszczeń do „korytarza” — Po wczorajszym sukcesie Laval'a w parlamencie

Paryż, 13. 11. (PAT.) Dziennik „Le Petit Journal” pisze: Premier Laval oświadczył wczoraj przed połączonymi komisjami finansową i spraw zagranicznych izby: Powiedziałem kanclerzowi, iż zanim Niemcom udzieli się pożyczki, należy osiągnąć porozumienie co do pewnej ilości spraw. Powiedziałem, iż trzeba spowodować odprężenie umysłów, i że to odprężenie nastąpić może u nas tylko, o ile Niemcy zrezygnują ze swych roszczeń co do „korytarza” polskiego, co do „Anschlusu”, i o ile manifestacje „Stahlhelmu” zostaną stłumione. Jednym słowem powiedziałem, iż trzeba przedewszystkiem uzgodnić nasze opinie publiczne.

Paryż, 13. 11. (PAT.) W wygłoszonej mowie przed połączonymi komisjami finansową i spraw zagranicznych izby deputowanych premier Laval, mówiąc o możliwościach współpracy francusko-niemieckiej, wskazał m. in. na te posunięcia, które oka-

załyby się pożyteczne dla ograniczenia międzynarodowej konkurencji pomiędzy towarzystwami żeglugi. Można osiągnąć porozumienie co do zmniejszenia wydatków tych towarzystw, a następnie rozciągnąć to porozumienie na towarzystwa lotnicze, oraz inne dziedziny, niż komunikacja i transporty.

Paryż, 13. 11. (PAT.) Prasa poranna wyraża zadowolenie z powodu sukcesu, jaki wczoraj odniósł gabinet Laval'a w czasie pierwszego zetknięcia się z opozycją. Kwestja taryfy kolejowej, która nie figurowała nawet na porządku dziennym, była pretekstem dla wypróbowania sił opozycji.

Okazało się, że ani agitacja, prowadzona w czasie feryj parlamentarnych w pewnych grupach, ani kombinacje natury przedwyborczej, nie wpłynęły na zwiększenie zastępów opozycji, i że obecny gabinet może stałe liczyć na zapewnioną większość.

Po bitwie nad mandzurską Marną

Wojna chińsko-japońska może zagrozić pokojowi świata — Japonja wzmacnia swe siły w Mandżurji

Paryż, 13. 11. (PAT.) Z wiadomości nadchodzących z Dalekiego Wschodu, wnioskuje tutaj, że dotychczasowe działania wojenne były tylko wstępem do akcji na daleko szerszą skalę. Okoliczność ta wzbudza w pewnych środowiskach lepiej uświadomionych poważny niepokój, gdyż konflikt między Japonją a Chinami może łatwo wciągnąć w krwawą starcia również i inne państwa.

W Europie jakgdyby nie rozumiano jeszcze — pisze Herriot w dzienniku „L'Ere Nouvelle” — znaczenia bitwy nad rzeką Monni, tej Marny Mandżurskiej, oraz wypadków, jakie zaszły w Czang-Szuenie, na kolej żelaznej, idącej z Charbinu do Mukdena, gdzie skonfiskowane zostały aktywa banków chińskich. Mandżurja zajęta jest obecnie przez Japończyków, którzy mocno obstawili ją wojskami.

W czasie, gdy Liga Narodów rozprawia nad wypadkami temi, a Rosja i Stany Zjednoczone zajmowały znane stanowisko, — Japonja działała i zapewniała sobie wszystkie możliwe korzyści. Moi przyjaciele ze stronnictwa radykalnego — pisze w zakończeniu Herriot — powinni zrozumieć obecnie, dlaczego w przemówieniu mojem podkreśliłem doniosłość zagrażającego pokojowi niebezpieczeństwa.

Tokio, 13. 11. (PAT.) Nadeszła tu informacja, że po ciężkiej 3-godzinnej bitwie pod Kung-Czu-Ling, na północy od Mukdena, w ręce Japończyków dostało się 300 rannych bandytów chińskich, wśród których znajdowała się jedna kobieta ubrana w mundur chiń-

ski, również ranna. 50 bandytów poniosło śmierć.

Moskwa, 13. 11. (PAT.) Prasa sowiecka podaje, że wojskowe władze japońskie czynią przygotowania do wzmocnienia sił zbrojnych w Mandżurji. Przebywające dotychczas na terenie Mandżurji oddziały mają być wycofane i zamienione wojskami świeżymi. Zluzowanie ma nastąpić od końca b. miesiąca. Między innemi do Mandżurji wysłana będzie pierwsza Brygada 8 dywizji wojsk japońskich, stacjonowanych w miejscowości Aomuri. Do portu Artura płyną z Kure 4 okręty wojenne.

Moskwa, 13. 11. (PAT.) Według doniesień prasy sowieckiej na odcinku Cichar w Mandżurji panuje w dalszym ciągu sytuacja wysoce napięta, która doprowadzić może do poważnego rozszerzenia się działań wojennych. Główny dowódca japońskiej armii okupacyjnej gen. Hontsio miał już sprzedać oddziały japońskie pod Dosinem o spodziewanym ataku wojsk gen. Mao, które grupują się obecnie w okolicach Cichar.

Szanghaj, 13. 11. (PAT.) Według komunikatu japońskiego pozycje chińskie w Anganchi wzmocnione zostały przez przybycie posiłków i transportów zbrojeń. Lewe skrzydło wojsk japońskich otoczone jest przez korpus kawalerji chińskiej. Sytuacja ma być niebezpieczna.

NIECH NIKOGO NIE ZBRAKNIE — W KARNYCH SZEREGACH O. W. P. I

Z kroniki krwawych walk politycznych w Niemczech

Berlin, 13. 11. (PAT.) Kronika krwawych starć między radykalnymi partjami pravicowemi i lewicowemi w poszczególnych miastach Niemiec wzrasta z każdym dniem.

Ubiegłej nocy w Neumünster (Szlazja) doszło znow do krwawych starć między oddziałem szturmowym hitlerowców a komunistami. Wywiązała się strzelanina, w czasie której jeden z hitlerowców został zabity, sześciu innych odniosło ciężkie rany.

W Lubec odbyło się wczoraj zgromadzenie bezrobotnych, przyczem komunisty usiłowali sformować pochód. Doszło przytem do starcia z policją. Jeden z urzędników policji został pobity przez demonstrantów. Policja strzelała. W wyniku starcia jeden z komunistów został zabity.

W Luga, pod Kamienicą zasztyletowany został hitlerowiec przez komunistów. Między komunistami a hitlerowcami, którzy nadbiegli z pomocą zaatakowanemu, wywiązała się walka, w czasie której 15 osób odniosło ciężkie rany.

Porozumienie przy „Okrągłym Stole“

London, 13. 11. (PAT.) Krążą pogłoski, że na posiedzeniu konferencji „Okrągłego Stołu” doszło do porozumienia między Muzułmanami i przedstawicielami małych mniejszości indyjskich.

Sąd nad b. królem Alfonsiem XIII

Madryt, 13. 11. (PAT.) Komisja, mająca ustalić odpowiedzialność b. króla Alfonsa XIII, wyraziła opinię, że zmuszona będzie uznać króla za zdradę ojczyzny, zabronić mu powrotu do Hiszpanji, skazać go na śmierć, lub na dożywotnie ciężkie roboty oraz skonfiskować mu cały majątek.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 13. 11. 1931.
Warunki: Handel hurtowy, parytel Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierci litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71.3 kg (121 f w h.), 2) pszenicy 74.8 kg (127 f w h.), 3) jęczmienia a) 64 kg do 66 kg., b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg (74.1 f w h.).

Ceny transakcyjne	
Żyto 55 tonn par. Poznań	25.00
Pszenica 15 tonn par. Poznań	26.75
Pszenica 15 tonn par. Poznań	25.75
Pszenica 30 tonn par. Poznań	25.00
Ceny orientacyjne	
Żyto	24.75—25.00
Uspობienie spokojne	25.00—25.50
Uspობienie stałe	22.25—23.25
Jęczmień a) 64—66 kg.	23.75—24.75
Jęczmień b) 38 kg.	27.50—28.50
Uspობienie spokojne	24.25—24.75
Uspობienie stałe	36.50—37.50
Uspობienie stałe	37.50—39.50
Uspობienie mocne	17.25—18.00
Otręby żytnie	16.50—17.50
Otręby pszenne	17.50—18.50
Otręby pszenne (grube)	33.00—34.00
Rzepak	39.00—43.00
Gorzycza	24.00—29.00
Groch Polgera	27.00—29.00
Ziemiaki jadalne	3.80—4.00
Ziemiaki fabr. za kilo %	0.00—0.20
Słoma luźna	4.25—4.50
Słoma prasowa a	5.50—6.00

Ogólne uspობienie niejednolite. Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 630 tonn, pszenicy 25 tonn, otręb żytnich 15 tonn.

Ziemiaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji notowani. cen.

Poznań, dnia 13. 11. 1931.
Spędzono: wołów 2, buhai 6, krów 12, świń 401, cieląt 120, owiec 61 razem 602.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 13. 11. 1931
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była mocniejsza. obroty były średnie z powodu braku materiału.

Z pożyczek państw. zwykła była w poszukiwaniu po 76.— bez notowania. 8% obl. m. Poznania z 1929 r. poszukiwano po 92%, natomiast 8% listy zast. Zach.

Pol. T-wa Kredyt. handlowano po 89% w transakcjach. Większe zainteresowanie wywołały pan. lokacyjne P. Z. K., które bez wyjątku zwykowały, mianowicie za 8% listy dolarowe (stare) płacono 75—76%, za 4% listy zast. konwert. 29½% i za 6% listy żytnie 15.—15.25.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych poszukiwano Bk. Polski po 107.— bez obrotu.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu):

5% pożyczka konwersyjna 41.—% P.
8% obligacje miasta Poznania z 1929 r. 92.—% P.
8% listy zastawne Zach. Pol. T-wa Kredyt. Miejsk. w Poznaniu 89% +
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 75—76.—% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 29½% P.

(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 15—15½% P.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 887¼ zł.; w Gdańsku na Warszawę 8919 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 210.30 zł., gotówką 209.25 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.86 do 174.12 zł., gotówką 173.52 zł.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 13. 11. 1931.
Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.87; sp.: 8.89; kup.: 8.85.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124.40	124.71	124.09
Nowy Jork			
kabel	8.923	8.943	8.903
London	33.75	33.83	33.67
Paryz	35.03	35.12	34.94
Praga	26.99	26.45	26.33
Szwajcaria	174.34	174.77	173.91
Berlin	211.40		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest.	77.75	78.75
4% poz. inv. szt. ser.		83.50
4% prem. dol.	42.50	42.90
5% poz. konw.		41.50
10% poz. kol.		102.00
7% poz. stabil.	60.75	58.75

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—110.00
Bank Handlowy	0.00—85.00
Pocisk	0.00—1.06
Haberbusch	0.00—53.00
Handke	0.00—87.00

Tendencja utrzymana.

Komentarz

Tendencja dla papierów państwowych i listów zastawnych niejednolita, dla akcji utrzymana. Wszystkie akcje notowane po kursie utrzymanym.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.
Berlin, dnia 13. 11. 1931.

Pszenica march 75—76 kg. 222.00—225.00
Tendencja spokojna.
Porosłe i słabe ziarno w wyjątkach dopuszczalne.

Pastewna pszenica march. 70—71 kg. 208.00—210.00
Tendencja spokojna.

Jara pszenica march. 78 do 79 kg. 224.00—227.00
Tendencja spokojna.

Żyto march 72—73 kg. 192.00—194.00
Żyto Warta-Notec cif Berlin sp. 0.00—205.00

Tendencja przy natychm. załad. osłabiona. przy bieżącej dostawie spokojna.
Jęczmień 170.00—177.00

Tendencja słabsza.
Jęczmień pastewny i przemysłowy 166.00—169.00
Tendencja słabsza.

Owies march 145.00—149.00
Tendencja spokojna.
Maka pszenna 27.50—32.50
Tendencja utrzymana.

Maka żytnia 70% 26.75—29.00
Najlepsze marki ponad notowania.
Tendencja spokojna.

Ospa pszenna 10.50—11.00
Tendencja spokojna.

Ospa żytnia 10.50—11.00
Tendencja spokojna.

Groch Victoria 24.00—30.00
Groch drobny jadalny 25.00—28.00
Peluska 17.00—19.00

Bób 16.50—18.00
Wyka 17.90—20.00
Łubin niebieski 11.00—12.50
Łubin złoty 13.00—15.00

Makuchy ianiane 13.80—14.10
Makuchy arachid. 50% loco Hamburg 13.50—13.80
Mączka arachid. 50% loco Hamburg 13.20—13.40

Wytłoki suche paryt Berlin 6.20—6.30
Śróć soya ekstrahowany 46% loco Hamburg 0.00—12.00
Śróć soya ekstrahowany 46% loco Szczecin 0.00—12.60

Ogólna tendencja niejednolita.

Notowania złotego w Berlinie z dnia 13. 11. 1931.

Wyplaty w Warszawie	47.25—47.45
Noty wielkie	47.175—47.575

Po kongresie partji radykalnej

Efemeryczne zwycięstwo z pod Wagram

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Paryż, w listopadzie.

Tegoroczny kongres partji radykalno-socjalnej odbył się nie tylko w Paryżu, ale w dodatku w sali Wagram, położonej przy ulicy Wagram. Nic dziwnego zatem, że komunikaty z kongresu brzmią jak biuletyny zwycięstwa wielkiej armji: „kraj, to my“; „jedność i entuzjazm radykalizmu“; „partja radykalna będzie prowadzić walkę bez kompromisu, wymagając od swoich kandydatów bezwzględnej lojalności“... etc. etc.

Przypatrzmy się jednak bliżej, jak wygląda owa jedność stronnictwa, któremu ponownie przewodniczyć będzie p. Herriot. Przedewszystkiem radykali nieco upojeni zwycięstwem, jakie odnieśli przy wyborach kantonalnych, dają się unosić skrzydłom imaginacji. Uważają bowiem, razem z ich byłym prezesem Daladier, że o ile wybory ogólne będą podobne do kantonalnych, to wkroczą oni do Izby na czele 190 posłów! Jak widzimy, apetyty panów z rue de Valois zaczynają przypominać „wilcze oczy, kocie gardło...“ Może zresztą dlatego ich formuła co do przyszłej taktyki wyborczej pozostaje owiana mgłą tajemnicy. Mgła ta jednak nie jest trudna do rozproszenia. Stronnictwo radykalne przy drugim głosowaniu, które jest decydujące, będzie wierne dyscyplinie republikańskiej; lecz ta nie ma wyjść na korzyść żadnej innej partji, lecz ma być wymierzona przeciwko reakcji! Inaczej mówiąc w 1932 r. ponownie utworzy się — skryty, czy też jawny kartel lewicowy. Czyż bowiem p. Chautemps wyraźnie nie zaznaczył, iż w danym wypadku nie zawaha się głosować za p. Renaudelem, socjalistą, a przeciwko p. Maginot'owi z obozu narodowego?

Dla radykałów socjaliści byli i są członkami może bardziej zapalczywymi, ale tej samej rodziny republikańskiej. Łączy ich bowiem z nimi „małżeństwo z rozsądku, w którym niema rozvodu“, jak powiedział inny mówca radykalny. To też pod względem wyborów 1932 r. kongres radykalny zadowolili się formułą chwiejną, którą można będzie interpretować w dwojaki sposób, według koniunktur politycznych, ale z pierwszeństwem przeniesienia głosów na kandydata socjalistycznego, bo hasłem radykalizmu było i pozostaje: zagrozenie drogi reakcji!

Tyle co do „jedności“ partji radykalnej w odniesieniu do polityki wewnętrznej. Jest ona jeszcze bardziej chwiejną w odniesieniu do polityki zagranicznej. Sprawozdawcą w tej sprawie był młody i uzdolniony adwokat, poseł Piotr Cot, znany ze skrajnych zapatrywań. Ponieważ jednak chodzi o zachowanie owej „jedności“ przed forum publicznym, przeto przyjęto jego wnioski, oklaskując równocześnie przemówienie prezesa Herriota. Wyszła z tego prawdziwa salata, którą mogli jedynie przełknąć nieświadomi militanci. Poseł Piotr Cot wypowiedział się bowiem za rewizją traktatów p. Herriot przeciwko niej; pierwszy gotów jest przyjąć socjalistyczną formułę: ani grosza więcej na wydatki wojskowe, podczas gdy drugi oświadcza, iż będzie w dalszym ciągu głosował za kredytami wojskowymi. „Jesteśmy bowiem pacyfistami, powiedział Herriot, ale pozostajemy patriotami“.

Tego rodzaju paralele można by poprowadzić bardzo daleko. I dlatego wydaje się zabawnym, gdy radykali z dumą oświadczały na prawo i lewo, iż jakkolwiek zostały na kongresie wygłoszone dwa przemówienia w sprawach zagranicznych, to jednak doktryna jest jedną i tą samą. Sprowadzona do prostych linii, brzmi jak następuje: radykali oświadczały się za rozbrojeniem równoczesnym i podpadającym kontroli; za umiędzynarodowieniem lotnictwa handlowego i wyposażeniem Ligi Narodów w silę zbrojną; za zabronieniem prywatnej fabrykacji broni i amunicji. Zdaniem posła Cota, należałoby wprowadzić w życie coś w rodzaju „piatiletki“ przy redukcji zbrojeń, któraby wynosiła od 1—20% całości budżetów wojskowych w przeciągu pięciu lat.

W stosunku do Niemiec, partja radykalna uważa, iż porozumienie francusko-niemieckie jest jedyną ostoją pokoju. Zapomina jednak, iż szczerze i bez uprzednich myśli pragnie go cała Francja, podczas, gdy Niemcy nie dali dotąd żadnych gwarancji zreali-

zowania tego porozumienia. Dlatego też może i lewica radykalna, pragnąca przyjaźni z Berlinem za cenę wielkich poświęceń, staje się dzisiaj nieco pod tym względem ostrożniejszą, ponieważ oświadcza, iż kredyty Berlino-wojłajnie przyznane, powinny zostać lojalnie zużyte, a nie na przedsięwzięcia hazardowe.

Pomimo jednak tych nieco rozsądniejszych posunięć radykalizmu, w gruncie rzeczy cała uwaga ostatniego kongresu była skupiona nie tyle na doktrynach, co przedewszystkiem na przyszłych, a tak już bliskich wyborach. Dlatego przywódcy tak lawirowali, iż pod koniec krańcowa teza posła Cota została na równi oklaskiwana z umiarkowaną tezą posła Herriota. W ten sposób i wilk był syty i koza cała. Ale owa jedność jest tylko jednością zewnętrzną, kryjąca duże różnice zdań.

Niemniej jednak przyznać należy, iż w przeddzień zebrania się Izby, radykali manewrowali dosyć zręcznie, odgrywając komedję jedności. Deklaracja jednak partji, iż liczy ona na zjedzyszczeniem na siebie samą, nikogo w błąd wprowadzić nie może. Nawet bowiem w ostatnich wyborach kantonalnych, radykalizm, jeżeli zwyciężył,

to dzięki z jednej strony pomocy socjalistów, a z drugiej partji umiarkowanych. Kuracja w opozycji nie wysłała mu na dobre. Dlatego też, gdy radykali w swych komunikatach ogłaszają: „jesteśmy partją silną, jesteśmy partją wolną“, to nie tylko spotykają się z uśmiechami powątpiewania na prawicy i na lewicy, ale prawdopodobnie w zapewnienie to nie wierzą sami, przekonani już dzisiaj, iż przy wyborach 1932 r. wskrzeszą z popiołów pamiętny kartel sił lewicowych.

Bardziej bowiem niż kiedykolwiek jasnym jest, iż wybory przyszłoroczne będą zmierzaniem się „białych z czarnymi“. Kongres radykalny nie wypowiedział się za żadnym z tych odcieni, ale jego inklinacje do tych ostatnich są zbyt dobrze znane jako właśnie małżeństwo z rozsądku, a bez rozvodu!

Na ten zresztą temat toczyły się długie i gorące dyskusje we wszystkich kawiarniach, położonych przy avenue Wagram, gdzie gasili swe pragnienie rozliczni radykali, wyciekając na przyjęcie demokratycznego prezydenta Herriota, albo też przypatrując się przechodzącemu arystokracie, jakim jest p. Caillaux, będący tylko radykałem z rozsądku. I tak do późnej nocy, efemeryczni zwycięzcy z pod Wagram wypróżniali kieliszki za kieliszkami smacznego wina oraz wypalali długie fajki, marząc zapewne o niedoścignionym pochodzie 190 na Pałac Burboński. I. Briares.

Sprowadzanie sprzętu wojennego bez cła a przemysł krajowy

Przemówienie senatora dr. Meissnera w plenum Senatu

Klub Narodowy odnosi się zawsze do wojska naszego i spraw wojskowych z uczuciem przywiązania i przychylności, wszechstronne mając zrozumienie jego potrzeb, szczerze popiera wszelkie przedłożenia wojskowe, skądkolwiekby one pochodziły, byleby miały na celu podniesienie sprawności wojska i pogotowia wojennego. Jednak za projektem ustawy o sprowadzaniu sprzętu wojennego bez cła nie jesteśmy.

Ustawa ta jest wyrazem naszej niezaradności, odzwierciedla może pośrednio, lecz jaskrawo stosunki i niedomagania, istniejące w dziale przygotowań wojennych.

W projekcie tym między wierszami wyczytać można, że ministerstwo spraw wojskowych widzi w dziedzinie obrony państwa brak dość wielki, lecz nie widzi możliwości szybkiego usunięcia tych braków i niedomagań. Dlatego zamierza sprowadzić szybko i bez kontroli celnej w myśl art. 1 gotowy sprzęt wojenny, a w myśl art. 2 także różne inne materiały, w kraju niewyrabiane. Co to za materiały, wcale nie wiemy. Jedwab, skórę, uprząże, kuchnie polowe? Różnych materiałów niema w dostatecznej ilości na składzie w Polsce, lecz każdej chwili mogą być wyrobione, byle je zawczasu zamówić.

Zadziwia nas tu pośpiech we wniesieniu ustawy mającej umożliwić sprowadzenie różnego sprzętu wojennego bez cła. Czy zanoszą się na nieznane społeczeństwu katastrofy, czy wisi w powietrzu wojna, że niema czasu na stopniowe uzupełnienie braków w zaopatrzeniu wojska i pogotowia wojennego we własnych wytwórniach i krajowych zakładach przemysłowych? Przecież w Polsce wyrabiamy już własne czołgi, własne samochody, własne samoloty, proch i inny sprzęt wojenny. Przy dobrej woli i wzmożonej zabiegliwości można zorganizować u nas przemysł wojenny lepiej, niż to robiono dotychczas. Możemy to niewątpliwie uczynić, bo mamy wiele surowców, dość rąk do pracy i wystarczającą liczbę ludzi wykwalifikowanych.

Głównym się w ostatnim czasie nad rozwiązaniem kwestji bezrobocia i kryzysu gospodarczego, a udaremniamy projektem obecnym wysiłki przemysłu krajowego, by wytwórczość polska służyć mogła naszej sile zbrojnej, a równocześnie dać zatrudnienie celowe i pożyteczne tysiącom rąk robotniczych, rzemieślniczych.

Nie tylko pożądanym, ale koniecznym jest natychmiastowe zorganizowanie wytwórni krajowych dla potrzeb obrony naszych granic, by jak najwcześniej uniezależnić się pod tym względem od zagranicy.

A ustawa, która ułatwia sprowadzanie sprzętu wojennego z zagranicy

bez cła, zachęca do nabywania wszelkiego dla obrony państwa materiału zagranicą i będzie bezwzględnie hamulcem dla naszej własnej wytwórczości.

A czy jesteśmy pewni, że ustawa nie będzie ułatwiała nabyć? Wprawdzie art. 1, mówi, że tylko ministerstwo spraw wojskowych będzie bezpośrednio zamawiało sprzęt wojenny, ale przecież każdy niemal dzień przynosi nam sprawy sądowe o nadużycia. Poza to nie mówi ustawa w żadnym artykule o tem, czy opłaty celne będą pobierane na wypadek gdyby bez cła sprowadzony sprzęt okazał się niepraktycznym lub nieużytecznym dla celów wojskowych i czy będzie odprędzony. W ten sposób może się np. rozchodzić po kraju wiele samochodów bez cła z wielkim uszczerbkiem dla skarbu państwa.

Nakoniec podnoszę obawę już z dziedziny samej obrony państwa. Pytam się, czy którekolwiek z państw, z którego obszaru sprowadzimy sprzęt wojenny, da nam typy najnowsze, w twory ostatnich wynalazków? Napewno otrzymamy sprzęt przestarzały, często dla naszych warunków obrony państwa nieodpowiedni, jak to było w r. 1920.

A znowu, jeżeli zamówimy zagranicą sprzęt według własnych wskazówek i wzorów, to utrzymanie w tajemnicy naszych typów i wynalazków względnie ulepszeń będzie bardzo problematyczne i wątpliwe.

Krótko tylko poruszyłem kilka ujemnych stron przedłożonego nam projektu ustawy o sprowadzaniu bez cła sprzętu wojennego. Nie chcę poruszać na tem miejscu dalszych szczegółów, bo nie leży w interesie obrony państwa wszczynanie szczegółowej dyskusji publicznej na ten temat, lecz już to, co przytoczyłem, wystarczy, by mieć poważne zastrzeżenia i wątpliwości co do celowości tej ustawy, i dla tego Klub Narodowy pomimo największej swej przychylności dla spraw wojskowych i przedłożen z tej dziedziny musi się wstrzymać od głosowania, nie chcąc brać współodpowiedzialności za skutki ujemne tego projektu.

Ks. Swieykowski o książce Kostka-Biernackiego

Redakcja „Głosu Narodu“ otrzymała od ks. prałata Bronisława Swieykowskiego list następujący:

„Przeczytawszy artykuły „Confiteor Kostka - Biernackiego“ i „Wojna austriacko - polska“, umieszczone w „Głosie Narodu“ z 3 i 4 bm. z powodu świeżo wydanych nowel (!!) Wacława Kostka - Biernackiego nie mogę powstrzymać się od postawienia następujących pytań, które ogółowi (n. b. nie

sanacyjnemu, bo na ten niema wogóle co liczyć, gdy o szlachetność chodzi) społeczeństwa polskiego pod uczciwą ocenę poddaje.

„Czy może zająć wypadek w jakimkolwiek kraju, do cywilizacji się przyznającym, by autor tego rodzaju nawet piastował wysoką...“

„Czy można przypuścić, by ktoś nie o... ale o tylko nieco szlachetniejszych uczuciach podobnie oszczerczy sąd o zmarłych, którzy się już bronić nie mogą, drukiem wydawał i w podobny sposób bezczcił o całe niebo pod względem kultury, inteligencji, zdolności wojskowych, a przedewszystkiem charakteru i patriotyzmu — wyżej od autora stojących: generała broni Rozwadowskiego (a nie Rozwadowskiego) i innych dwóch osobistości mi nieznanymi generałów?“

„Czy może od czasu znanych wywiadów... wszyscy jego uczniowie nadechcą literaturze polskiej ten nowy, prawdziwie rynsztokowy kierunek stylu?“

„Doprawdy, aż wstępną bierze, gdy się pomyśli, żeśmy takiej... w odrodzonej, od tylu lat wyglądanej Polsce doczekać się mogli!“

„To mój głos z zapadłej prowincji, a przecież w takiej, tak bezczelnie imię Polaka... sprawie, jeden okrzyk oburzenia podnieść powinien kraj cały, o ile jeszcze do Zachodu zaliczać się chce... A może chcemy się doczekać, by te „klasyczne“ nowele zaliczono do dzieł, mogących się znaleźć w bibliotekach szkolnych?“

„Ks. Bronisław Swieykowski. „Tajny podkomorzcy Jego Świątobliwości.“

Równocześnie emerytowany generał dywizji Roman Żaba zamieszcza w „Głosie Narodu“ list otwarty, protestujący przeciw zohydzeniu pamięci s. p. gen. Rozwadowskiego przez Kostka-Biernackiego.

Ze swej strony podkreślił już, że książka p. Kostka - Biernackiego wogóle nie zasługuje na zajmowanie się nią.

Bilans handlu zagran. za październik

Warszawa, 13. 11. (Tel. wł.) — Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej łącznie z w. m. Gdańskiem w mies. październiku wykazuje w wywozie 1.797.845 tonn, wartości 158.207.000 zł, w przywozie 258.983 tonn wartości 119.410.000 zł. Saldo dodatnie wynosi w październiku 38.797.000 zł. W porównaniu do września wywóz zmniejszył się w wartości o 13.287.000 zł, przywóz natomiast wzrósł o 6.091.000 zł.

Kryzys - troski

a skutki ich, wypadanie włosów.
Chcesz się przed tem uchronić?
Używaj

Mia

jedyny skuteczny i szybko działający środek
Oryginalne tylko z firmą

Henryk Żak - Poznań

Pw 8515 z 1234

Haematogen „Erbe“.

jest środkiem leczniczym, przywracającym w najkrótszym czasie siły żywo i wyczerpanym fizycznie i nerwowo organizmom. Dla neurasteników zatem odrozdowieńców i wszystkich osłabionych fizycznie i duchowo stosowanie Haematogenu „Erbe“ jest gwarancją rychłego powrotu do zdrowia.

Pamiętajcie zatem wszyscy, iż Haematogen „Erbe“ wpływa odżywczo na tworzenie się oraz odnawianie czerwonych ciałek krwi zawierających żelazo, a powodujących utrzymanie tkanek ciała ludzkiego w stanie normalnego zdrowia i rozwoju. Przez dostarczanie organizmowi krwi zdrowej, utrzymującej normalną ciepłotę ciała, daje mu Haematogen „Erbe“ odporność potrzebną do walki z bakteriami chorobotwórczymi.

Jako lek jest Haematogen „Erbe“ smaczny w użyciu, przez swą zaś szybkoassymilację, posiada wartość najodpowiedniejszego środka odżywczego i wzmacniającego.

Pw 8 656-39 204

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Dokola umowy handlowej polsko-niemieckiej

Pan Stein z „Berliner Tageblattu” wybrał nieco nieodpowiednią chwilę na ogłoszenie artykułu, w którym domaga się rewizji traktatu handlowego polsko-niemieckiego. Być może, że moment obecny sprzyja Niemcom do „robienia ruchu” w zakresie stosunków z Polską, dla nas jednak dzień dzisiejszy jest jeszcze mniej podatnym okresem dla takiej debaty, niż nim był okres wczorajszy.

W Niemczech głośne są hasła tak radykalnie merkantylistyczne, jakich dotychczas jeszcze nie słyszano. Nad Rzeszą, jak miecz Damoklesa, wisi niedaleki, bo na koniec lutego 1932 r. krótkoterminowych. Po rozmowach Laval’a z Hooverem trudno spodziewać się szerszej pomocy dla Niemiec, stąd zaś wyrasta potrzeba: 1) z jednej strony forsowania eksportu i osiągnięcia na tej drodze nadwyżek dla ratunku zagrożonego bilansu płatniczego, oraz 2) z drugiej strony przypomnienia się dwóm bankierom świata: Francji i Ameryce przez stworzenie chociażby pozorów łagodzenia konfliktu polsko-niemieckiego. Otóż, zarówno jednemu, jak drugiemu celowy miałoby służyć wznowienie pertraktacji handlowych z Polską, aby — w ich wyniku — zapewnić sobie wzrost wywozu do Polski oraz zasłużyć sobie na „uznanie” wspomnianych mocarstw.

Dlatego właśnie prasa niemiecka, z „Berliner Tageblattem” na czele rozpoczęła uwerturę do upragnionych rokowań polsko-niemieckich. Wszystkie jednak znaki na ziemi i na niebie wydadają się świadczyć, że po tej uwerturze kurtyna się nie uniesie do góry, mimo iż poseł Rzeszy w Warszawie, hr. v. Moltke również ciągnie za linę, a to dlatego, że argumenty polskie są zbyt ciężkie, aby można było przejść nad nimi do porządku... obrad polsko-niemieckich.

Cóż bowiem mamy do zarzucenia Niemcom i chwili przez nich dla podjęcia rokowań obranej? Przedewszystkiem Polska zwraca uwagę, iż ratyfikowała umowę z 17 marca 1930 roku (jakkolwiek umowa ta dla nas nie była korzystna), czego Niemcy do tej pory nie uczynili. Tę samą nie mają prawa do żądania rewizji nieratyfikowanej umowy.

Zresztą, chociażby nawet, wbrew logice, Polska podjęła rokowania i sfinalizowała je w krótkim czasie, to któż jej zagwarantuje korzyści, mające wypłynąć z traktatu, skoro los marki jest niepewny i skoro moratorium mogące być przyznane Niemcom, zamroziłoby wierzycelności polskie na terenie Rzeszy?

Po 6-ciu latach istnienia stanu beztraktatowego między Polską i Niemcami — kraj nasz tak przyzwyczaił się do omijania Rzeszy, że nie sprawi mu większej różnicy, jeśli sobie jeszcze poczeka na nastanie chwili, w której będzie można poważnie pomówić o uregulowaniu stosunków z zachodnim sąsiadem.

Z RYNKÓW NABIAŁU

Sytuacja pozostała w ub. tygodniu sprawozdawczym od 6. do 12. 11. 31. spokojna, nie ulegając prawie żadnym zmianom. Rynek niemiecki nacechowany był nawet wyjątkowo spokojną tendencją i dowozy ograniczały się do zakontraktowanych ilości. Na innych rynkach dało się odczuć pewne ożywienie pod koniec tygodnia sprawozdawczego, z czego Danja skorzystała w szczególności w Anglii. To też notowanie rozliczeniowe w Kopenhadze podwyższono o 3 korony, na 210 koron per 100 kg. Rynek angielski stracił przejściowo na zainteresowaniu, gdyż, jak prawie corocznie o tym czasie, dowozy masła polskiego uległy dłuższej przerwie.

Rynek krajowy lekko ożywiony, lecz przeważnie ceny nie osiągają cen eksportowych, które, wahały się, zależnie od jakości, od zł. 3.30 — 3.80 pro kg.

Krótkie informacje gospodarcze

— Austriacki Bank Narodowy obniżył stopę dyskontową z 10 na 8 proc.
— Do portu Plymouth nadszedł transport złota z Indji wartości miliona funtów szterlingów. Złoto odesłano do Londynu.
— Międzynarodowy kartel producentów cynku postanowił zredukować produkcję cynku począwszy od grudnia r. b. o 55.000 tonn rocznie.

O zasięg terytorjalny izb handlowych

Z poważnych kół gospodarczych Gniezna otrzymujemy poniższe wywody zasługujące na baczną uwagę. (Red.)

Gniezno, 12 listopada.
Na gruncie Gniezna pojawiła się wiadomość, pochodząca z kół zbliżonych do Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy, do której okręgu, jak wiadomo, należy Gniezno, jakoby Izba bydgoska już w bliskiej przyszłości miała być zlikwidowana i przyłączona do okręgu Izby pomorskiej z siedzibą w Gdyni.

Wiadomość ta wywołała w tutejszych kółkach gospodarczych wielkie wrażenie i poruszenie. Już obecnie fakt przynależności Gniezna do okręgu bydgoskiego zamiast do poznańskiego budzi poważne zastrzeżenia, gdyż Bydgoszcz jest dokładnie dwa razy tak oddalona jak Poznań, a fakt, że odległość z Gniezna do Gdyni jest przeszło 6-krotnie większa niż do Poznania, a przeszło 3-krotnie niż do Bydgoszczy, wystarczy dla wyciągnięcia jedynie rozsądnego wniosku, iż projekt, o którym wyżej mowa, jest zgola nieracjonalny i udaremniłby musiał wszelką normalną współpracę naszego miasta z reprezentacją jego interesów gospodarczych.

To też tutejsze koła gospodarcze, jakkolwiek są bardzo zaniepokojone ową informacją, nie chcą dać jej wiary i domagają się rychłego wyjaśnienia tej sprawy. Należy jednak zwrócić uwagę, iż samorząd gospodarczy dwóch województw zachodnich od pewnego czasu jest przedmiotem różnych eksperymentów. Istniejąca z czasów niemieckich Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu przeniesiono przed kilku laty do Grudziądza, motywując to centralnym położeniem tego miasta, jakkolwiek różne względy gospodarcze, komunikacyjne, administracyjne i t. d. przemawiały raczej za pozostawieniem siedziby Izby pomorskiej w mieście wojewódzkim — Toruniu.

Gdy w ostatnich latach Gdynia zaczęła się rozbudowywać i wzrastać na znaczeniu jako jedyny czysto polski port, Izba grudziądzka stworzyła tam swą delegaturę, co było oczywiście zupełnie uzasadnione w tych warunkach. Należało się spodziewać, iż delegatura Izby grudziądzkiej z biegiem czasu zupełnie się usamodzielnia i wyodrębni z Izby grudziądzkiej. Tymczasem postanowiono wogóle siedzibę Izby pomor-

skiej przenieść do Gdyni. Narazie jeszcze pracują biura Izby w Grudziądzu, ale jest to stan przejściowy, gdyż będą one niebawem zlikwidowane, a raczej przeniesione do Gdyni. Na tem, dla interesów południowej części Pomorza niekorzystnym rozstrzygnięciu, nie zatrzymuje się zachłanność kół gdynskich, lecz wyciąga obecnie jeszcze ręce po okręg Izby bydgoskiej, który obejmuje następujące powiaty województwa poznańskiego: Chodzież, Czarnków, Wągrowiec, Gniezno, Mogilno, Strzelno, Żnin, Inowrocław, Szubin, Wyrzysk i Bydgoszcz.

Dyskusja nad reorganizacją terytorjalną samorządu przemysłowo-handlowego dwóch województw zachodnich toczyła się już dość długo. Rozstrzygnięcie jednak tego problemu w postaci, jaka nadaje mu wspomniana wyżej pogłoska, nie było dotąd przewidywane. Trudno bowiem dla niego o inne określenie, niż — absurd. Jeżeli już istotnie sprawa ta ma być ostatecznie rozstrzygnięta, to wszystkie argumenty przemawiają za włączeniem okręgu bydgoskiego do bliższego Poznania, siedziby władz ogólnoadministracyjnych, skarbowych, kolejowych itd. dla całego województwa poznańskiego, niż do dalekiej Gdyni, która jest przecież tylko miastem portowym i ma swój całkiem specjalny, a zatem ograniczony zakres działania. Przyłączenie znacznej części województwa poznańskiego do okręgu pomorskiej Izby z siedzibą w Gdyni wprowadziłoby do stosunków gospodarczych zainteresowanych powiatów niewątpliwie wielką dezorganizację, pozbawiłoby je znacznych korzyści i wywołałoby tyle niedogodności, że pojęcie samorządu gospodarczego stałoby się dla tych powiatów poprostu fikcją.

Należy zatem wyrazić nadzieję, że te niewczesne projekty będą zaniechane. Ponieważ jednak nauczeni jesteśmy doświadczeniem, że w obecnych stosunkach dokonywa się wiele niezrozumiałych i szkodliwych eksperymentów, dobrze byłoby, żeby koła gospodarcze przez swoje organizacje upomniły się o swoje prawa stanowienia o sobie i udaremniły w zarodku tak krzywdzące je projekty.
R. Z.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Przychód rolnictwa.** W roku gospodarczym 1930-31 rolnictwo polskie uzyskało ze sprzedaży: żyta 276,5 milj. zł., pszenicy 181,7 milj. zł., jęczmienia 84,1 milj. zł., owsa 55,2 milj. zł., ziemniaków 119,9 milj. zł., grochu i fasoli 26 milj. zł., buraków cukr. 206,5 milj. zł., chmielu 3,2 milj. zł., lnu, konopi 13,4 milj. zł., ogrodnictwa 100 milj. zł. Razem więc za te produkty rolnictwo uzyskało sumę 1.066,5 milj. zł. Nadto uzyskało rolnictwo ze sprzedaży artykułów hodowlanych: koni 35,9 milj. zł., bydła 248,9 milj. zł., nabiálu 236,4 milj. zł., świń 452,2 milj. zł., owiec i wewy 10,3 milj. zł., drobiu i jaj 187,0 milj. zł., ryb 39,4 milj. zł. Razem więc za produkty hodowlane rolnictwo otrzymało 1210,2 milj. zł., czyli łącznie suma wpływów rolnictwa osiągnęła kwotę 2.376,7 milj. zł.

(k) **Ceny na ziemniaki eksportowe.** Wielkopolska Izba Rolnicza komunikuje, że cena ziemniaków jadalnych eksportowych białych w pierwszej dekadzie listopada nieco zwyższała i wahała się od 3,60 do 4,00 zł za q. loco stacja załadowania. Zwyżkę ceny należy tłumaczyć brakiem podaży kartofli, których produkcja obecnie nie dostarcza za powodu terminowej dostawy buraków cukrowych oraz z obawy odkrywania kopców z powodu spodziewanych mrozów. Cena ziemniaków o złotym miąższu od 5,— zł do 5,50 zł za q. franko stacja graniczna, obrót mały. Warunki dostawy ziemniaków eksportowanych bez zmiany (wymagane: zupełnie zdrowe, o odpowiedniej wielkości, ręcznie przebrane, możliwie z lekkiej ziemi).

(k) **Pośrednik w sprawach długoterminowego kredytu.** Firma Allgemeine Handels- u. Effektenbank A. G. w Gdańsku (General Commercial and Stock Exchange Bank Joint Stock Company) ogłasza, że udziela względnie pośredniczy w uzyskaniu długoterminowych pożyczek na 10 do 15 lat przy oprocentowaniu 6 do 7½ proc. rocznie. Osoby, pragnące uzyskać informację o powyższym banku, zechcą — we własnym interesie — uprzednio skomunikować się z Izba przemysłowo-handlową w Poznaniu, ul. Mickiewicza 31 (pokój 3).

Z ZAGRANICY

(z) **Rozmiary bezrobocia światowego.** Według ostatnich wyników badań Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie liczba bezrobotnych na całym świecie wynosi obecnie 22 miliony osób. Jeśli do tej cyfry doliczy się rodziny, ogół ludności dotkniętej bezrobociem określi się sumą 60 do 70 milionów.

(z) **4.622.000 bezrobotnych w Niemczech.** Według oficjalnych zestawień liczba bezrobotnych w Niemczech wzrosła w drugiej połowie października o 138 tys. osób na 4.622.000. Z ubezpieczenia na bezrobocie korzysta 1.185.000, z t. zw. zasiłków kryzysowych (Krisenfürsorge) 1.350.000, a z zasiłków dobroczynnych 1.208.000 osób. Stan bezrobocia w Rzeszy przed rokiem określał się cyfrą 3.253.000.

(z) **Pomoc rządu włoskiego dla przemysłu.** Trudności Banca Commerciale Italiana zaostrzyły czujność rządu włoskiego w odniesieniu do kryzysowych przeżyć przemysłu. Na ostatniej sesji rady ministrów zajmowano się temi sprawami i postanowiono utworzyć wielką państwową instytucję kredytową dla uzdrowienia podstaw finansowych dotkniętych kryzysem zakładów przemysłowych. Instytucja ta nosi nazwę „Institutio Mobiliare Italiano” i rozprządza kapitał makroakadem w wysokości pół miljarða lirów. Kapitał utworzono w ten sposób, że zobowiązano wszystkie kasy depozytowe i oszczędnościowe na obszarze Italji do zaangażowania się udziałami, proporcjonalnie do posiadanych wkładów. Tą drogą pokryto połowę kapitału zakładowego. Reszty dostarczy rząd, który zastrzega sobie bezpośrednią kontrolę nad nową instytucją I. M. I. będzie udzielał kredytów na okres 10-letni, jednakże wyłącznie za decyzją rady ministrów I. M. I. wypuści na podstawie posiadanego kapitału zakładowego oraz dokonywanych przez siebie emisji obligacji, których nominalna wartość nie może przekroczyć 5 miliardów lirów. Prezesem I. M. I. mianowany zostanie senator Maier, wydawca pisma triesteńskiego „Piccolo”, który podobno zaawansuje do wagi ministra.

Dalsze trwanie kryzysu w Wielkopolsce

W sprawozdaniu miesięcznym poznańskiej Izby Przemysłowo-Handlowej za październik czytamy:

Skutki spadku funta angielskiego w połączeniu z poprzednim załamaniem się finansowem Niemiec powodują, że światowa konjunktura gospodarcza ulega w okresie sprawozdawczym dalszym większym wahaniom. Silniejsze objawy kryzysu występują przedewszystkiem w Stanach Zjednoczonych — zaostrenie kryzysu finansowego, odpływ złota, — w Francji silny spadek produkcji i kurczenie obrotów — oraz w Rosji, gdzie spadek eksportu powstały w wyniku zwiększenia pojemności rynków zbytu wpływa na komplikacje w spłacie zobowiązań zagranicznych.

Polska wykazuje naogół odporność na działania wymienionych dwu czynników, pod których wpływem kształtuje się obecna sytuacja światowa. — Fakt skoncentrowania wszystkich wysiłków w kierunku równowagi budżetowej celem niezachwiania naszych podstaw walutowych, jest czynnikiem zaufania społeczeństwa do dalszego kształtowania się sytuacji gospodarczej, co znajduje wyraz w wzroście wkładów w komunalnych kasach oszczędności i P. K. O.

W okręgu Izby okres sprawozdawczy nie wykazuje naogół głębszych zmian w układzie warunków życia gospodarczego. Brak upłynięcia gotówkowego trwa nadal. W związku z tem stan wypłacalności doznaje dalszego pogorszenia, co najlepiej ilustrują poniższe cyfry dotyczące sum weksli zaprotestowanych. Gdy mianowicie w całej Polsce protestowano weksli w miesiącach czerwiec — wrzesień w milj. zł 99,5, 109,6, 100,9, 103,8, to w woj. poznańskim 8,7, 9,1, 9,6, 10,1. — Biorąc pod uwagę cyfry z III kwartału, widzimy, że w całej Polsce mamy spadek wartości sum weksli zaprotestowanych o 5,3 proc., podczas gdy w województwie poznańskim suma weksli zaprotestowanych wzrosła o 11 procent.

W przemyśle rozmiary produkcji ulegają dalszym ograniczeniom powstałym wskutek dostosowywania się produkcji do zmniejszonej siły konsumcyjnej. Wskaźnik ogólnej produkcji przemysłowej spadł według danych „Konjunktury Gospodarczej” z 92,9 w miesiącu sierpniu na 91,2 w miesiącu wrześniu. W październiku niektóre z fabryk okręgu Izby wykazują wprawdzie nieznaczne ożywienie w wpływie zamówień, co wskazywałoby na wyczerpywanie się zapasów, jednak informacje zainteresowanych przedsiębiorców nie wróżą żadnej stabilizacji w tym kierunku. W związku z rozpoczęciem kampanji znaczne ożywienie notuje przemysł cukrowniczy.

W dziedzinie rolnictwa jako dodatkowy moment należy podkreślić utrzymanie się, a nawet nieznaczny wzrost cen głównych gatunków zbóż. Z drugiej jednak strony silny spadek cen produkcji zwierzęcej, na której w ostatnim czasie opiera się znaczna część gospodarstw rolnych, w połączeniu z trudnościami na zagranicznych rynkach zbytu naszych produktów hodowlanych, sprawiają dalsze zaostrenie sytuacji gospodarstw rolnych. Ceny wszelkich gatunków rogacizny spadły na targowicy poznańskiej w końcu października do poziomu nie notowanego jeszcze. Rynek nabiału wykazuje odnośnie do cen tendencję naogół utrzymaną, mimo, że w tym okresie mamy do czynienia zwykle ze zwyżką cen. Eksport masła, mimo trudności na rynkach zbytu, utrzymuje się na poziomie ubiegłego roku z pewną nawet nadwyżką. Z gatunków zbóż jedynie ceny jęczmienia dają pewną kalkulację eksportową. Instytut Badania Konjunktury Gospodarczych i Cen wskazuje, że wskaźnik artykułów sprzedawanych przez rolnika spadł do najniższego poziomu nie notowanego dotychczas. Pogorszenie się sytuacji na wsi wyraziło się w ponadsezonowym wzroście protestów weksli rolniczych.

W handlu należy zanotować dalszy spadek obrotów, dochodzący n. p. w handlu kolonialnym w porównaniu z rokiem 1930 do 18 proc., w porównaniu z październikiem 1928 r. do 60 procent. Jako bardzo dobry wynik operacji okresu miesięcznego uważa się pokrycie z brutto zysku kosztów handlowych bez naruszenia kapitału obrotowego

WIADOMOŚCI POTO CZNE

O sprzeniewierzenie depozytu sądowego

Trzeci dzień rozprawy przeciw b. podprok. Dembeckiemu —
Dalsze badanie świadków — Wnioski obrony

Wczoraj, jak już donosiliśmy, badał sąd bardzo szczegółowo świadka, adwokata Przeszastzewskiego, który w ogniu licznych pytań, zadawanych przez obrońcę, tak zeznał, że musiano mu podać krzesło.

Klasycznym świadkiem była p. Soczkiewiczówna, wówczas urzędniczka w sekretarjacie prokuratury oddziału pierwszego. Przyjmowała ona przesyłki przeznaczone do ekspedjowania i w związku z tem każda zapisywano do książki pocztowej — poczem woźni zanosił paczki na pocztę. Wspomniana książka świadek przechowywał w zamkniętej szufladzie. Rzeczą przeznaczoną do wysyłki, otrzymywał świadek z sekretarjatu O sprawie Clossa dowiedziała się p. S. dopiero podczas przesłuchania. Zeznaje, że gdyby guldeny (4 tys) przechodziły przez jej ręce, pamiętałaby o tem ze względu na zbyt wielką sumę.

Pewnego razu — zaznacza świadek — a było to w r. 1928, zażądał prok. Dembecki książki listów pocztowych.

Przewodniczący: A czy pania to nie zainteresowało, dlaczego oskarżony domagał się książki?

Świadek: Myślałam, że chciał coś sprawdzić.

Przewodniczący: Otrzymała pani z powrotem tę książkę?

Świadek: Nie, już jej nie otrzymałam; p. Dembecki wręczył ją p. prokuratorowi Krynickiemu. Zawezwano mnie zaraz do prokuratora i tam indagowano w sprawie kilku kart, które wydał z książki. Brak tych kartek zdziwił mnie bardzo.

Przewodniczący: Czy czasami pani tych kart nie wydała? Wolno świadkowi nie odpowiedzieć na to pytanie, gdyż ono mogło narazić na dochodzenia.

Świadek: Pamiętam że raz, czy dwa razy wydałam kartki, ale uczyniłam to z tego powodu, że wpisałam coś przez omyłkę w niewłaściwym miejscu. Była

to zwykła przesyłka i omyłkę zaraz naprawiłam.

Przewodniczący: Czy pani wysyłała pismo do kancelarii cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej?

Świadek: Nie przypominam sobie, aby była taka wysyłka.

Prok. Gardulski: Czy depozyty przechowywano również w sekretarjacie?

Świadek: Tak, przechowywano je, lecz tylko krótko, aż nie przyszło dalsze polecenie.

Prokurator: A jak to długo trwało?

Świadek: Parę dni względnie parę tygodni, czy kilka miesięcy, tego sobie nie przypominam.

Zwracało uwagę, że p. Soczkiewiczówna, gdy skończył się 1925 r. czerwonym ołówkiem przez całą szerokość książki napisała „rok 1926“ czego przedtem ani potem nigdy nie robiła. Wobec tego przewodniczący zapytał świadka, czy w tem miała jakiś specjalny cel. Świadek daje niezdecydowaną odpowiedź.

Przewodniczący: Raz jeszcze świadka zapytuje, czy czasami świadomie nie wydał brakujących kart, by w ten sposób zatrzeć ślady?

Świadek: Nie, tego nie zrobiłam.

Przewodniczący: A wyklucza świadek możliwość przywłaszczenia sobie obligacji w sprawie Sznyt Bredary?

Świadek: Wykluczone!

Następnie świadek opowiada, że czasami naczelny sekretarz p. Piechocki wzywał sekretarzy, by podejmowali złożone u niego depozyty.

Na życzenie obrońcy p. Izyckiego wciągnięto do protokołu, że Soczkiewiczówna dopiero wówczas zauważyła brakujące w książce wysyłki wartościowych kartki, gdy jej na to zwrócił uwagę oskarżony; że wysyłki pocztowe zabierali różni woźni; że nie przypomniała sobie jakie karty wyrwała z książki.

Obrona złożyła następnie cały szereg niezwykłych ciekawych wniosków, zmierzających do wykazania, że winę ponoszą w tej sprawie inni ludzie. (z)

Wkład misyjny wygłosi ks. dyr. Piechura z Zgrom. Księży Salezjanów.

— **Stow. Kupców Chrześcijan.** Zebranie miesięczne odbędzie się w poniedziałek 16 bm. o godz. 20 w Domu Kupiectwa Polskiego. Na porządku obrad ciekawy wykład i sprawa hał.

— **Sodalicia Panien Urzędniczek.** Zebranie instrukcyjne dla pp. kandydatek i aspirantek odbędzie się w poniedziałek 16 b. m. o godzinie 19 przy Piekarach nr. 2, parter.

— **Do wszystkich Polaków z Ameryki.** W niedzielę 15 bm. w sali p. Beyerowej, róg Zielonej a pl. Bernardyńskiego, odbędzie się walne zebranie Stowarzyszenia Polaków z Ameryki. Początek o godzinie 16.

— **Związek b. Wychowank S. S. Urszulanek Koło Poznańskie** zawiadamia, że miesięczna msza św. odbędzie się w niedzielę, dnia 15 bm. o godzinie 10,15 w kaplicy S. S. Urszulanek, ul. Sporna 6.

WYKŁADY

— **Wykład o Władysławie Mottym,** jako rysowniku i ilustratorze, urzędnika Muzeum Wielkopolskie wspólnie z Towarzystwem Miłośników Grafiki w Poznaniu w niedzielę, 15 bm. o godz. 12 na salach Działu Graficznego. Prelegentka p. Romana Szymańska omawiać będzie twórczość prawie że nieznanego dotychczas artysty, a wywody swoje opierać będzie na przedłożonych eksponatach tegoż rysownika. Społeczność nasze, coraz to żywiej interesującą się zagadnieniami i problemami artystycznymi, skorzysta niewątpliwie z nadarzającej się sposobności bliższego zapoznania się z ciekawym tym typem ilustratora, tak znakliwym przedewszystkiem dla ruchu artystycznego Wielkopolski z drugiej połowy XIX wieku.

— **Dzieci nasze — to przyszłość Polski!** Niezmiernie ciekawy cykl wykładów wygłosi p. prof. dr. Gantkowski na temat: „Istota macierzyństwa i higiena życia płciowego w świetle nauki oraz światopoglądu katolickiego“. Pierwszy wykład we wtorek, 17 bm. o godz. 18 w sali Biblioteki Uniwersyteckiej, ul. Ratajczaka 4. Bilety wejścia przy kasie. Dochód przeznaczony na cele Tow. Dobroczynności „Caritas“.

ZYCIE SOKOLE

— **Tow. Gimnast. „Sokol” Poznań III (Wilda).** W niedzielę dnia 15 bm. odbędzie się uroczysty obchód listopadowy o godzinie 11 przed południem u drh. Zawadki. Rano o godz. 9 msza św. za zmar-

łych członków. Uprasza się o liczny udział członków z rodzinami.

WIECZORY, KONCERTY

— **Herbatki Polskiego Czerwonego Krzyża** odbędzie się w sobotę i niedzielę, 14 i 15 bm., w b. salonie sztuki Zw. Artystów Plastyków przy placu Wolności 14a. Początek w pierwszym dniu o godz. 19, w drugim o godz. 17 — Herbatki towarzyskie P. C. K. cieszą się wielkim powodzeniem i gromadzą liczną młodzież, która wesóło i ochoczo bawi się wśród miłego nastroju.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kurs języka czeskiego.** Kółko Czeskosłowackie Stud. Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu oraz Tow. Polsko-Czechosłowackie organizują 3-miesięczny bezpłatny kurs języka czeskiego pod fachowym kierownictwem prof. języka czeskiego na W. S. H. p. Ignacego Hanusa. Poznanie języka bratniego narodu czeskiego przy wrażliwości ciągłej między obu państwami ożywionych stosunkach handlowych jest dla nas koniecznym — Uroczystość otwarcia kursu nastąpi dnia 16 bm. o godz. 20 w auli W. S. H. (Al. Marcinkowskiego 3), na której p. profesor Ign. Hanus wygłosi odczyt p. t. „Bolesław Jablonski, wybitny poeta i polonofil czeski“. Kurs odbywa się w piątki o godzinie 20,15 w sali W. S. H. (w podwórzu — parter) przy Al. Marcinkowskiego 24. Zapisy na kurs przyjmują się codziennie w Bibliotece W. S. H. (Aleje Marcinkowskiego 3) od godz. 4 do 5 a w Tow. Polsko-Czechosłowackim, ulica Fredry 7 od godz. 5 do 6 wiecz. oraz w każdy piątek przed rozpoczęciem kursu.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Bardzo ważne dla p. p. właścicieli nieruchomości.** Z Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego komunikują nam: Dlaczego wyklada się „Ratynię“ jako dodatkowy preparat przeciw szczyrom? Poprzednio wykładana „Ratyna“ wywołuje u szczyrów zarazę paratyfumu, która przenosi się również na te szczyry, które „Ratynię“ nie spożyły. Szczyry o silniejszym organizmie, u których „Ratyna“ nie odniosła skutków śmiertelnych, a osłabione gorączka, giną w ciągu 1—2 dni po spożyciu „Ratyniny“. „Ratyninę“ wykladać się będzie bezpłatnie w dniu od 17—22 bm — Blizsze dane w dziale inseratowym.

— **Tow. Powstańców i Wojaków Poznań - Debiec.** Następane strzelanie o mistrzostwo tow. odbędzie się w niedzielę, 15 bm. o godz. 9 rano na strzelnicy przy ul. Franciszka Ratajczaka. Ze względu na gratisowe strzały, prosi zarząd o punktualne i gremjalne przybycie wszystkich członków.

— **Sodalicia Marjańska Urzędników.** Nabożeństwo miesięczne w trzecią niedzielę miesiąca dnia 15 bm. o godz. 7,30 w kaplicy sodalicyjnej w klasztorze OO. Jezuitów, wejście ul. Dominikańska 8.

— **Związek Zredukowanych Pracowników Umysłowych.** Założył się Związek Zredukowanych Pracowników Umysłowych na Województwo Poznańskie z siedzibą w Poznaniu, legalizowany przez Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego. Sekretariat mieści się przy ul. Kantaka 5, m. 18, tamże utworzono biuro czystopisów, podań, wszelkich wniosków do władz, oraz udzielanie wszelkich porad prawnych.

— **Sekcja wioślarska Akademickiego Związku Sportowego** w Poznaniu podaje do wiadomości, że z powodu tragicznej śmierci kolegi Mikołaja Szentkera herbatka zapowiadzana na dzień 14 listopada rb. w salonie Philipsa (Pasaż Apollo) nie odbędzie się. Następane wieczorek odbędzie się w sobotę, dnia 21 listopada rb. o godzinie 20.

— **Sodalicia Pań Miejskich p. w. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny.** We wtorek 17 bm. odbędzie się o godzinie 9 rano w kaplicy św. Józefa nabożeństwo żałobne za zmarłe sodaliski. Zebranie plenarne ze zwykłym porządkiem obrad tegoż dnia o godz. 16,30 w auli uczelni im. Dąbrowski przy ulicy Młyńskiej 10.

— **Naczelnictwo Okr. Poznańskiego** zawiadamia, iż w niedzielę 22 bm. o godzinie 10 przed południem odbędzie się strzelanie z broni małokalibrowej na strzelnicy przy ul. Fr. Ratajczaka. Strzelanie zaliczone zostanie jako próba do Państw. Odznaki Sport. Wobec tego, że do prób mogą stanąć wszyscy druhowie, należy stawić się jaknajliczniej.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Powszechna misja Poznania.** Od niedzieli popołudnia względnie wieczora, tłumy naszych matek i panien zapelnily po brzegi wszystkie nasze parafjalne kościoły, krzepiac dusze i serca nauką Chrystusową, głoszoną przez niestrudzonych misjonarzy z najrozmaitszych zakonów i zgromadzeń w Polsce. W niektórych kościołach parafjalnych już rano o 5,30 wypelnily panny nasze świątynie. Matki zaś o 8,30 rano oraz po południu o godz. 4,30 śpieszyły z nadzw. na gorliwość na nauki i nabożeństwa misyjne. Wieczorem na godz. 7,30 współwodziły w tłumnym udziale nasze panny z matkami. W czwartek zasiadło w poszczególne kościołach parafjalnych po kilkanaście, w wielu kościołach po kilka-

Przy obstrukcji, zaburzeniach trawienia, zgadze uderzeniach do głowy, bólech głowy i ogólnem niedomaganiu zażywa się rano naczco szklankę naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa“. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 6916

dziesiąt spowiedników, żeby oczyszczać i umacniać dusze naszych matek. W piątek rano zakończyły matki swoją misję generalną komunją św. W sobotę rano zakończyła panny tak samo swą misję.

— **Misja dla ojców** rozpocznie się we wszystkich kościołach parafjalnych w sobotę wieczorem o godz. 7,30 i potrwa do czwartku rana. Misyjna spowiedź ojców będzie w środę. Jako wodzowie rodzin, niechybnie ojcowie w podobnej jak matki i panny licznie przyjdą zacerpnąć łask i mocy, płynących z nauki Chrystusowej.

— **Stow. Inżynierów i Architektów w Poznaniu.** Na ostatniem zebraniu miesięcznem, które odbyło się pod przewodnictwem prezesa dr. inż. M. Kryzana w sali Koła Towarzystwa, wygłosił p. inż. Tulacz, dyrektor Stowarzyszenia dla Rozwoju Spawania i Cięcia Metali aktualny referat p. t. „Nowoczesne metody spawania“. Stale wzrastające znaczenie różnych metod spawania i zrzewania metali w nowoczesnym przemyśle metalowym, ciągle ulepszenia w tej dziedzinie, wymagają specjalnej organizacji przedsiębiorstw przemysłowych dla racjonalnego ich stosowania. W tym to celu powstał do życia przemysł przed czterema laty Stowarzyszenie dla Rozwoju Spawania, którego zadaniem jest wyszkolenie personelu technicznego w tej dziedzinie przez referaty, porady oraz specjalne czasopismo p. t. „Spawanie i Cięcie Metali“. Referat inż. Tulacza poświęcony był porównaniu nowoczesnych metod spawania pod względem ich własności technicznych oraz kosztów wykonania. Po referacie wywiązała się ożywiona dyskusja, w której licznie zebrani słuchacze poruszyli potrzeby miejscowych przedsiębiorstw w tej dziedzinie.

— **Z targu.** Dnia 13. b. m. na placu Sapieżyńskim rano na nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,40—3,80 zł; masła mleczarskiego 4,00—4,40 zł; twarogu 1,00—1,40 zł; mendel iaj 2,20—2,40 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 28—30 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,00 do 2,20 zł; słoniny wędzonej 2,60—2,80 zł; wieprzowiny 1,60—2,00 zł; wołowiny 1,20 do 2,20 zł; cielęciny 1,20—2,80 zł; skopowiny 1,60—2,60 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: 1 par. kurczak 3,90—3,70 złotych; kura 3,90 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczką 3,00 do 5,00 zł; geś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,50 do 1,80 złotych; para kuropatew 3,00 złote; królik 2,00 zł; hażant 4,50 zł; za ryby: 1 kilogram karpia 3,00—3,60 zł; lina 3,20—3,60 zł; okonia 1,20—1,60 zł; karpia 1,20—2,60 zł; białych ryb 0,80—1,60 zł; sandacza 3,60—4,00 zł; 1 kg. leszcza 2,40 zł; 1 kg. suma 2,40 zł; 1 kg. szczypana 2,80—3,00 zł; za ryby śnieży 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 6—8 gr; cebuli 0,30—0,70 zł; szpinaku 30 groszy; 1 kg. jarmużu 30—40 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; necek rzodkiewek 10—15 gr; główka zielonej sałaty 10—20 gr; rabarberu 20—30 gr; włoskiej kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 kg. kalarepy 0,20 zł; 1 kg. marchwi 20 do 30 groszy; brukwi 20 groszy; selera 0,70—1,00 zł; owoce: 1 kg. pomidorów 1,00—1,20 zł; 1 kg. jabłek 0,40—1,00 zł; 1 kg. gruszek 0,40—1,00 zł; 1 kg. winogron 1,00—2,40 zł; 1 kg. głogu 60 gr; borówek „brusznik“ 1,40—2,40 zł; żurawin 2,00 zł — Targ bardzo ożywiony, dowozy duże, ceny naogół bez zmian. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Zabił się, snadając z komina.** Podczas naprawiania komina w gorzelni w Otorowie (pow. szamotulski) spadł na dach z 15-metrowej wysokości monter (firmy Józef Heigelman z Poznania p. Władysław Tadeusz i odniósł bardzo ciężkie obrażenia, tak że zmarł w kilka godzin po przewiezieniu go do szpitala w Szamotulach. (k)

— **Rzucił się pod pociąg.** Na torze między Szubinem a Kcynią w pobliżu stacji w Wasoszu znaleziono zwłoki mężczyzny, przejechanego przez pociąg. Kola odcięły głowę od tułowia, wskutek czego śmierć nastąpiła na miejscu. Tak się okazało, był to 29-letni Antoni Widmowski z Zedowa, którego przed kilku dniami zwolniono z aresztu śledczego w Szubinie. Sp. Widmowski był ujęty pod zarzutem podpalenia zabudowań Teodora Mentia w Zedowie w sierpniu rb. Powracając do domu, popelniał on samobójstwo. (k)

— **Zastrzelony podczas zbierania drzewa.** Na terenach lasów państwowych w nadleśnictwie Wronki, gołjowy Ludwik Szymys napolkał ludzi zbierających nieprawnie drzewo w lesie. Podczas wynikłego zajścia Szymys zastrzelił mieszkańca Wronek Edwarda Chapnia. Sprawą zajęły się władze sądowe. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Garnitur futrzany u pancerza.** Podczas rewizji domowej u znanego pancerza Stanisława Wojciechowskiego przy ulicy

KALENDARZYK

Piątek, 13 listopada 1931.

Słońce: wschód 7.09 — zachód 16.03 —
długość dnia 8 godzin 54 min.

Księżyc: wschód 11.58 — zachód 18.16 —
przed I kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:
Piątek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 5 st. C. Pochmurno. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 751 mm — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 13 st. Cels., najniższa plus 5 st. C.

Przewidywania pogody na sobotę: Naogół bez zmian.

Kal. rzk.: Nicefor B. — jutro Matylda.

Kal. słow.: Nicisław — jutro Bożena.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75 — Apteka Sapieżyńska pl. Sapieżyński 1 — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76 — Apteka pod Eskulapem, plac Wolności 13

Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 47

Wilda: Apteka „Fortuna“, Górna Wilda nr. 96 — Apteka przy Bramie Wildeckiej, Górna Wilda 3

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22 — Apteka „Pod Opatrznością Boską“ ul. Dąbrowskiego 76

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— **Srebrne gody.** W sobotę, dnia 14 b. m. obchodzą państwo Franciszek i Zofia z Bytyńskich Galeccy (Grochowe Łąki) swe srebrne gody małżeńskie. Na inencje Jubilatów odbędzie się msza św. w sobotę o godzinie 8,30 w kościele Ojców Salezjanów.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Posiedzenie Polskiego Towarzystwa Chemicznego (Oddział Poznański)** odbędzie się w piątek, dnia 13 bm. o godzinie 19 w sali wykładowej Zakładu Chemii Farmaceutycznej w Gmachu Chemii przy ul. Grunwaldzkiej 14. Porządek dzienny: Prof. dr. Alfons Krause: O kwasie żelazawym; znaczenie jego w przyrodzie oraz przy rdzewieniu żelaza.

— **Związek Misyjny Polek.** Zebranie plenarne odbędzie się 15 bm. o godz. 19 w Szkole Społecznej, ul. Podgórna 12 b.

Półwiejskiej 38, znaleziono garnitur futrzany ze skór kuny. Jak się okazało, garnitur ten zrabowany był w Szamotulach u p. Anny Klimeckiej przy ul. Kościelnej 11. Kradzież popełniła prawdopodobnie była służąca p. Klimeckiej. Znamienne jest tylko, że trafiła ona do poznańskich paserów. (k)

Kradzież z włamaniem. Błęząca kronika policyjna notuje 14 kradzieży i włamań. Między innymi włamano się do mieszkania p. Wojciecha Galaka przy ul. Kolejowej 6a i skradziono pościel wartości 600 zł. (k)

Przyłapanie defraudanta. W tych dniach aresztowano posłańca firmy Leo (ul. 27 Grudnia 2) Józefa Radowicza, pod zarzutem kradzieży 880 zł we wspomnianej firmie. Radowicz mieszkający przy ul. 27 Grudnia 2, miał wpłacić na konto P. K. O. 880 zł, jednak w toku dochodzeń zeznał, iż pieniądze skradziono mu podczas jazdy tramwajem. Sprawa wydała się podejrzana, a w toku śledztwa okazało się, że przez dłuższy czas ukrywał się u swej przyjaciółki Zofji Schuetz, mieszkającej w schronach wojskowych. Wreszcie złożył on zeznanie, że pieniądze sprzeniewierzył z namowy niejakiego Marcina Tomkowiaka, mieszkającego w schronie wojskowym na Malcie. W pewnej bramie domu Tomkowiak w myśl umowy odebrał od Radowicza gotówkę i wrócił na Malte. Następnie wyprawiono sutą libację, poczem Radowicz w towarzystwie Schuetzówny wyjechał na tydzień do Wrześni. Kupił jej wpięć obuwie, czapkę i torebkę. Z pozostałych pieniędzy Radowicz nabył konia i wóz, by otworzyć handel węglami, do czego jednak już nie doszło. Radowicza oraz Tomkowiaka aresztowano i odstawiono ich do więzienia sądowego. (k)

Kradzież przy ul. Szamarzewskiego 12 popełniono nie w mieszkaniu p. Pytlakowej, jak mylnie podano, lecz w mieszkaniu restauratora p. Jankowiaka.

Postrzelony przez złodziei. Na terenie majątności Popówko (pow. obornicki) postrzelono 25-letniego Alfonsa Mameta z Otorowa (pow. szamotulski). Mamet pilnował marchwi na polu, a w tym czasie zetknął się z złodziejami, którzy strzelili do niego kilkakrotnie z rewolweru. Jedna kula trafiła p. Mameta w nogę poniżej kolana. Rabusie zbiegli niepoznani z powodu panującej ciemności. (k)

Ujęcie znachora. W Podlesiu Kościelnym (pow. szamotulski) aresztowano pod zarzutem oszustwa 55-letniego Andrzeja Krojenkę. Uprawiał proceder znachora przy pomocy różnych ziół. Pobierał on honoraria dochodzące do 50 zł. Oszust ten z niewiadomych bliżej powodów używał nazwiska Paul Begert. Krojenkę odstawiono do dyspozycji sądu w Szamotulach. (k)

KRONIKA SĄDOWA

Pożary. W Kaniewie (pow. poznański) spaliły się stodoły gospodarza p. Antoniego Kocha i p. Marcina Patryasa. P. Koch ocenia szkodę na 16 tys. zł a p. Patrysa na 22 tys. zł. Przyczyn powstania ognia nie stwierdzono. — K Dziewokułszu (pow. chodzieski) spłonęła stodoła u p. Marty Eichberg. Ponadto spaliły się narzędzia rolnicze i zboże dzierżawcy gospodarstwa Aleksandra Pietrzyka. — Straty pogorzelnowe wynoszą 20 tysięcy złotych. (k)

Dziecko stratowane przez konia. W sprawie tragicznego wypadku, któremu uległa w czwartek mała Barbara Urzula Szymczakówna na ul. Dąbrowskiego, dowiadujemy się następujących szczegółów: Na podwórzu przylegającym do podwórza p. Szymczaka, brat właściciela garażu, 21-letni Franciszek Czechowski, strzelał z floweru do wróbla. Na podwórzu p. Szymczaka stały młode konie dominalne, które spłoszyły się wskutek huk wystrzału i poniosły ku bramie wjazdowej, przyczem wpadły na bawiące się na podwórzu dziecko i przyprawiły je o ciężkie kalectwo, prawdopodobnie utratę nogi. (k)

Rok ciężkiego wzięcia za krzywoprzysięstwo. Sąd okręgowy w Poznaniu rozpatrywał sprawę Marji Haunebohn z Koszanowa pow. szamotulskiego, której akt oskarżenia zarzucał, że dnia 6 listopada 1930 roku przed sądem okręgowym w Poznaniu świadomie fałszywie złożyła świadectwo, że „Stanisław Przewoźny przy odprowadzaniu mnie znalazł broń, pokazał mi ją i powiedział mi, że ja jutro odda policji a dalej że „widziałam, jak oskarżony (Przewoźny) dobrowolnie oddał broń posterunkowemu. Stałam od nich kilkanaście kroków za krzakami a księżyc świecił”. Rozprawa karna, która się wówczas toczyła przeciwko Przewoźnemu, wykazała, że zeznania te są fałszywe. Przeciwno niej wytoczono sprawę o fałszywe świadectwo a obecna rozprawa udowodniła w pełni jej winę. Sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego skazał oskarżoną na rok ciężkiego więzienia, utratę honorowych praw obywatelskich przez 5 lat i odebrał możliwość składania zeznań pod przysięgą. (z)

Z WIELKOPOLSKI

Borek. (Z Woła Pań.) Katolickie Kolo Pań obchodziło 8 bm. swe 20-lecie. Odbyło się uroczyste zebranie i zabawa. Na zebraniu uczczono skarbniczkę p. Waleczyńską, która przez całe 20 lat urządziła swój piastował. (cz)

Rawicz. (Nieszczęśliwy wypadek.) Dnia 9 bm. po południu zdarzył się na rogu ulic 17 Stycznia i Wałów Jana III

nieszczęśliwy wypadek. Oto autobus, którym kierował p. Konieczny, najechał na jadącego rowerem p. Domanieckiego z Gierlachowa. Rowerzysta wpadł szczęśliwie pomiędzy koła autobusu, który przejechał ponad nim, powodując zaledwie lekkie obrażenia cieleśne. Rower strząskany.

(Wenta.) Młodzież tu gimnazjum urządziła w ostatnią niedzielę wente, która trwała od południa do godziny 11 wieczorem. Zysk ze wstępu i z bufetu, który składał się z ofiar obywatelstwa, wynosi około 400 zł. (kr)

Z POMORZA

Więcbork. (Jarmark.) We wtorek, dnia 3 bm odbył się u nas jarmark ogólny. Ruch był niespodziewanie wielki. Zjechało mnóstwo kupców straganowych. Stąd też ceny były niesłychanie niskie. Ludność biedna i wiejska wracała z jarmarku z zadowoleniem, gdyż tanio zaopatrzyła się na zimę.

(Młodociany pijak.) Przystępnie wrzenie wywołał tu w dzień jarmarku 17-letni M. S., zamieszkały przy ul. Hallera. Wspomniany upił się w mieście i w tym stanie wyprawiał awantury. Przywołani rodzice zabrali wreszcie nieprzytomnego do domu.

(Kradzież.) W dniu 2 bm, zjawili się w mieszkaniu p. Lemkowej przy ul. Mickiewicza cyganki. Wspomniana pozwoliła sobie powróżyć i widocznie była bardzo przejęta wyrocznią, że dopiero po wyjściu cyganek zauważyła, że z szuflady szafy znikło 60 zł gotówki i złoty męski zegarek. Pościg za cygankami był bezskuteczny. (wb)

Świecie. (Bazar dobroczynny.) Komitet parafjalny pomocy bezrobotnym urządził w niedzielę 15 bm. wielki bazar dobroczynny.

(Stacja opieki.) W najbliższych dniach zostanie uruchomiona w Świecie stacja opieki nad matką i dzieckiem w nowym gmachu Pow. Kasy Chorých

(Loty gołębi pocztowych.) Miejscowe Tow. Hodowców Gołębi Pocztowych urządziło loty gołębi na trasie Czarniewice — Świecie — 108 km. Do konkursu stawiono 130 gołębi. Zwycięstwo w klasie młodych odniósł gołąb p. Domachowskiego ze Świecia, przebywając tę przestrzeń mimo niepogody i pod wiatr w czasie 4 godz. 45 min. W klasie starszych zwyciężył gołąb p. Waldyna z Laskowic, przebywając tę przestrzeń w tych samych warunkach w 5 godz. 43 min.

(Złote gody.) W dniu 7 bm obchodzili małżonkowie Jakób Gładkowski i Ludwika z Lehmanów w Ostrowiu Świeckim złote gody małżeńskie. (tts)

Grudziądz. (Zmiana na stanowisku.) Rada Nadzorcza fabryki Herfeld & Victorius zwolniła nieoczekiwanie inżyniera Koludskiego, pierwszego dyrektora firmy; agendy przedsiębiorstwa przejął wicedyrektor inżynier Jagodziński. — Ustupający dyr. K. piastował rozmaite urzędy honorowe i był prezesem Izby handlowo - przemysłowej. (x)

Chojnice. (Pomnik św. Huberta.) W nadleśnictwie Kłosnowo, na rozstaju siedmiu dróg (t. zw. „Gwiazda”), stanął pomnik św. Huberta, ufundowany przez dr. Jana Łukowicza z Chojnic, prezesa Klubu Myśliwskiego zachodnich powiatów Pomorza a wiceprezesa wojewódzkiego Klubu Myśliwskiego. Po uroczystym nabożeństwie w Krojankach, odprawionem przez ks. kan. Makowskiego z Chojnic, udano się na miejsce. Pomnik na tle starego lasu przedstawia się okazale; na fundamencie z kamieni polnych, ustawiono potężny głaz, na którym osadzono siedmioramienną gwiazdę z wyrzytą w środku sceną, przedstawiającą św. Patrona myśliwych, kłęczącego w ubraniu łowieckim obok jelenia, między którego rogami widnieje krzyż z korpusem Zbawiciela. — Na uroczystości poświęcenia obecni byli m. in. ks. kan. Makowski, starosta Zaleski, insp. dyrekcji lasów Brabiec z Bydgoszczy i nadleśniczy Jezierski z Kłosnowa. Po odegraniu fanfar św. Huberta i odśpiewaniu pieśni kościelnej, dokonał ks. kan. Makowski aktu poświęcenia, następnie przemówił fundator dr. Łukowicz, oddając pomnik pod opiekę dyrekcji lasów. Insp. Brabiec dał zapewnienie, że pomnik będzie miał należyta opiekę leśników. Odśpiewaniem przez chór leśników kilku pieśni myśliwskich i odegraniem utworu „Wśród opok i jarów” zakończyła się uroczystość. (x)

RUCH W TOWARZYSTWACH

Stowarz. Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezw. św. Kazimierza Poznani. — Zejście urządził 14 bm, o godz. 20 w salach Ogrodu Zoologicznego swą roczną zabawę jesienną, na którą wszystkich zyczliwych naszemu Stowarzyszeniu zaprasza.

K. S. „Sparta“. Zebranie plenarne odbędzie się w dniu 14 bm o godz. 20 w lokalu p. Tomikowskiego, ul. Szamarzewskiego 18.

Tow. Ogródków Działkowych im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu przy ul. Bukowskiej odbędzie swe roczne walne zebranie w piątek 20 bm. o godz. 19 w sali p. Jaszyska, ul. Kraszewskiego 16. Na porządku obrad wybór nowego zarządu.

Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny. Nadzwyczajne zebranie odbędzie się w niedzielę 15 bm. o godz. 16 u p. Jarockiej, ul. Maształarska 8a

Związek Cechowych Czeladzi Ciastkarskich na Włpk. w Poznaniu. Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę

15 bm o godz. 11 w lokalu p. Koniecznego, ul. Maształarska 2.

Zebranie Związku Inwalidów Cywilnych Kolo Jezyce odbędzie się w niedzielę 15 bm. o godz. 15 w sali p. Snuski przy ul. Bukowskiej 23.

Zjednoczenie Podmistrzów Budowlanych. Msza św. za zmarłych członków odbędzie się w niedzielę 15 bm. o godzinie 9.30 w kościele O. O. Jezuitów. Zbiórka o godz. 9 u p. Beyerowej pod Bernardynami 6

Klub Sportowy „San“ w Poznaniu. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 16 bm o godzinie 20 w lokalu p. Dusika, ul. Marszałka Pocha 62.

Zjednoczenie Pracowników Rzemieślniczych — kolodziejska sekcja fachowa Zebranie plenarne dnia 16 bm. o godzinie 19 w sali Domu Rzemieślniczego.

Baczność krawiecy pracownicy miarowi. Nadzwyczajne zebranie we wtorek 17 bm. o godz. 19.30 w lokalu p. Jezierskiego, ul. Wronecka 13. celem zajęcia stanowiska wobec zapowiedzianego obniżenia zarobków przez Związek Pracodawców

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Antoni Okrywka 6 godz. Teodor Czerny, rolnik, 73 l. Jan Gabrysiak, robotnik, 66 l. Marja Antkowiakowa z d. Biesiada, 63 l. Adam Swoboda 15 min. Wojciech Sporny, kupiec sam., 66 l. Marta Brzezińska z d. Ograbowicówna, 39 l. Leokadja Filipowska z d. Frackowiak, 22 l. Marjan Michalski 3 l. Stanisława Strugińska 6 dni. Mikołaj Schenkler technolog, 25 l. Salomea Fórmanek z d. Wurf 33 l. Stanisława Glapa z d. Plucińska, 31 l. Adam Banaszak, student, 24 l. Stanisław Cegiela, robotnik, 52 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: O. S. z prośbą o błogosławieństwo 5 zł; — A. N. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 3 zł; — razem z poprzednio pokwitowanem 203,60 zł

Na ubogich m. Poznania: St. J. 10 zł; razem z poprzednio pokwitow. 530 zł

Na ochronkę Dz. Jezus na terenie P. W. K.: W. S. 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanem 295 zł.

TEATRY

„Vivat Academia“ (Stary Heidelberg)

„Vivat Academia“ (Stary Heidelberg) — przepiękna sztuka z życia studentów, której premiera odbędzie się dziś w Teatrze Nowym, należy do utworów wysokiej klasy.

Piękna fabuła, oparta na lirycznym podkładzie, doskonale uchwycone, wesołe środowisko studenckie i ponura atmosfera księżęcego dworu — momenty pełne humoru i niezwykłej pogody nastroj młodości, wiary i szczęścia, nadają temu widowisku charakter prawdziwej i przemyślanej atrakcji. Obsadę stanowi cały zespół Teatru Nowego z p. H. Cieszkowską i St. Czajkowskim w rolach głównych, tudzież liczni statyści. Piękne stylowe dekoracje pomysłu p. F. Worsztynowicza

„Królewna Śnieżka i siedmiu karłów“, czarująca bajka dla dzieci, ukończona przez naszych milusińskich, odegrana będzie w Teatrze Nowym nieodwołalnie po raz ostatni w niedzielę o godz. 3.30 po południu po cenach znizowanych.

BOLESŁAW POŁAŃSKI przybywa do Poznania!!!

BOLESŁAW POŁAŃSKI znakomity komik operetkowy, ulubielec publiczności nieprorównany humorysta, po rocznej nieobecności w naszym grodzie przybywa z chińskiego frontu na jedyny występ do Poznania i przypomni się swym wszystkim sympatykom

Jutro w sobotę, dnia 14 listopada rb., o godzinie 11-tej wiecz. w teatrze „Słońce“.

Folański w Poznaniu! Słowa te starczą za wszelką reklamę. Niema chyba człowieka w Poznaniu, któryby nie znał Folańskiego. Znakomity, a tak popularny u nas artysta przygotował specjalnie dla Poznania i szeregu kapitalnych piosenek i monologów, z których już dziś sygnalizujemy następujące sensacje: „DLAWIDOWSKI KRAWCEM“, „MOJE DŁUGI“, „15 PROCENT“, „ANGLIK I JEGO FUNT“, „GHANDI I JEGO SOL“, „TOB-SKI I REDUKCJA“, „TRAMWAJARZ POZNAŃSKI“ oraz rozmowa „Wielkopolanina z MAŁOPOLANINEM“

W Wieczorze Folańskiego wezmą udział ponadto: **IMIĘŁA WOJTASZEK**, znakomity, bezkonkurencyjny artysta scen polskich i zagranicznych, **WANDA ZAMORSKA**, pierwszorzędną wodewilistka i inni. Atrakcją Wieczoru a zarazem niespodzianką dla Poznania będzie gwiazda, której incognito narazie zdradzić nie możemy — nie więc dziwnego, że wszyscy pytają: „Kto jest ona“?

Część choreograficzną reprezentować będą: **MARYLA MARTÓWNA**, znakomita primabalerina b. Opery Poznańskiej oraz **JÓZEF CIESIELSKI**, znakomity tancerz i baletmistrz Opery, którzy wykonają kilka brawurowych tańców swego bogatego re-

pertuaru. Nie potrzebujemy chyba dodawać, że zapowiedziany na jutro Wieczór Folańskiego w teatrze „Słońce“ wzbudził olbrzymie zainteresowanie. **Popyt na bilety niebывały.** Bilety w cenie od 1—5 zł są już do nabycia w składzie cygar p. Szejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38. zw 11 893

III występ kapelmistrzowski Feliksa Nowowiejskiego.

W najbliższą niedzielę Feliks Nowowiejski po raz trzeci obejmie batutę koncertu symfonicznego w Teatrze Wielkim. W programie m. in. wspaniała uwertura „Ifigenja w Aulis“ Glucka i VIII Symfonia Beethovena. Do współudziału w koncercie przyślano primadonnę opery w Lipsku p. Marię Janowską, która świeciła w Niemczech triumfy występując pod dyktando najwybitniejszych kapelmistrzów jak Ryszard Strauss, Leon Blech, Brecher itd. Artystka odśpiewa „Ah! perfido“ Beethovena oraz po raz pierwszy w Poznaniu — pieśni G. Mahlera z towarzyszeniem orkiestry.

Dwa poprzednie występy Feliksa Nowowiejskiego cieszyły się niebывałą frekwencją publiczności. Kasa była wyprzedana. Niewątpliwie i trzeci występ znowu przyciągnie całą elitę Poznania.

Bilety do nabycia u p. Szejbrowskiego ul. Fredry, w cenie od 3 zł. do 50 gr. nw 11 900

Na ogólne żądanie publiczności w środę, dnia 18 listopada, wystąpi w AULI UNIWERSYTECKIEJ w drugim wielkim koncercie

CECYLJA HANSEN

wszechświatowej sławy wiolinistka. Cecylja Hansen, uznana jednomyslnie przez krytykę światową bezsprzecznie za jedną z najznakomitszych wiolinistek doby współczesnej której grę porównują z grą **Eriki Morini** i **Almy Moodie** — przybywa do Poznania i wystąpi poraz drugi w naszym mieście w **środe, dnia 18 listopada, o godz. 8-mej wiecz., w Auli Uniwersyteckiej.**

Znakomita artystka wykona nowy b. bogaty program. Przy fortepianie święta pianistka: **ELFRYDA BERSON-HANSEN**. **CECYLJA HANSEN**, ostatnim swoim koncertem oczarowała prasę i publiczność, która przyjęła genialną wirtuoszkę z niebывałym entuzjazmem oddając jej należny hold.

Celem umożliwienia posłuchania tej znakomitej wiolinistki, ceny miejsc są bardzo przystępne od 1—6 zł. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Szejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56 38 zw 11 894

Niebывałe zainteresowanie koncertem IGNACEGO FRIEDMANA!

Cały muzyczny świat naszego grodu poruszony został zapowiedzią koncertu wielkiego geniusza - fortepianisty **IGNACEGO FRIEDMANA**, który wystąpi z jedynym recitalem

w sobotę, dnia 21 listopada, o godzinie 8-mej wieczór. w auli uniwersyteckiej.

IGNACY FRIEDMAN uznany został przez całą prasę świata jako największy tytan fortepianu, to też wszędzie gdzie wielki ten artysta pojawi się na estradzie, nieprzebrane tłumy słuchaczy witają go z niebывałym entuzjazmem. Sprawozdania z jego koncertów to już nie recenzje koncertowe, lecz jeden ogólny hymn zachwytu. **Friedman** szturmem zdobywa słuchaczy, porywa ich i karmi ducha prawdziwą sztuką — ten artysta z Bożej łaski odnalazł klucz do otwarcia serc tłumów.

Recenzent „Leipziger Nachrichten“ pisze po koncercie Friedmana:

„...entuzjazm słuchaczy był tak frenetyczny jakiego dotąd u nas nie przeżywałyśmy. **Friedman jest mistrzem nad mistrzami!**“

Przedsprzedaż biletów na ten mistrzowski koncert w składzie cygar A. Szejbrowskiego ul. Gwarna 20, telefon 56-38 w cenie 2.50 do 10 zł. Zamówienia telefoniczne przyjmują się tylko za pobraniem zaliczki.

Biletów znizkowych i darmowych dyrekcja koncertów nie wydaje. zw 11 653

Teatr Polski

DZIŚ — „Młody las“.

Sobota, 14. 11. „Hulla di Bulla“. — Premiera — Nowość

Niedziela, 15. 11. o godz. 3 po poł. „Roxy“.

Ceny znizone.

Niedziela, 15. 11. o godz. 8 wiecz. „Hulla di Bulla“. — Nowość

Poniedziałek, 16. 11. „Młody las“.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Biletów wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Vivat Academia“ (Stary Heidelberg) — Premiera.

Sobota, 14. 11. „Vivat Academia“

Początek o godzinie 8 wieczorem.

TEATR OPERETKOWY „UŚMIECH“

W sobotę 14. 11. — „Kraina uśmiechu“. — Premiera.

Niedziela, 15. 11. „Kraina uśmiechu“.

Początek o godzinie 8 wieczorem

Bilety poprzednio do nabycia w Kol.

Lot. Państw. p. Langera, ul. Fredry, tel. 3141; wieczorem przy kasie teatru, tel. 6573.

TEATR OBJAZDOWY

Wl. Brackiego — „Kajzer“ Macieja Wierzbicki

DZIŚ. — Świecie.

Sobota — Łasin.

Niedziela — Grudziądz po poł. i wiecz.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

POZNAŃ UCZCI STULECIE WIELKIEGO ODKRYCIA.

Na rok bieżący przypada, jak wiadomo, stulecie odkrycia indukcji elektrycznej przez genialnego fizyka angielskiego Michała Faradaya.

Poznań naukowy złoży hołd pamięci znakomitego uczonego w niedzielę, dnia 15. b. m., na uroczystym zebraniu Polskiego Towarzystwa Fizycznego (Oddział Poznański), które odbędzie się w sali Śniadeckich w Collegium Medicum przy ulicy Fredry nr. 10.

Obchód zagai przewodniczący Oddziału Poznańskiego Polsk. Tow. Fizycznego, profesor U. P. dr. Tadeusz Pęczalski, poczem zabierze głos J. M. Rektor U. P., prof. dr. Jan Sajdak, następnie zaś przemówi konsul angielski, prof. U. P. M. Massey. Odczyt pod tytułem „Faraday i jego odkrycia” wygłosi prof. dr. T. Pęczalski.

W obchodzie mogą wziąć udział wszyscy interesujący się wielkim uczonym angielskim i jego odkryciami, a to za zaproszeniem, które można otrzymać w Polskim Towarzystwie Fizycznym Oddział Poznański, ul. Słowackiego nr. 4-6.

Krakowskie Koło Filozoficzne odbyło posiedzenie z odczytem prof. T. Sinki pt. „Spuścizna nauka Wilamowitza”.

Ze Związku Bibliotekarzy Polskich. Koło krakowskie odbyło posiedzenie z odczytem dr. K. Drobowskiego pt. „Obecne położenie bibliotek państwowych w Polsce”.

Z Polskiego Tow. Neofilologicznego. Koło lwowskie odbyło posiedzenie z wykładem prof. Z. Zygulskiego p. t. „Fryderyk Gundolf i jego monografia o Goethe”.

TEATR

Co grają w Warszawie? Piszą nam z Warszawy: Przywieziona ze Lwowa przez p. L. S. Schillera trupa gra, jak wiadomo, w teatrze „Melodram”. Wystawiona tam „Królowa Przedmieścia”, „regionalny” krakowski utwór K. Krumłowskiego z przed lat trzydziestu paru, nie okazała się złotą żyłą, raczej przeciwnie, mimo że wykonanie było udatne i staranne. Teraz zagrano melodramat dwóch Niemców, czy niemieckich Żydów, nazwany „Sprawa Dreyfusa”. Jest to „reportaż sceniczny” grubej roboty, obliczony na publiczność dreyfusowską, czyli w Warszawie: na Nalewki i stosownie przykrojony przeciw antysemitnikom. Zagranica miał on jeszcze inny propagandowy charakter, mianowicie autorom szło o to, aby armię francuską przedstawić jako zbiorowisko ciemnych indywiduów, przy równoczesnym powtarzaniu przez usta figur działających, że korpus oficerski niemiecki jest szczytem wszelkich szczytów honoru itd. W Paryżu, gdzie ktoś wpadł na pomysł zagrania tego sztuczka, doszło do awantur i w rezultacie musiano rzecz zdjąć z afisza. Wystawienie jej w Warszawie jest co najmniej niesmaczne. Ciekawe, czy Nalewczanie pospieszą gremjalnie oglądać „den Drafis”? Publiczność nie nalewkowska ma o takiej próbie nabicia kasy zdanie wyrobione i stroni od „Melodramu” jeszcze staranniejsze przedtem. (tw)

OCHRONA ZABYTEKÓW

Odnawianie kościoła OO. Paulinów na Skalce. Z Krakowa piszą nam: Komitet odnowienia kościoła OO. Paulinów na Skalce pracuje już od dwu lat i dzięki jego zabiegom udało się zdobyć subwencje od władz rządowych i samorządowych. Już dawniej odnowiono lewą wieżę kościoła. W roku 1930 naprawiono wieżę prawą; na helmie wymieniono drzewo i pokryto go miedzianą blachą. Dokonano też wymiany kapiteli pod hełmem, odczyszczono całą kamieniarce itp. W roku bieżącym rozpoczęły się prace restauracyjne w nawie głównej. Blacha żelazna na dachach została zamieniona przez miedzianą. Odnowiono też wieżę południową do cokołu. W dalszym ciągu projektowane jest: odnowienie fasady i całego kościoła na zewnątrz krypty Grobów Zastużonych, bramy wjazdowej i ogrodzenia koło sadzawki. Nawy boczne mają, podobnie jak nawę główną, być pokryte blachą miedzianą. Koszt projektowanych robót wyniesie około 100 tysięcy złotych. (oz)

SZKOLNICTWO

Szkolny słownik niemiecko-polski. Każdy podręcznik obcego języka ma za zwyczaj na końcu słownik wyrazów w nim spotykanych. Ale w różnych podręcznikach słowniczki te układane są według różnych systemów. Stąd jedno słówko spotyka uczeń w kilkunastu miejscach, często w rozmaitej stylizacji. Nie jest to celowe, ani ekonomiczne. Ostatnio Książnica-Atlas wydała opracowany przez pp. J. Chmaja i K. Zagajewskiego słownik polsko-niemiecki, który czyni zbędnymi specjalne dla każdego podręcznika słowniczki. Nowy elementarny słownik zawiera przeszło 10 tysięcy słówek, opracowanych z uwzględnieniem wymowy, fleksji i składni. Są to przeważnie słówka zasadnicze i najczęściej używane pochodne. (tk)

MUZYKA

Muzyk poznański w Krakowie. P. Zygmunt Latoszewski, który naprzemiany z prof. Nowowiejskim dyryguje naszymi koncertami symfonicznymi w Teatrze Wielkim, został zaproszony do Krakowa, gdzie pod jego batutą odbędzie się koncert orkiestralny w najbliższą niedzielę. Na program obrał p. Latoszewski dwa dzieła Beethovena, mianowicie uverture „Korjolan” ora zdrugą symfonię. Solistą koncertu będzie skrzypek amerykański Francis Macmillen, którego publiczność nasza tak ciepło przyjęła w ubiegłą środę. Wykona on z orkiestrą „Symfonię hiszpańską „Lalo”.

„Widma” w Bydgoszczy. Piszą nam z Bydgoszczy: Połączone chóry „Harmonji” i „Echa” wystawiły w Teatrze Miejskim dnia 2 bm. „Widma” Moniuszki z orkiestrą Szkoły Muzycznej oraz 61 p. p. pod dyrekcją prof. Jaworskiego. Solistami byli pp.: Karpacki z Poznania oraz miejscowi: pp. Andrzejewska, Kaupówna, Cirin i Klejer. Okazało się, że kolarze śpiewacze na prowincji mogą śmiało wykonywać wielkie dzieła chóralne. Tak chóry jak orkiestra brzmiały pięknie i czysto, tworząc ze solistami całość zadowalającą duże wymagania artystyczne. Wyśłek taki zasłużył na mocne poparcie społeczeństwa miejscowego, to też szkoda, że słuchacze nie zjawili się licznie, aby uczyć wielkie dzieło, zawdzięczające swoją wartość dwóm mistrzom twórczości polskiej: Mickiewiczowi i Moniuszce. Czy nie należałoby koncertu powtórzyć, aby słuchacze bydgoscy mogli naprawić swój błąd? Nawet śpiewaków okręgu bydgoskiego widzało się niewiele, a jest ich przecież zgróą tysiąc. Godnym naśladowania jest też gdy idzie o organizację, ten fakt, że „Widma” zostały wystawione wspólnie przez dwa koła, co gdzieindziej bywa z różnych powodów niemożliwym. Należy oczekiwać, że obydwa Koła bydgoskie pójdą dalej drogą, na którą wkroczyli i dadzą poznać Bydgoszczy inne wielkie dzieła wokalno-instrumentalne, a mogą temu sprostać mając wyborny materiał głosowy i kompetentnego dyrygenta. (rk)

CO USŁYSZYMY W NIEDZIELĘ NA KONCERCIE SYMFONICZNYM

W tym tygodniu ma Poznań dwa wieczory symfoniczne. Po śródomym, pod batutą dyr. Dołyckiego, który przyniósł z muzyki polskiej poemat symfoniczny Piotra Rytyla „Święty Jerzy”, czwartą symfonię Czajkowskiego oraz koncert skrzypcowy Goldmarka w wykonaniu Francisza Macmillena — niedziela nawraca do muzyki klasycznej. Prof. Nowowiejski będzie dyrygował ósmą symfonią Beethovena (przedostatnią w szeregu jego orkiestrowych arcydzieł) oraz uverture do opery „Ifigenja w Aulidzie”, napisaną przez Krzysztofa Wilibalda Glucka. Bodaj że po raz pierwszy będzie w Poznaniu wykonywane jakieś dzieło tego znakomitego kompozytora, reformatora opery i twórcy tytułu świętych dzieł, między którymi „Orfeusz i Eurydyka” do dziś dnia zachwyca słuchaczy po wielkich scenach światowych. Nasi stali bywalcy, których głosno ustawnie się powiększa, będą mieli okazję zapoznać się z tym mistrzem dramatycznego wyrazu i jednym z pionierów muzyki wieku XVIII.

Intermezzo solistyczne jest tym razem poświęcone śpiewowi, lecz treść jego jest dostrojona do muzyki symfonicznej. P. Marja Janowska-Kopeczyńska wykona z orkiestrą słynną arię koncertową Beethovena „Ah perfido!”, która jest stałym numerem produkcji symfonicznych na wielkim świecie muzycznym, oraz pieśni na sopran i orkiestrę Gustawa Mahlera.

Przez koncert śródomy i niedzielny przeszły produkcje Orkiestry Symfonicznej m. Poznania w drugi swój miesiąc. Pierwszy przyniósł ogromne zainteresowanie muzycznego Poznania, liczną frekwencję i sukces na całej linii. Jeżeli dalsze dopiszą tak samo — a jest tego uzasadniona nadzieja — to melomani poznańscy będą mogli sobie powie „zief, iż przez swój kult dla wielkiej sztuki, manifestowany zapełnianiem sali, współpracują z zapałem przy umacnianiu ważnej, kulturalnej instytucji, przez którą Poznań staje w pierwszym szeregu polskich środowisk muzycznych.

Książki nadesłane

„Paliwo spirytusowe”. Spirytus do napędu samochodów, traktorów i samolotów. Spirytus do gotowania, opalania i oświetlania. Warszawa, 1931. Skł. gt. Rada Nacz. Przemysłu Gorzeln. Rolniczych w Polsce.

E. D. Biggers: „Pięćdziesiąt świeczek”. Poznań, Wydawnictwo Polskie R. Wegnera.

Jan Karczewski i Wł. Popławski: „Oskarżam!” Poznań, Wydawnictwo Polskie R. Wegnera.

Knut Hamsun: „August Powsinoga” (August Jordomseller). Powieść. Przekład autoryzowany Czesława Kędzińskiego. Poznań, Wydawnictwo Polskie R. Wegnera. Biblioteka Laureatów Nobla pol. redakcją St. Wasylewskiego. Tom 76

CZEGO NAS UCZĄ NASZE MORSKIE DZIEJE?

Bałtyk był morzem słowiańskim — Ale to już bardzo dawno — Słowiańscy wikingowie — Czemu Krzyżacy znaleźli taki dobry grunt? — Ręka niemiecka na Pomorzu — Ile zarabiali Gdańszczanie na handlu polskim zbożem? — Program morski w dawnej Polsce — Szumne hasło, nikła treść — Tylko Kaszubi — Twórzmy kulturę morską.

Gdynia, 12 listopada.

Profesor Uniwersytetu Poznańskiego dr. Kazimierz Tymieniecki wygłosił tutaj w dniu 9 bm. odczyt pod tytułem podanym wyżej. Wykład prof. Tymienieckiego, trzymający w napięciu słuchaczy od pierwszego do ostatniego słowa, jest wycinkiem z cyklu prelekcji, które zorganizował w Gdyni Instytut Bałtycki z racji urzędzenia tutaj swojego oddziału. Odczyty odbywają się w odstępach dwutygodniowych i wygłaszane są w pięknej auli Szkoły Morskiej przy Szosie Gdańskiej. Liczniejszy niż dotychczas udział inteligencji miejscowej i dorastającej młodzieży winien być obywatelski, ponieważ w pracy pionierskiej, którą Polacy obecnie na wybrzeżu i na morzu wykonują, nieodzowna jest znajomość historjografji Pomorza i wskazań polskiej polityki morskiej — a to są tematy prelekcji uniwersyteckich, zorganizowanych w Gdyni przez Instytut Bałtycki.

Według słów prof. Tymienieckiego, Słowianie w ogromnej swej większości byli ludem lądowym. Jednak w odległej przeszłości powstawały wśród nich kultury morskie. W południowej Dalmacji byli dzielni, przedsiębiorczy żeglarze, a na wschodzie, nad brzegami Morza Czarnego i Kaspijskiego byli kocy, którzy na czajkach umieli walczyć z falą i wiatrem Geograf Ptolemeusz w drugim wieku po Chrystusie nazywa Bałtyk zatoką weneńską. Żeglarz angielski Wulfson pozostawił relację z wieku IX., w której notuje, że w podróży od dzisiejszej Jutlandji aż po Eibleg przez siedem dni i siedem nocy miał po prawej ręce brzeg morską zamieszkały przez Słowian. W wieku XI i XII Słowianie pomorscy przejęli kulturę skandynawskich wikingów, którzy ich poprzednio najęździali a później byli z nimi w stosunkach sąsiedzkich. Słowiańscy korsarze — jak wynika z dokumentów historycznych, m. in. z opisów żywota biskupa Ottona z Bambergi, który w porozumieniu z Bolesławem Krzywoustym szerzył chrześcijaństwo wśród Prusaków — niepokoili wybrzeża duńskie i szwedzkie i zapuszczali się w wyprawach rozbójniczych nawet w głąb łądu i odwiedzali osiedla, gdzie dzisiaj leży Sztokholm. Państwo polskie, łączące plemiona lądowe, z trudem asymilowało lud pomorski, który uparty był w swoich wierzeniach, zwyczajach i formach bytu.

W sprawie sprowadzenia Krzyżaków zawinił nie tylko sam Konrad Mazowiecki. Ideę utworzenia w Prusach państwa krzyżackiego popierały dwie największe wówczas w Europie potęgi: cesarz niemiecki i papież. Polska, rozbita na dzielnice, wzajemnie się zwalczające, nie zdołała zdać sobie sprawy z niebezpieczeństwa i zapobiec mu. Z końcem XII wieku zachodnie Pomorze nadodrzańskie zostaje stracone bezpowrotnie na rzecz Brandenburgji. Pomorze wschodnie bioi Krzyżacy, a w miastach nadmorskich sadowią się Niemcy kontynentalni, którzy chociaż w porównaniu z innymi cywilizowanymi narodami Europy zachodniej pozostają na szarym końcu, to jednak w środowisku pomorskim, wśród form pierwotnych, mają dużą przewagę. Ci Niemcy kontynentalni, ci sami, którzy stworzyli potęgę Lubeki, zaprowadzają w miastach nadmorskich Pomorza nową gospodarkę. Biorą w ręce budzącą się w wieku XIII żywą wymianę towarów pomiędzy Europą zachodnią i wschodnią. Polska korzysta z tego tylko pośrednio, jako kraj tranzytowy.

Po pokonaniu zakonu krzyżackiego rozpoczyna się w wieku XV morski wywóz z Polski na wielką skalę. Zrzuca drzewo, smoła i popioły na potaż, który w owych czasach zastępował mydło, później zboże. W okresie największego wywozu zboża eksport roczny dochodzi do 320 000 tonn rocznie, do ilości, która nawet dzisiaj byłaby poważną. Gdańsk, który w historii dochowuje Polsce politycznej wierności, nie czyni tego z sentymentu, lecz w swoim interesie. Gdańszczanie ciągną olbrzymie zyski z pośrednictwa. Obliczone, że około 40 proc. sumy, uzyskanej od kupców zagranicznych za zboże polskie, szło do ich kieszeni. Równocześnie Gdańsk był stale nadzwyczaj

silnym środowiskiem germanizacyjnym. Słowiańska ludność napływowa — w czasach ożywionych stosunków z Polską bardzo liczna — poddawana była szybkiej germanizacji.

Stosunek Polski do zagadnień morskich był w rezultacie negatywny. Żywiol polski do morza się nie zbliżał. Próby niektórych monarchów polskich aby stworzyć polską flotę bałtycką oparty się częściowo na żywiole obcym, a tylko wśród prostych marynarzy liczni byli miejscowi Kaszubi. Polski program t. zw. Dominij Maris Baltici, mimo szumnej nazwy, oznaczał tylko dążenie do uzyskania dostępu do morza narówni z innymi, czyli do wolności mórz i do zachowania własnego wybrzeża. Program ten reprezentowali głównie Zygmunt August i Władysław IV, ale nie znalazł on dostatecznego poparcia wśród mas szlacheckich. Walki ze Szwedami, którzy winni byli być raczej sprzymierzeńcami Polski w wojnach z Rosją, przyniosły wiele szkód. Równocześnie, od połowy XVII wieku, poczęło wyrastać nowe niebezpieczeństwo: pruskie. Prusy dążyły wytrwale do połączenia Prus Wschodnich, Książęcych z Brandenburgją i osiągnęły cel w rozbiorach Polski.

Polska polityka morska — zakończył prof. Tymieniecki — przechodziła różne koleje. Właściwą kulturę morską wytworzyli jedynie w zaraniu dziejów nasi przodkowie Słowianie na wybrzeżu. Jedynie Kaszubi utrzymali brzeg morza i nie dali się ani wyprzeć, ani zgnieść. Obecna szczupłość naszego wybrzeża nie powinna być przeszkodą w tworzeniu kultury morskiej, i prowadzeniu polityki morskiej, bo najważniejszym czynnikiem jest zasób energii twórczej. Energią możemy zrównoważyć szczupłość granicy morskiej. Stan dzisiejszy zrozumiemy zaś lepiej, gdy poznamy przeszłość naszych poczynań nad Bałtykiem.

Dr. S. B.

„Gryf” wznowiony. Jednym z najstarszych naszych pism regionalnych był „Gryf”, który zajmował się kulturą i przeszłością Kaszub. Obecnie po kilkuletniej przerwie rozpoczyna ponownie swą działalność, stawiając sobie za cel „spajac duchowo Kaszuby z Polską i Polskę z Kaszubami”. „Gryf” będzie wykazywał, jak ta stara ziemia polska od dawna troni się przed krzyżactwem i w walce tej niejednokrotnie krwią swoją stwierdziła swą przynależność do Polski. Obecnie przy wzmoczonej propagandzie niemieckiej w sprawie Pomorza będzie to podwójnie cenne. Zeszyt pierwszy zamieszcza artykuł sędziego Jana Karnowskiego o konfederacji barskiej na Pomorzu z cyklu „udział Pomorza w walkach o niepodległość”. Chocieszyński podaje życiorys pochodzącego z Kaszub malarza Kazimierza Jasnocha. Urywkami z większej pracy jest ks. B. Makoskiego „Daniela Chodowickiego podróż przez Pomorze kaszubskie” z przed 150 laty Regionalna twórczość jest reprezentowana przez urywek poematu L. Hayka „Dobrogost i Miłostawa”, oraz wiersz Trepczka „Do wole”. Jako dodatek ukazały się nuty i tekst hymnu kaszubskiego, oraz zeszyt pisma dla ludu „Gryf kaszubski”. (J. St.)

Jak umierają na Kaszubach. Ostatni zeszyt regionalnego piśmka „Od naszego morza” przynosi we wstępnym artykule opis zwyczajów pogrzebowych na Kaszubach, „puste noce”, odsiadwane przy zmarłym i odbywające się wówczas stypy. Poza tem zeszyt ten zawiera notatkę o ostatnich wypadkach w Gdyni, kilka nowelek, oraz notatkę T. Pietrykowskiego o wspomnieniach z wycieczki morskiej do Danji i Norwegji. (J. St.)

Pisma nadesłane

„Sztuki Piękne”. Nr. 10. Treść: M. Gerson-Dąbrowska: „Fragmenty” (Garsé wspomnień o Wojciechu Gersonie). — M. Treter: „Wojciech Gerson”. — M. Wallis: Goya Hiszpania, którą Goya zastał”. — Kronika artystyczna.

„Przyjaciel Szkoły”. Nr. 17. Treść: St. Cwenar: „Rysunek jako odzwierciedlenie duszy dziecka”. — J. Makosińska: „Z higieny dnia codziennego”. — Dr. A. Klesk: „Psychologia rysunku dziecka”. — H. Rekosiewicz: „Rysunek ilustracyjny w szkole powszechnej”. — J. Stomczyński: „Stosowanie ilustracji z czasopism w nauce szkolnej”. — M. Mścisz: „Dwie lekcje z geografji”. — A. Passendorfer: „Wieczora czy wieczoru”. — Wycinki. — St. Szpotkański: „O żywszą historję”. — P. Hulka-Laskowski: „Walka z lekcjami”. — Przegląd czasopism

Poszukiwanie ukrytych skarbów

W całym świecie nastąpiła jakaś epidemia poszukiwania ukrytych skarbów w ziemi i morzu rzekomych lub prawdziwych. W obecnej chwili z bardzo głośnych tego rodzaju poszukiwań są w toku conajmniej trzy, albo cztery i to w różnych krajach.

Donoszono więc o „skarbie hiszpańskim”, najświeższe telegramy zawiadamiają nas że statek techniczny „Artiglio” dobrał się wprawdzie przez nurków do komory ze złotem zatopionego, przed kilku laty okrętu „Egipt”, ale będzie musiał prawdopodobnie wydobycie złota zaniechać do wiosny, wskutek zanadto wzburzonego morza.

Nakoniec nierozwiązana została jeszcze sprawa owego francuskiego pola buraczanego, pod którym kilkadziesiąt lat temu czarnoksięscy czarownicy z „różdżkami czarodziejskimi” w rękach odkryli „calkiem napewno” jakieś zakopane wielkie zapasy złota.

Tę epidemję poszukiwania skarbów zaszczepiła także w okolicy tatrzańskie po stronie czeskiej, jakaś bogata Amerykanka, która nastuchawszy się podczas pobytu w tych stronach górskich pieśni o zbójniku Janosiku i opowiadań o jego bogactwach, jak to dukaty czapka mierzył, przyszła do przekonania, że Janosik takie skarby nietylko miał, ale je zakopał w ziemi Zachciało się więc kobiecie skarbów Janosikowych. Najęła górali z kilofami i lopatami i kazała im kopać w okolicy Piszczan. Kopała i kopała długo, ale ostatecznie dokopała się nie złota, tylko kilku kości ludzkich, prawdopodobnie Janosikowych, z czasów najazdów muzulmańskich i zniechęcona, zaniechała dalszych poszukiwań.

Ludności miejscowej jednak takie roboty się bardzo podobały w czasach ogólnej depresji i bezrobocia, zaczęli się więc oglądać za nowymi poszukiwaczami skar-

bów Janosikowych, a kiedy chętni zgłaszali się coraz rzadziej, góralom z pomocą przyszli cyganie licząc, że przy tej sposobności im samym uda się coś zarobić.

Legendę więc o zakopanych skarbach rozszerzyli i przenieśli na Oczkay'a najpierw przywódcę powstańców, a potem zwracając z czasów walka Rakoczego o niepodległość W ślad za legendą do pewnego bogatego kupca w Bratisławie przyszedł cygan, nazwiskiem Władysław Szarkozy i zaczął narzekać na ciężkie czasy, poczem dodał tajemniczo:

— Ale gdybym miał choć trochę pieniędzy, tobym stał się bogaty jak Rotszyld.

Zaciekawionemu kupcowi, z pozornym oporem opowiedział o skarbie Oczkay'a i pokazał kawałek starego pergaminu z tajemniczymi wskazówkami, gdzie się ten skarb znajduje i wreszcie zgodził się sprzedać ten pergamin za tysiąc koron czeskich. Według „dokumentu” skarb miał być zakopany we wsi Bory, Kupiec, uzyskawszy pozwolenie na poszukiwania zaczął tam kopanie, o mało nie zaplątał się w proces ze spadkobiercami Oczkay'a i dopiero, kiedy się dokopał jakichś starych kości i pustych żelaznych garnków, przekonał się, że został oszukany.

Tymczasem policja dowiedziała się, że ten sam cygan, Władysław Szarkozy ofiarował na sprzedaż drugi taki sam pergamin innemu bogaczowi Aresztowała ona cygana i stwierdziła, że tajemnicze hieroglify na pergaminie były dziełem dwojcu tego młodzieńca cygańskiego To też, kiedy sędzia śledczy wyraził zdziwienie nad jego zręcznością, odpowiedział ze wzruszeniem ramion...

— Żyjemy w wieku postępu, którego i my trzymać się musimy. Panie sędzio! dawne sztuczki cygańskie już się przedyły i aby iakos wyżyć na świecie musimy szukać czegoś nowego.

Miedzin... weź mu — tego goja, tego chuligana!

Wiadomość ta brzmi niezwykle sensacyjnie i gdyby okazała się prawdziwa posunęłaby bardzo daleko naprzód obronę przeciwwazową, osłabiając jednocześnie groźbę niebezpieczeństwa użycia trucizn chemicznych przeciw ludności cywilnej Praca Hansena i wynalazek jego, o ile jest skutecznym byłoby dziś zupełnie niedocenionym dobrodziejstwem dla ludzkości, dręczonej widmem wojny lotniczo-chemicznej. Warto, aby wynalazkiem tym zainteresowały się nasze władze i Liga obrony powietrznej i przeciwwazowej Aka.

Al Capone — król bandytów amerykańskich

Po skazaniu „króla” bandytów chicagowskich słynnego Al Capone, ogólnie za stanowiącą się: pójdzie Al Capone do więzienia lub też nie W stosunkach amerykańskich jest bowiem wszystko możliwe.

A ma Al Capone wiele do stracenia Zeznania świadków w procesie wykazały bowiem, że na tytuł „króla” zasłużył w całej pełni. Capone pozwalał sobie bowiem na wszystko z ścią królewską hojnością. Pomiędzy innymi dokumentami przedstawiono i takie, ile „król” gangsterów wydawał na rzeczy codziennego użytku. Przedstawiono rachunki, iż Capone zapłacił za luksusowy samochód tylko 12 500 dolarów Pieniądzy nigdy nie nosił przy sobie dużo, najwyżej kilka tysięcy dolarów Nie potrzebował jednak oszczędzać gdyż miał zawsze zapewniony stały dochód tygodniowy. Często nie stawało mu na zapłacenie rachunków, wtedy resztę wypłacał następnego dnia. W trzech latach 1927, 1928 i 1929 wydatki Caponego rząd wykazał na 40 000 dolarów Nie można powiedzieć, iż to wszystko Pan Capone lubował się w biżuterji. Za diamenty w sprzączce u pasa p. Capon zapłacił tylko po 275 dolarów za każdą sztukę 30 kamieni Za koszule płacił po 30 dol. W takiej cenie płacił za wszystkie inne części garderoby We Florydzie miał mieć trzy pałace, — zaszła świadkowie.

Król bandytów posiadał osobistą gwardję, która pilnowała jego cennego życia przed zemstą konkurentów. Przybycznym tym strażnikom płacił po 75 dolarów tygodniowo.

Liczba katolików w Jugosławji.

(KAP) Według ostatniego spisu ludności w Jugosławji liczba katolików wynosi 5 600 000 na ogólną liczbę 14 milionów mieszkańców państwa. Większość katolików znajduje się w Chorwacji i Słowenji, dwóch najbardziej kulturalnych dzielnic Jugosławji

VI koncert symfoniczny w Teatrze Wielkim

W nadchodzącą niedzielę dnia 15 listopada wieczorem o godz. 8-mej w Teatrze Wielkim odbędzie się VI. koncert Orkiestry Symfonicznej stoł. m. Poznania.

Wielkie zainteresowanie wywołała zapowiedź występu na tymże koncercie świętej naszej śpiewaczki p. Marji Janowskiej-Kopczyńskiej, ulubienicy Poznania P. Marja Janowska b. primadonna Oper w Lipsku, Dreźnie i Akwizgranie, jest nam jako śpiewaczka najwyższej klasy dostatecznie znana, to też występ jej w niedzielnym koncercie będzie wydarzeniem nie codziennym. P. Janowska odśpiewa Beethovena Ach! perfido, Mahlera trzy pieśni z tow. orkiestry.

Koncertem dyryguje prof. Feliks Nowowiejski. Oprócz wyżej wymienionych pieśni usłyszymy Beethovena Symfonię VIII i Glucka uwerturę Jphigenia w Aulidzie.

Wykład Tadeusza Perkitnego

W ub. niedzielę, jak wiadomo, inż. Tadeusz Perkitny wygłosił czwarty wykład z cyklu „Moja włóczęga nokoło świata”. Tytuł tego wykładu „Nad brzegami Pacyfiku”. Treść i forma wykładu doskonała pod

każdym względem, pełna poezji życia, pełna szczerego humoru, przeplatane-go raz po raz — jakby dla równowagi — scenami o wielkiem napięciu dramatycznym. To też nie dziwne, że natłoczone po brzegi audytorjum już to wybuchalo salwami śmiechu, już też przeżywało cięższe perypetje nasyżonych dwu podróżników z zapartym oddechem. Wykład był ilustrowany mnóstwem przełoczych z świetnych zdjęć osobistych

Obecnie Kolo Leśników Uniwersytetu Poznańskiego, ulegając licznym życzeniom tych, którzy na niedzielny wykład się spóźnili i biletów już nie dostali, uprosiło p. Tad. Perkitnego do powtórzenia wykładu. Wiadomość ta spotka się niewątpliwie z powszechnym aplauzem.

Wykład „Nad brzegami Pacyfiku” odbędzie się w niedzielę, 15 bm. o godzinie 5 popoł. w sali 17 Col. Minus. — Bilety w cenie 1,50 i 1 zł są już do nabycia w składzie cygar p. Zygariowskiego przy pl. Gwarnym.

SPORT

Pięściarstwo

Niedzielne zawody o drużynowe mistrzostwo Polski pomiędzy „IKP” Łódź a „Warta” zapowiadają się bardzo interesująco. „IKP” przysyła swój najsilniejszy skład (od wagi muszej do ciężkiej): Pietrzyński, ostatecznie bronil dwukrotnie barw Łodzi. Spodnikiewicz mistrz Łodzi, jeden z najlepszych „kogutów” Polski znany przez swe zwycięstwa nad Kajnarzem, Zieliński użyskał z Sipińskim wynik nierozstrzygnięty. Banasiak może się wylegitymować remisem z Aniołą i zwycięstwem nad Wrazidłem. Garncarek ma zwycięstwo przez k. o. na Arskim który będzie miał sposobność zrewanżować się. Sensacją ub. sezonu było zdobycie mistrzostwa Polski przez Chmielewskiego, to też jego pierwszego startu w Poznaniu są wszyscy ciekawi. Stahl pokonał Seidla i remisował z Wieczorkiem. Konarzewski znajduje się obecnie w doskonałej formie. Przedsprzedaż biletów w firmie Camera. Początek meczu o godz. 16. Sędziuje w ringu por. Laskowski (Warszawa), na pkt. pp. Globisz (Gdańsk) i Wiener (Śląsk).

Transmisja radiowa z meczu Polska i Niemcy ułada się doskonale — tak stwierdzają wszyscy nasi informatorzy zarówno w Poznaniu, jak i na prowincji. Chąc w tej sprawie otrzymać możliwie najdokładniejsze dane wstrzymywaliśmy się dotychczas z omówieniem transmisji, zorganizowanie której należy zapisać na dobro Radja Poznańskiego i podkreślić z pełnem uznaniem zrozumienie, jakie okazuje dla sportu. Przedwzyszkciem zatem transmisja trzymała przez cały czas w napięciu uwagę każdego nawet zupełnego laika, nieposiadającego żadnego wyobrażenia o sporcie, co jest ważne. Nie wolno bowiem zapominać, że audycja radiowa musi być dostępna dla wszystkich słuchaczy, a nie tylko wyłączone dla uprzywilejowanych znawców danej dziedziny. Dlatego też oddziaływanie wrażliwe (przy wyzyskaniu wszystkich możliwości akustycznych) jest w danym wypadku jedyną metodą i najskuteczniejszą. Wedle zgodnej opinji oddawało ono pełen napięcia nastroj, panujący na sali, odzwierciedlało atmosferę emocjonującej walki w całej pełni, a równocześnie znawcy mieli dokładny obraz samych walk. Duża jest też niewątpliwie zasługa sprawnego personelu technicznego „Radja Poznańskiego” z p. Wasiakiem na czele, którzy znakomicie wywiążali się ze swego zadania, wydatnie współdziałając z obsługującym tysiączne rzesze słuchaczy p. red. Jerzym Henczkiem. Jeszcze raz podkreślamy, że „Radjo Poznańskiemu” należy się pełne uznanie za niedzielną transmisję i wyrażamy przekonanie, iż zachęczone tym pięknym sukcesem wykorzystają nadarzające się okazje w tym zakresie.

Tennis

W finale turnieju o puchar Canet'a, Bortra pokonał de Buzelat'a 4:6, 6:3, 10:8, 6:1.

Jak powstało i rozwinęło się radjo?

O istnieniu fal elektrycznych w przestworzu człowiek przez niezliczone wieki nie miał wogóle pojęcia. Dopiero w początku ubiegłego stulecia sławny fizyk i chemik angielski Michal Faraday domyślał się iż muszą one się tam znajdować. Naukowo zaś pojął i zapowiedział je po raz pierwszy w 1865 r. również angielski fizyk James Clark Maxwell. Właściwym ich odkrywcą jednak był profesor niemiecki Henryk Heriz w Bononji, który w 1888 r. z pomocą wynalezionego przez siebie t. zw. oscylatora zdołał fale te sprawdzić w eterze, co prawda tylko w bardzo małej długości. Odtąd wiedza coraz inien-sywniej zajmowała się niemi, przekonawszy się dzięki Herztowi, iż między elektrycznością a światłem właściwie żadnej różnicy, lecz chodzi tylko o wspólny im pierwiastek t. zw. elektron. Czemu za śmiertelnie sam „eter” tego do dziś dnia jeszcze dokładnie stwierdzić nie zdołano Sławny fizyk Einstein, który na podstawie swej głośnej „teorji względności” odrzucił z początku wogóle istnienie eteru, później doszedł jednak do przekonania, iż w przestworzu musi być „coś podobnego”, czego wszelako nie należy pojmować fizycznie, lecz tylko — metafizycznie.

Eksperymenty Henryka Hertza, które dowiodły możliwości posługiwania się energją elektryczną — bez drutu nasunęły myśli użycia jej do komunikowania wiadomości. Praktyczne zrealizowanie tej myśli było atoli niemożliwe, dopóki nie istniał aparat, z pomocą którego udałoby się dowiedzieć, napływania bodaj słabych fal elektrycznych z wielkiej odległości. Pierwszy, któremu w 1895 r. dowód taki się uład, był fizyk rosyjski. Popow Teraz dopiero stanęła otworem droga, która ostatecznie wieść miała do wynalezienia radja. Kroczył nią zaś przedwzyszkciem uczony włoski Guglielmo Marconi, sławny twórca „telegrafu bez drutu”.

Urodzony w 1874, już wczesnie zazna-jomil się z podstawami przenoszenia energii elektrycznej bez drutu. We włoskiej posiadłości swego ojca dokonywał pierwszych swych eksperymentów. Główną zaś jego zasługą było, iż po raz pierwszy posługiwał się — anteną nietylko przy odbieraniu lecz także przy nadawaniu fal. Z nadzwyczajnym wysiłkiem pracował Marconi odtąd nad wydoskonaleniem anteny, ponieważ w bardzo krótkim czasie doszedł do przekonania, że zdobywanie fal w najwyższym stopniu zależne jest od wielkości i formy anteny! Dalszych swych eksperymentów Marconi dokonywał w Anglii, gdzie udało mu się z pomocą wielkich ilości energii osiągnąć odległość 15—30 km. Umiał on też uzyskać odpowiednią pomoc finansową, dzięki której mógł założyć towarzystwo, które z czasem zdobyło monopol na całą Anglię i na Włochy. Niki też w takiej mierze jak Marconi nie przyczynił się ostatecznie do bezprzykładnie szybkiego rozwoju radja.

Właściwy przełom nastąpił w Ameryce gdzie w 1922 r. powstał t. zw. broadcasting t. j. „szeroki rzut”. Liczne towarzystwa prywatne poczęły tam nadawać telefonicznie dobre programy, zachęcając publiczność do nabywania t. zw. radjo-sprzętu. Sukces był nadzwyczajny. Zapotrzebowanie tego sprzętu wzrastało się z dnia na dzień tak że wkońcu sama Ameryka nie zdołała go już zaspokoić. Zjawili

się wkońcu w Europie emisarjusze towarzyszy amerykańskich i wykupywali wszędzie sprzęt radiowy Niemcy z właściwym sobie zmysłem kupieckim rzucili się na ten nowy przemysł. Obok nich na czoło wysunęła się Holandia i świat cały ogarnęła istna gorączka radjowa.

„Nieboszczyk”

który nie chce zapłacić kosztów własnego pogrzebu.

W czasie pogrzebu kupca Wasile Silerow w Bukareszcie wydarzył się nieoczekiwany wypadek. Gdy bowiem w kościele ksiądz odmawiał modły za zmarłego „nieboszczyk” silnem pchnięciem podniósł wieko trumny w której się znajdował i stanął osłupiały wśród zgromadzonych krewnych i przyjaciół. Nie trudno sobie wyobrazić paniki, jaka powstała wśród przerażonych świadków „zmarłychwsta-nia”. Najspokojniejszym okazał się sam „nieboszczyk” który, rozglądając się dookoła, krzyknął do gapiaczy się przy drzwiach świątyni, by mu przynieśli ubranie, gdyż w stroju śmiertelnym nie może udać się do domu. Powoła krewni zdobyli się na odwagę i, otoczywszy z niedowierzaniem przed chwilą oplakiwanego zawieźli go do domu w taksówce. Następnego dnia zjawił się w mieszkaniu Sileronkasent zakładu pogrzebowego po należność za pogrzeb. Kupiec jednak wyrzucił go za drzwi, twierdząc, że wcale nie myśli płacić rachunku za swój pogrzeb, z tej prośbiej przyczynny, e żyje. Ze swej strony inkasent oświadczył że to nie wina zakładu pogrzebowego jeśli do trumny złożyli zamiast nieboszczyka żywego człowieka, i dlatego zakład nie może ponosić strat. Ze względu na niebywale okoliczności wydarzenia, zakład pogrzebowy o wiańczył gotowość ugodowego załatwienia sprawy: przyrzekł Silerowi, że o ile ureguluje rachunek, przy następnej okazji, to znaczy gdy umrze naprawdę, otrzyma pogrzeb gratisowy. Uparty „nieboszczyk” nie przyjął jednak popozycji i niezwykle ten spór będzie musiał rozstrzygnąć sąd. S. F.

Zw'oki „Orlątka” przeniesione do Paryża?

Z okazji przypadającej na rok przyszedł 100-letniej rocznicy śmierci ks. Reichstadtu omawia prasa wiedeńska żywo projekt francuski przeniesienia zwłok ks. Reichstadtu z krypty OO. Kapucynów we Wiedniu do Tumu Inwalidów w Paryżu, gdzie spoczywałyby obok zwłok Napoleona. Prasa wiedeńska zaznacza, że do przeniesienia zwłok potrzebna jest zgoda b. cesarzowej Zyty, gdyż krypta OO. Kapucynów jest prywatną własnością rodziny Habsburgów.

Uniwersalny środek obrony przeciwwazowej?

Jak donosi prasa zagraniczna, duńskiemu kierownikowi chemicznego laboratorium technicznego chemikowi R. Z. Hansenowi udało się podobno wynaleźć pochłaniacz do maski przeciwwazowej. Pochłaniacz ten ma bronić przed wszystkimi bez wyjątku gazami bojowymi. Oddychanie przy użyciu tego filtra ma być bardzo łatwe. Nowy pochłaniacz nadaje się do wszelkich znanych masek.

Dziesięciolecie Organizacji Studentek U. P.

Jest zjawiskiem powszechnym, że starsze społeczeństwo odnosi się do młodzieży akademickiej z uczuciem rodzicielskim i że z niezaprzeczanym wzruszeniem patrzy na życie młodszego pokolenia. Nic też dziwnego, że dzisiaj, w okresie kryzysu, który dotknął wszystkie warstwy, w umysłach wielu poważnie myślących jednostek obok radości na widok studującej młodzieży, rodzi się zrozumiała troska o to, jak owa młodzież daje sobie radę z życiem i skąd bierze środki na zdobywanie najpierwszych potrzeb. Jasną jest rzeczą, że zdobywanie to było i jest trudne szczególnie dla studentek i że zrealizowała się myśl zrzeszenia ich, czego wynikiem było powstanie Organizacji Studentek. Organizacja nasza, założona w r. 1921 objęła odrazu swoim działaniem najważniejsze dziedziny życia akademickiego, stworzywszy sekcje: pracy społecznej, mieszkaniową i pomocy pieniężnej.

Równoległe z napływem członkiń powiększała się ilość sekcji i tak dzisiaj Organizacja skupiająca przeszło 1000 koleżanek, posiada oprócz wyżej wymienionych sekcji następujące: zdrowia, kuchni akademickiej i dochodów niestających.

Patrząc po latach dziesięciu wstecz i zestawiając bilans dotychczasowej pracy, pracy twardej nieraz i trudnej dla młodych dziewcząt, z radością stwierdzamy, że Organizacja nasza dała setkom koleżanek nie tylko pomoc materialną do ukończenia studiów, nie tylko czasową, a jednak niezapomnianą atmosferę koleżeństwa, lecz także dała im trwałe podstawy do rozumnego i chętnego podjęcia przyszłych obowiązków społecznych.

Dzień dziesięciolecia Organizacji Studentek jest dniem przeglądu dokonanego dzieła, dniem przeliczenia swych sił i manifestem zachęcającym do dalszej pracy.

Pragniemy więc, aby starsze społeczeństwo, dzielące naszą troskę i nie odmawiające nam nigdy pomocy, w dniu 15 listopada bieżącego roku podzieliło naszą radość i wzięło udział w naszych uroczystościach.

Jubileusz Tow. Robotniczego w Ostrowie

Jedno z najliczniejszych towarzystw miejscowych Katolickie Towarzystwo Robotników Polskich obchodziło w niedzielę, 8 bm. 35-tą rocznicę swego istnienia.

Rozpoczęto nabożeństwem w kościele. Mszę św. odprawił w asyście ks. proboszcz Zamysłowski, a podniósł kazanie okolicznościowe wygłosił ks. Czesław Michałowicz, sekr. jen. Związku Kat. Tow. Rob. Polskich w Poznaniu.

Po uroczystym nabożeństwie udano się w pochodzie ze sztandarami i orkiestrą na czele do Domu Katolickiego, gdzie odbyło się zebranie uroczystościowe. Zagali je prezes p. Urban, poczem oddał przewodnictwo w ręce patrona ks. proboszcza Zamysłowskiego. Do prezydium powołano m. in. z miejscowego obywatelstwa pp. Stefana Rowińskiego, mec. Jankowskiego, Leona Sokołowskiego, Michała Idziara.

Po wygłoszeniu przemówienia przez ks. proboszcza zdał sekretarz p. Piwoński obszernie sprawozdanie z dotychczasowej działalności towarzystwa, które liczy 688 członków.

Następnie wygłosił ks. sekr. jen. Michałowicz referent, w którym omówił znaczenie słynnej encykliki „*Rerum Novarum*”, ogłoszonej przez Papieża Leona XIII oraz najnowsze orędzie o-becnego Papieża Piusa XI o położeniu robotników, i wykazał, jak Kościół troska się sprawą robotniczą. Przemówienie wygłoszone z niepospolitą swadą przyjęto gorącymi oklaskami.

Zkolej wręczono 12 członkom dyplomy członka honorowego m. in. ks. prob. Zamysłowskiemu. Potem odczytano nadesłane życzenia m. in. od założyciela ks. prob. Bogdańskiego z Miłostawia.

Piękne przemówienie wygłosił ponadto p. mec. Jankowski, jako prezes parafj. Akcji Katolickiej, życząc by członkowie trwali mocno przy zasadzie katolickiej i zasady te w życiu prywatnym szerzyli.

Wśród dalszych życzeń wyróżniło się przemówienie p. rektora Lasocińskiego, który przemówił imieniem nauczycielstwa chrześcijańsko-narodowego. Jednomyślnie zgodzono się na wysłanie telegramu hołdowniczego do

Demonstracje antyżydowskie w Warszawie. Policja strzeże bram uniwersytetu, który jest zamknięty.

J. Em. Ks. Kardynała Prymasa z słubowaniem, że robotnicy i nadal wiernie stać będą pod sztandarem Chrystusowym, biorąc żywy udział w Akcji Katolickiej.

Na zakończenie wniesiono okrzyk na cześć Papieża i Prezydenta Rzeczypospolitej i odśpiewaniem „*My chcemy Boga*” zakończono zebranie, które niewątpliwie długo pozostanie w pamięci. Wieczorem odbyło się przedstawienie. (n)

Kursy charytatywne

(KAP) Rada Wyższa Stow. Pań Miłośnicza wspólnie ze Związkiem Towarzystw Dobroc. „*Caritas*” w Poznaniu zainicjowała dwa lata temu lotne, jednodniowe kursy pracy charytatywnej. Chodziło o przeszkolenie pracownic dobroczynności katolickiej i nawiązania ściślejszego kontaktu z poszczególnymi stowarzyszeniami. Tematem kursów są zagadnienia aktualne. I tak w roku ubiegłym omawiano opiekę nad dzieckiem, a w bieżącym — sekty i robotę komunistyczną. W obecnym kursie jako prelegenci na zmianę biorą udział Ks. prof. Dr. Kazimierz Kowalski, Ks. dyr. Wołkowski i Ks. W. Klimkiewicz. Mówią oni o „*Niebezpieczeństwach religijnych i społecznych obecnych czasów*”. Referat drugi p. t. „*Zadania Stow. Pań Miłośnicza św. Wincentego i Paulo wobec prądów chwili*” omawiają na zmianę członkinie Rady Wyższej.

Każdy kurs, — a program przewiduje ich w tym kwartale pięć (Leszno, Czarnków, Gostyń, Srem i Chodzież), — rozpoczyna msza św., potem następuje otwarcie, oba referaty i dyskusja, w której jednogłośnie omawia się rezultaty i charakter pracy danego środowiska. Uroczystość zamyka wspólny obiad. Ponieważ prelegenci i tematy są dobierane bardzo starannie, uczestnicy kursu wiele korzystają i zebrania cieszą się wielką, bo do 100 obecnych dochodzącą frekwencją.

Wielkopolskie Stow. Myśliwskie

Znane z swych działań łowieckich Wielkopolskie Stowarzyszenie Myśliwskie w Poznaniu urządziło w lokalu sekretariatu swego w czasie od 5—6 listopada br. dla członków swych pierwszy pokaz trofeów łowieckich, upolowanych w latach 1928 do 1931.

Na eksponaty konkursowe składały się trofea rogacza, jelenia i dzika. Frekwencja członków w wystawie jak i zwiedzaniu była dość liczna. Wręczanie nagród nastąpiło na wieczorku myśliwskim w dniu 7 listopada br. na sali p. Kowalskiego (Piwnica Ratuszowa). Uroczystość tę zagali prezes p. Kazimierz Tomaszewski, poczem wręczył członkom zdobyte za trofea nagrody. Uzyskali je członkowie: za rogacza I nagrodę medal złoty p. K. Szulczyński, II nagrodę medal srebrny p. M. Pietrzyński, III nagrodę medal brązowy p. K. Królikowski; za jelenia I nagrodę medal złoty p. T. Jaruszewski, II nagrodę medal srebrny p. H. Szymański, III nagrodę medal brązowy p. M. Pietrzyński; za dzika I nagrodę medal złoty p. J. Jankowski, II nagrodę medal srebrny p. M. Pietrzyński, III nagrodę medal brązowy p. K. Szulczyński.

Po rozdaniu nagród odbył się skromny wieczorek myśliwski, na którym zebrano zł. 55 na biednych m. Poznania.

Z życia towarzystw

Z Tow. Przemysłowców w Obrzycku. Plenarne zebranie Tow. Przemysłowców w Obrzycku, odbyło się w niedzielę 1 listopada 1931 r. w lokalu zebrań p. Sylwestra Chmielewskiego, które zagali prezes p. Brunon Schwartz hasłem „*Przemysłowi i Rzemiosła Cześć*”. Po odczytaniu porządku obrad, składającego się z 8 punktów, od-

czytał sekretarz p. Piotr Szwacki protokół z ostatniego plenarnego zebrania.

Zkolei przystąpiono do sprawozdania ze zjazdu prezesów Towarzystw Przemysłowych i Rzemieślniczych w Poznaniu, odbytego w dniu 25 października 1931 r. które wygłosił prezes p. Brunon Schwartz, omawiając szczegółowo działalność Związku Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych w Poznaniu. Między innymi omówił prezes obszernie sprawę „*Związkowego Funduszu Zapomogowego*”, dalej sprawę „*Nowego Prawa Przemysłowego*, wykazując dobitnie usterki i bolączki na niekorzyść rzemiosła. Duże zainteresowanie wywołała sprawa kształcenia terminatorów względnie uczeni.

W związku ze sprawozdaniem wyłonila się obszerna dyskusja, w której zabierało głos kilku mówców poruszając różne sprawy aktualne. Prezes udzielił wszystkim stosownych wyjaśnień, poczem wspomniawszy jeszcze o sprawie obowiązkowego uczęszczania terminatorów na ćwiczenia przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.

Stowarzyszenie oficerów przeniesionych w stan spoczynku.

Oficerowie, przeniesieni w stan spoczynku, objawiają od dłuższego czasu coraz większą żywotność na polu organizacyjnym i w pracy społecznej. Zorganizowani w jedno Stowarzyszenie Oficerów, przeniesionych w stan spoczynku, którego prezesem jest generał broni w st. sp. Raszewski Kazimierz, poszczególni członkowie należą do bardzo wielu innych stowarzyszeń o charakterze społeczno-narodowym, gdzie bacznie śledzą pracę i jej wyniki dla społeczeństwa. Bezpieczeństwo kraju zaś leży im przedewszystkiem na sercu. Przy stowarzyszeniu istnieje wzorowo zorganizowane Koło L. O. P. P., które łączy w sobie oficerów, ich rodziny i osoby cywilne. Prezesem Koła jest p. generał w st. sp. Załęski. Z wielkim zainteresowaniem prowadzi się obecnie dyskusję na temat obrony lotniczo-gazowej miasta Poznania. Stowarzyszenie posiada kasę wzajemnej pomocy, z której kredytu korzystają członkowie, a zwłaszcza młodzi oficerowie, którzy po niespodziewanym przejściu w stan spoczynku, znajdują się zazwyczaj przez pewien okres czasu w kłopotliwym położeniu. Wytyczną Stowarzyszenia jest stworzyć związek oficerów emerytów Ziemi Zachodnich, aby wspólnymi siłami prowadzić obronę swoich praw. (wa)

Złoty stop.

Anglicy sporządzili nowy stop brązu z domieszką aluminium, zwany także crotoritem. Nowy stop, posiada identyczną barwę co 22-karatowe złoto i doznaje już szerokiego zastosowania przy wyrobie biżuterji itp. Wip.

RADJO

Programy radjofoniczne

Sobota, dnia 14 listopada 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 11.40 przegląd prasy krajowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.15 komunikaty; godz. 17.10 „*Świat Wielkiej Brytanji*”; godz. 17.40 „*Miesiąc propagandy Śląska*”; godz. 17.50 feljeton historyczny; godz. 18.05 słuchowisko dla dzieci starszych i młodzieży, p. t. „*Pszczołka króla Salomona*”; godz. 18.30 koncert popołudniowy; godz. 19.45 wiadomości prasowe (transmisja z Warszawy); godz. 20.00 tydzień polityczny; godz. 20.15 muzyka lekka (transm. z Warszawy); godz. 21.55 sygnał

czasu, komunikaty sport. i policj.; godzina 22.10 koncert Chopinowski w wyk. p. Zofji Rabcewiczowej (transmisja z Warszawy); godz. 22.40 ostatnie wiadomości prasowe (tr. z Warszawy); godz. 22.45 muzyka taneczna z kawiarni „*Esplanada*”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.15 poranek szkolny ze Lwowa; godz. 14.45 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „*Przegląd wydawnictw periodycznych*”; godz. 15.50 muzyka gramofonowa; godz. 16.20 radjokronika; godzina 16.40 muzyka; godz. 17.10 „*Revolucja francuska*”; godz. 17.35 koncert dla młodych talentów muzycznych; godz. 19.05 program dla dzieci starszych; godz. 18.30 koncert dla młodzieży; godz. 19.15 „*Skrzynka pocztowa rolnicza*”; godz. 19.30 płyty gramofonowe; godz. 19.45 Prasowy Dziennik Radjowy; godz. 20.00 „*Na widnokręgu*”; godzina 20.15 muzyka lekka; godz. 21.55 feljeton p. t. „*Pod znakiem kurtuazji*”; godz. 22.10 utwory Chopina w wykonaniu Zofji Rabcewiczowej; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 18.40 muzyka lekka, 20.25 muzyka na harmonji, 20.40 muzyka lekka; Koenigswusterhausen (1635 m) 16.30 koncert z Hamburga, 20.00 transmisja z Berlina (audycja złożona); Davenport (1554 m) i Londyn (261 m) 20.30 radjokabaret, 22.20 odczyt, 22.50 walce wiedeńskie; Motala (1348 m) i Sztokholm (435 m) 20.45 gramofon, 22.00 muzyka taneczna; Kalundborg (1154 m) 20.00 dawna muzyka taneczna, 21.00 pieśni i poezje duńskie, 21.50 rec. skrzypcowy; Oslo (1071 m) 20.00 koncert popularny; Budapeszt (550 m) 19.00 koncert chóru, 20.20 wesoly wieczór; Wiedeń (516 m) 19.30 „*Faust*” op. Gounoda, 23.00 muzyka taneczna; Medjolan (501 m) 21.00 wieczór ludowy; Praga (488 m) 20.00 wieczór popularny; Beromuenster (459 m) 20.00 koncert symfoniczny; Rzym (441 m) 21.00 wieczór opery; Bukareszt (394 m) 19.30 transm. z opery.

Niedziela, dnia 15 listopada 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 9.00 koncert poranny; godz. 9.30 gazeta poranna; godz. 10.15 nabożeństwo z katedry poznańskiej. Kazanie wygłosił O. Dominik T. J.; godz. 12.00 sygnał czasu; godz. 12.05 odczyt roln. p. t. „*Zmiana szacunku osad*”; godz. 12.25 odczyt roln. p. t. „*Obchodzenie się z obornikiem*”; godz. 12.45 wykład dla gospodyń p. t. „*Zywokost podstawową paszą trzody chlewnej wiosną, latem i jesienią*”; godz. 13.05 koncert południowy R. P. Wyk.: Orkiestra 7 p. Strzelców konnych pod batutą kplm. Stanisława Renca, Kajetan Kopczyński (baryton), Jadwiga Komorowska (akomp.); godz. 17.15 audycja wesola; godz. 17.35 „*Tematy brazylijskie*” piosenki i recytacje; godzina 18.20 audycja dla dzieci w wyk. p. Zygma. Noskowskiego, art. T. P.; godz. 18.50 pieśni polskie w wyk. chóru męskiego „*Arion*” — pod batutą p. Aleks. Klichowskiego; godz. 19.45 „*Czy monarchizm się przeżył*” cz. I.; godz. 20.00 słuchowisko „*Karpaci górale*” — dramat w 3 aktach Józefa Korzeniowskiego w wyk. art. scen. poznańskich; godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty; godzina 22.15 „*Sztuka taneczna*” (wykl. p. Zygma. Ogończyk - Mąkowski); godz. 22.30 muzyka taneczna z płyt gramofonowych.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 transmisja nabożeństwa z Katowic lub Piekar Wielkich; godz. 12.15 Poranek Symfoniczny z Filharm. Warsz. W programie utwory M. Karłowicza; godz. 14.00 „*Co słyszał, o czym wiedzieć trzeba*”; godz. 14.20 muzyka; godz. 14.30 słuchowisko rolnicze p. t. „*Sprawa sądowa*”; godz. 15.00 muzyka; godz. 15.55 program dla dzieci starszych; godz. 16.20 „*Ruch oświatowo-kulturalny na Śląsku*”; godz. 16.35 pieśni Noskowskiego do słów Marii Konopnickiej w wyk. dzieci Szkoły Powszechnej z Załęża (Katowice); godz. 16.50 „*Znaczenie gospodarstwa Śląska dla Polski*”; godz. 17.05 transmisja z Katowic muzyki góralskiej; godz. 17.20 „*Kultura ludu śląskiego*” — feljeton; godzina 17.35 śląskie piosenki ludowe w wyk. p. H. Tymienieckiej; godz. 17.45 feljeton; godz. 18.00 słuchowisko z Katowic Gustawa Morcinka „*Śląski król Lear*”; godz. 18.40 muzyka; godz. 19.30 transmisja z Teatru Polskiego w Katowicach p. t. „*Wesele na Górnym Śląsku*”; godz. 21.00 koncert; godzina 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.55 koncert, 22.10 muzyka lekka; Koenigswusterhausen (1635 m) 7.00 koncert, 12.10 koncert, 16.40 koncert popołudniowy, 20.00 „*1001 noc*” opt. J. Straussa; Davenport (1554 m) 22.05 muzyka lekka; Motala (1348 m) i Sztokholm (435 m) 20.00 i 22.00 koncert; Kalundborg (1154 m) 20.00 koncert, 23.00 muzyka taneczna; Oslo (1038 m) 20.00 opera, 21.00 koncert; Budapeszt (550 m) 19.50 „*Orfeusz i Erudyta*” op. Glucka — fragmenty, 21.30 koncert; Wiedeń (516 m) 19.40 z klasycznych operetek, 21.00 recital fortepianowy, 22.35 muzyka taneczna; Medjolan (501 m) 20.35 „*Freda*” op. Pizzetti’ego; Rzym (441 m) 21.00 koncert; Praga (488 m) 19.00 operetka; Beromuenster (459 m) 20.00 muzyka lekka.

Za ogłoszenia i reklamy odowiada administracja w osobie Antoni’ego Leśniewicza w Poznaniu.

DOBRCZE WPROWADZONE

przedsiębiorstwo agenturowe w WARSZAWIE, poszukuje

PRZEDSTAWICIELSTWA FABRYK

na Warszawę względnie na były zabór rosyjski. Łaskawe zgłoszenia pod „1919”, do Biura Ogłoszeń Teofil Piotraszek, Warszawa, Marszałkowska 115.

Dnia 12 listopada 1931 r., o godzinie 6 rano, zasnął w Panu, po ciężkich cierpieniach, zaopatrzone Sakramentami św., mój najdroższy syn, nasz ukochany brat, siostrzeniec i szwagier, ś. p.

Adam Banaszak

Absolwent muzykologii Uniw. Pozn.

przeżywszy lat 24. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 15 listopada r. b., o godz. 14.45 z kostnicy Zakładu św. Józefa na cmentarz św. Marciński przy ul. Bukowskiej.

Poznań, ul. Podgórna 4.

Zakład Pogrzebowy Ceremonjalny Towarowa 23 Tel 1190

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

zw 1901

Dnia 12 listopada po długich i ciężkich cierpieniach zmarł nasz nieodżałowany kolega, ś. p.

Adam Banaszak

student muzykologii U. P.

W przedwczesnie Zmarłym traci nauka wybitnie zdolnego i gorliwego pracownika, a Koło nasze serdecznego przyjaciela, po którym pozostanie wśród nas trwa pamięć.

Koło Muzykologów Studentów U. P.

Dnia 12 listopada 1931 r., o godz. 4.15 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najlepsza matka, ś. p.

z Ograbowiczów

Marta Brzezińska

Pogrzeb odbędzie się dnia 15 listopada, o godz. 13.30 z zakładu św. Józefa na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej. Msza św. za duszę ś. p. Zmarłej odprawi się we wtorek, o godz. 8.30 u Fary.

zw 11 899

W ciężkim smutku pogrążony

Poznań, pl. Działowy 9.

mąż z dziećmi.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Dnia 12 b. m. rano, o godz. 7, zmarł w 61 roku życia, opatrzone Sakramentami św., po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, mój najdroższy i niezapomniany mąż, nasz kochany brat, szwagier, stryj i wnuk, ś. p.

Stanisław Werwicki

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 15 b. m., o godz. 2.30 z domu żałoby przy ul. Szkolnej 10. Msza św. za duszę ś. p. Zmarłego odprawi się w kościele Farnym, w dniu 16 b. m., o godzinie 8.30.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona z rodziną.

zw 11 898

Dnia 12 listopada 1931 r. przed południem zasnął w Bogu nagle, namaszczoney Olejami św., mój najdroższy mąż, najukochańszy nasz ojciec, brat i dziadek, ś. p.

Wojciech Sporny

kupiec

przeżywszy lat 66. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 15 b. m., o godz. 15 z kaplicy cmentarnej w Dębcu. Msza św. naza-jutrz w kościele parafjalnym Bożego Ciała.

W ciężkim smutku pogrążona

żona z rodziną.

zw 11896

Dnia 11 listopada 1931 r., o godz. 19.30 zmarła po krótkich cierpieniach, moja najdroższa żona, nasza ukochana siostra, synowa, szwagierka, bratowa i ciocia, ś. p.

z Wurfów

Salomea Fórmanek

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 15 b. m. o godz. 15, z domu żałoby ul. Staszica 6 na cmentarz parafjalny, o czym donoszą

dw 1598

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż i rodzina.

Poznań, 13. 11. 1931 r.

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak Poznań Plac Nowomiejski 10 tel 1046

Prez z wszelkim cygaństwem losowem na raty!

LOS

I klasy 24 Państwowej Loterii klasowej dostarcza bez kosztów zaliczki nasz rodak

F. REKOSIEWICZ,

Kolektora Loterii Państwowej w Rawiczu, 3 Maja 2.

zw 11 829

Szkło

szklenne, ogrodowe katedralne, surowe, iruciane, ornamentowe, kolorowe dżamenty, kft szklarski itp. iustra szyby wystawowe poleca Polskie Biuro Sprzedaży Szkła Spółka Akcyjna Poznań Mate Garbars 7a telefon 28 63 Oddział w Łodzi ul Pusta 15 17 Pw 8479-30.110

Magle

łóżka metalowe, materace, um. walnie. karafki mosiężne. drabiny, prężniki do firan i wyroby drzewne kuchenne hort detal

A. KOSZEWSKI

Poznań, St. Rynek 61.

Pw 8648-41.127

Firma rewizyjno-powierzniacza wyuczy książkowości, pisanie na maszynie, zagwarantuje POSADĘ za małą pożyczkę. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 11 891

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę „HEILWUNDER”, patent gdański: Nr 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości w rozpaczalnych wypadkach wszystkich liszaj, nawet liszaj ropnych, ranaach u nóg, egzemie, przyszcach, wyrzutach wszelkiego rodzaju czerwonosci twarzy i nosa, odmrożeńiach itd. Przy zamówieniach uprasza się o cel użyteczności. Świetne uznanie. Jeżeli bez skutku, zwrot pieniędzy. Cena 8,50 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zgóry, bez portorjum. nw 4 425

Chem. Kosm. Laboratorium „KLOSSIN” Gdańsk 2, Hundegasse 43.

Świetnie prosperująca

Cukiernię - Kawiarnię

z pełnym wyszynkiem centrum Poznania korzystnie sprzedam. Warunki według ugody. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 11 895

KAWA
Świąteczna
ZNAK TOWAROWY ZASTRZ.
U. PATENT.
NR 18 851.
DLA 1/2 kg
ZNAWCÓW 6⁰⁰ zł
WIELKA NOWOCZESNA
PALARNIA KAWY
St. Milachowski
POZNAŃ
UL. FR. RATAJCZAKA 40.
ROK ZAŁ. 1904 ~ TEL. 1604.

Pw 8676-44.81

FUTRA SPODY POD FUTRA
LISY i SKÓRY
wszelkiego rodzaju
kupuje się najtaniej w firmie
JÓZEF DAWID
Poznań, ul. Nowa 11
Przyjmuje asygnaty Tow Kredyt
Pw 8484-37.110

WSPÓLNIKA

z kapitałem od 20—25 000 zł. poszukuję do dobrze zaprowadzonego przedsiębiorstwa przemysłowego w Poznaniu. Obrót gotówkowy i zbyt zabezpieczony. Reflektanci, obeznani z branżą kolonialną z udziałem w pracy, mają pierwszeństwo. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 11 884

ROLNIK

kawaler, lat 38, pochodzący z ziemiańskiej rodziny, mający 15-letnią praktykę rolną, przyjmie posadę w charakterze rządcy gospodarczego, lub inną; służy poważnymi poleceniami. Zgłoszenia pod zw 11 867 Kurjer Poznański

Z powodu śmierci właściciela natychmiast korzystnie na sprzedaż:

- 1) **Dom mieszkalny w rodzaju willi w Zbąszyniu** blisko dworca, 20 pokoi, centralne ogrzewanie, zabudowania gospodarcze z mieszkaniami, remiza, sta nie, garaż i 7 mórg ogrodu, bardzo ładny i korzystny obiekt cena zł 60 000,—
- 2) **Willa w Grodzisku 12 pokoi**, nadająca karza, adwokata i t. p., centralne ogrzewanie, ogród. cena zł 25 000,— Pw 8804-58.12
- 3) **Kawiarnia Atlantik w Katowicach** z pełną koncepcją, jeden z najpiękniejszych lokali w Polsce, własny wypiek ciast, pierwszorzędne urządzenie, cena zł 120 000.—
- 4) **Udział 50% kawiarni „Esplanade” w Poznaniu.** Zgłoszenia do wykonawcy testamentu ś. p. Wandelta W. Brodniewicza, Poznań, ul. Słowackiego 12.

Dnia 11 listopada 1931 r. zmarła żona członka Towarzystwa naszego, ś. p. zw 11 889/90

Maria Radoszewska

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 14. bm., o godzinie 15-tej z kościoła św. Wojciecha.

O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Towarzystwo Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

Wypadek 220

Za złożone życzenia z powodu naszych srebrnych godów małżeńskich, składamy na tej drodze staropolskie:

Bóg zapłać!

Aleksy i Marja Waczyńscy.

Poznań, Gwarna 1a.

zw 11 888

Murowane: Kalamajski Najtańszy!

Każdy może się przekonać!

- Biustonosze płócienne przybrane koronką 1²⁵
- Biustonosze popielinowe kolorowe 2²⁵
- Biustonosze trykotowe bawełniane 3⁵⁰
- Paski z czterema podwiązkami 2²⁵
- Gorsety dreliszkowe z 4 podwiązkami 9⁰⁰
- Pasy gumowe 19⁵⁰

Pw 8801/02 45.97/08

LICYTACJA

Dnia 16 listopada rb., o godz. 10-tej przed poł. na Giełdzie Zbożowej i Towarowej w Poznaniu, ul. Podgórna 10, zakupię od najmniej żądającego:

- 10 worków kawy surowej „Rio“ New York 7, 40
- „ „ „ „Viktoria“ New York 7, 5
- „ „ „ „Caracas“, 2
- skrzynie herbaty „Ningchow“, 2
- „ „ „Indian Orange Pekoe“, 2

Władysław Goldman,
makler przysięgły, Poznań, ul. 3-go Maja nr. 7,
zw 11 886

Przenośne piece
STANDARO i kuchnie
firmy M. Perklewicz
Ludwikowo p. Mosina.
Składnica Poznań Składo-
wa 4 - Gdynia, Szosa
Gdańska.
Dzierżą rekord, ponieważ:
Są znacznie tańsze od nie-
przenośnych
Zużywają tylko połowę ma-
teriału opałowego.
Wytwarzają zdrowe, ciepłe
powietrze
Przedstawiają ozdobe dla
mieszkań.
Beda na życzenie gotowe
na miejsce przeznaczenia
dostarczone
Można je jednym zabie-
giem w pewnym miejscu
nawet przez kilka czwóć
Nie wymaga napraw.
Oszczędzają w zajęciu
miejsca
Przedstawiają najlepsze
dzieło w dziedzinie tech-
niki ogrzewniczej.
Pw 8805-45.09

Kawa

KAWA HAG CHRONI

odziennie spożywana ma po-
budzać, ale nie podniecać,
powinna smakować i nie szko-
dzić zdrowiu. Kawa Hag, ta
bezkofeinowa kawa ziarnista,
spełnia te wymagania. Kawa
Hag powinna zatem być Waszym
codziennym napojem. Smak i
aromat są znakomite. Wasze
samopoczucie wykaże Wam do-
broczynne działanie kawy Hag.

Pw 8796-88,91

Wieczory
stać się chłodne-
czymczasem pomysł
o szklarski
dobrej herbaty
Pełnem uznaniem smakosza
cieszy się
HERBATA
№ 40
znana
z
— pięknego
aromatu
i wielkiej wydajności!
Paczka 10 dkg zł 2 25
IMPORT HERBATY
St. Władysławski Poznań
UL. PR. RATAJCZAKA 40
Pw 8 620-44 80

młocarnia Lanza

pół roku używana, najnowszego systemu, 66 calowa oraz
3 metrowy mało używany siewnik do zboża znacznie poni-
żej rzeczywistej wartości na sprzedaż. Oferty do Kurjera
Poznańskiego pod zw 11 887

Przeprowadzki - Zwózki

samochodom ciężarowymi skutecznie
wypożyczania samochod. ciężarowych
L. ORCHOLSKI, Poznań,
Garaż: Dąbrowskiego 83/85 - mieszkanie: Staszica 4
telefon 79-98.

OBWIESZCZENIE

Nawiązując do tutejszego obwieszczenia z dnia 30. 10. 1931 r. N 2300/31 San w sprawie tępienia szczerów i myszy zarządzam co następuje:

1. W dniu od 17-22 listopada rb. wykladać się będzie bezpłatnie „Ratynię“ przez funkcjonariuszy przedstawicielstwa firmy „Serowac“ jako dodatkowy preparat celem skutecznego wytopienia szczerów w wszystkich realiach miasta Poznania.
2. Właściciele realiach względnie administratorzy zobowiązani są do wskazania funkcjonariuszom miejsca, gdzie szczerzy się pojawiają.
3. W dniu wyłożenia Ratyniny i w dniach następnych, należy zamknąć psy i koty, aby szczerów nie płoszyły.
4. Z uwagi, że akcja ta ma na celu nie tylko zapobieganie epidemjom, ale także ochronę majątku obywateli, apeluję do mieszkańców miasta, aby dla tej akcji okazali zrozumienie i dopomogli w planowej i racjonalnej walce z plagą szczerów.

Poznań, dnia 7 listopada 1931 r.
Nr. 2768/31 San. **Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Poznaniu.**
Za Prezydenta Miasta:
(-) Drost.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Dom
w centrum miasta Bydgoszczy, z wielkimi ubikacjami fabrycznymi i placami budowlanymi naliczającymi okazyjnie za cenę 125.000, — z i oraz inne objekty w wielkim wyborze do sprzedania. Bliższych informacji udzieli Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 39. Tel. 698. Pw 8638-63.593

Siostry Streich
teraz Gwarna 15
Robótki
rysunki haftów wszelkiego rodzaju Tw 502

Salon
fryzjerski 4 obs. ubi. meskie 1 damska. 60 klientów miesięcznych. 2 pokoje, kuchnia, z powodu stosunków rodzinnych zaraz do sprzedania. Egzystencja pewna. Magielka. Trzemeszno nw 6879

Wina krajowe słodkie
najlepszej jakości poleca Wytwórnia Wina - L. Karpiński - Gniezno. Proszę żądać oferty - ceny niskie zw 83 207

Skład
spożywczy zaprowadzony magiel. mieszkanie tani sprzedam zaraz z powodu choroby. Adres wskaże Kurjer Poznański zw 83 367

Piekarnia
do nabycia ewentl. z kamienią w powiatowym mieście. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 83 565

Pianino
sprzedam. Poplińskich 12. m. 20. zw 83 514

Parcele 50 gr metr²
Każdy kupujący może otrzymać 19-letnią 6% pożyczkę na spate ziemi. Budowe założenie gospodarstwa i warsztatu pracy. Informacje - Aleje Marcinkowskiego 13. pokój 15. telefon 37 15. Pw 8 465-43 57

Antykwarnia
Antoniego Pióro. Marcinkowskiego 28. poleca bezkonkurencyjnie upiększenia mieszkanowe. Pw 8747-45.15

Gospodarstwo
12-20 morg. pszennej ziemi, budynki maszynowe przy mieście sprzedam. - Dziwak. Wielka-wieś, Buk. zw 83 808/7

Młyn
niedaleko Poznania, czynny, przemiał 300 korcy dziennie w najlepszym stanie. 270 morg. pola ornego na dogodnych warunkach zapłaty sprzedam. Bank Właścicieli Nie-tuchomości. Poznań, Piekary 1. zw 83 848

Skład kolonjalny
mieszkaniami, nadający się na wszelkie branże na Łazarzu tania oddam. Pośrednicy wykluczeni. Adres wskaże Kurjer Poznański zw 83 804

Fotele
kanapa kluby jak nowe, tania wielka 6. mieszkanie 11 zw 83 796

Dywany
perskie 175 x 250 od 42.00 bouclé 175 x 250 od 50.00, bouclé 175 x 250 od 125.00 chodniki z metra od 1.95 linoleum, ceraty stolowe, zna płótna, inletry serwety go belinowe, pińszowe, stałe na składzie, poleca po niższych cenach W. Grosz-kiewicz, Poznań Wrocławska 3. Pw 8 667-44.36

Willa
8 pokoi, 2 kuchnie 7 suterenu, weranda, wielki ogród przy ul. Mickiewicza 19. sprzedawana będzie przymusowo w Sądzie Grodzkim w Krotoszynie. 18 listopada, o godz. 11. dw 1570

Sypialnie
nadzwyczaj tania sprzedaje Stolarnia, Kwiatowa 6 zw 83 246

Sprzedam
tanio pościel, piec żelazny, Rybaki 7, mieszkanie 16. zw 83 451

Nie kupuj mebli
Zanim wiedzisz Centrale mebli Swarzędz, gdyż tam najniższe ceny. Pw 8675-45.88

Antyczne
meble, obrazy, srebra porcelana dekoracyjna kryształ, brzozy, broń starożytna tania Antoni Pióro Marcinkowskiego 28. Pw 8677-45.21

Łóżka
hotelu francuskiego, stoliki szafy stoły kanapy, umeblowanie, terace wlościene. Składowa 4. podwórze od 2-5. zw 83 752

Motor
5 k. m. prad stały tania. Oferty Kurjer Poznański zw 83 703

Wille
w Poznaniu sprzedam - Wolne czteropokojowe mieszkanie. Potrzeba gotówki 16 000 zł. Adres wskaże Kurjer Pozn. zw 83 695

Smoking
okazyjnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zw 83 753

Rower transportowy
okazyjnie sprzedam. Musiał, ul. Dąbrowskiego 88. skład. zw 83 799

Dorożkę samochodową
z koncesją sprzedam korzystnie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 83 691

Skład
obuwia centrum Poznania, urzadzeniem, towarem sprzedam wplaty 5.000. Oferty Kurjer Poznański jw 1950

Parcele
500 kw. m. Poznaniu sprzedam. Oferty Kurjer Poznański jw 1949

Interes
dobrze zaprowadzony w śródmieściu sprzedam zaraz z powodu stosunków rodzinnych. Adres wskaże Kurjer Poznański zw 83 927

Akwarjum
z rybkami 35x80 sprzedam Szklarnia, Szamarzewskiego 11. zw 83 926

Karetki
Jahr, Nenss dwuosobowa korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia do firmy Miódowicz w Szamotułach. zw 83 929

Garnitur klubowy
w skórze tania sprzedam. Podgórna 2. m. 4. zw 83 933

Fortepian
marki zagranicznej koncertowy dobrze utrzymany sprzedam tania. Zabłocka. Aleje Marcinkowskiego 1. zw 83 948

Maszynę
Adler Brunswiga i tokarkę zegar mistrzowską nowa sprzedam. Za Bramką 5 a. m. 18 zw 83 954

Skład
pokój, piwnica sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zw 83 959

Rower
nowy, meski, tania sprzedam. - Marszałka Focha 29. front. m. 6. jw 1960

Sprzedam
aparat fotograficzny, skrzypce, stół, krzesła, kanape, Górna Wil 4a 95. m. 9. zw 83 981

Skład
centrum. 2 000 wskazuje Kurjer Poznański zw 83 973

Piekarnię
Poznaniu sprzedam mieszkaniami przygłogiem, cena 9 000 złotych. Oferty Kurjer Poznański zw 83 993

Trzy
domy 1 1/2 morgi ogrodu, woda bieżąca. Parcelka 5 morg. nad jeziorem, Młyn Parowy Krzyżownik. zw 81 853

Dom
ogrodem korzystnie sprzedam Jezycze. Oferty Kurjer Poznański zw 83 994

Dwuzłotówki
odwrotne sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 83 973

Wille
Poznaniu sprzedam 27 000, wplaty 15 tys. Oferty Kurjer Pozn. jw 1951

Pianino
krzyżowe tania sprzedam Kraszewskiego 13. mieszkanie 5. zw 83 953

Czysta Alpaka
Noże, widelce, łyżki
Całkowite wyprawy
Cmielowska Porcelana najtaniej tylko wprost Wrocławska 24 Hurtownia Porcelany podwórze, zw 83 992

60
morg. ziemia pszenna dom, willa 5 pokoi, żywe, martwe inwentarze, stacja w miejscu, cena 16 000 wplata 8 000. Jaskiewicz, Poznań, Fredry 6. zw 83 993

Futra
damskie tania. Skryta 15. mieszkanie 5 przy Matejki, zw 83 931

Jadalnię
sprzedam za 800 zł. Oferty Kurjer Poznański zw 83 600

Ford
półciężarowy i osobowy wskutek wyjazdu zaaranżuje korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 83 686

Skórki
tłamy ceny hurtowe Hankiewicz Wielka 9 (wchód Szewska) rw 3431

Sprzedam
zaznaczony emalowany z kurkiem, jak nowy. Ul. Jasna Most Libelta kiosk. zw 83 681

Samochód
reklamówka Ford za 1 000 zaraz na sprzedaż Warsztaty samochodowe ul. Czarnieckiego 2 narożnik Roboczej, zw 83 675

Buldoga
suszka, przeszło rok, około 40 cm wysoka, slichny okaz, sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zw 83 719

Futra
damskie, spody, obsady, Wierzbicę 13. - 3. zw 83 840

Domek
dwa pokoje kuchnia, ziemi 4 morgi sprzedam korzystnie. Ławica - wieś Filipiak zw 83 859

Witold Leworski
Obrazy i oprawa
tylko Wrocławska 36
największy wybór najniższe ceny. Pw 85 9 20-41 43/1

Najszybsze
losy Loteryj. Państwowej poleca Kedziara Poznań Seroca 56 zw 75 774 5

Piekarnia
dawno zaprowadzona z mieszkaniami w centrum. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 83 743

Sarenkę
ładną oswojoną sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zw 83 750

Maszynę
do pisania walizkowa sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zw 83 753

Parcele
Dębica przy tramwaju, korzystne warunki. Właściciel Wierzbicę 59 m. 3, od godz. 1-3, wieczorem od 8-10. zw 83 532/3

Dom
6 pokoi 3 kuchnie chlewy przy legle 2 morgi ogrodu ziemia buraczana w tem plac budowlany przy ruchliwym mieście. Cena sprzedaży 12 800 wplaty 8 500. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 83 776

Dom
w centrum miasta Opalenicy z wolnym mieszkaniem sprzedam przy wplatce 13 tysięcy złotych. Zgłoszenia W. Staskiewicz Grodzisk (Wlkp.) ul. Szeroka 11. zw 83 783

Pianino
orzechowe dobre sprzedam. - Skońska 16 mieszkanie 9. zw 83 770

Skład
konfekcji damskiej kapeluszy i towarów krótkich z przygłogiem pokojem, towarem i całkowitem urządzeniem, dobrze zaprowadzony w mieście powiatowym zaraz do odstąpienia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 83 496

Samochód
korzystnie sprzedam lub zamienie na mniejszy. Włodarczak, Półwiejska 3. telefon 53 27. zw 83 730

Skład
kolonjalny dobrze prosperujący, przygłogiem mieszkanie zaraz sprzedam. Wskaże Kurjer Poznański zw 83 746

5 KUPNA

Kupię motor
na 220 volt 1-2 konny L. Zuchowski, Rawicz. zw 83 453

Opony 740x140
samochodowe używane dobrą stanem kupię Oferty Kurjer Poznański zw 83 245

Listy
żytnie kupię Oferty Kurjer Poznański zw 83 415

Motor
ropny ca. 15 konny i 3-rotownik w dobrym stanie kupię natychmiast. Oferty Kurjer Poznański zw 83 717

Kupię
młyn 10 tonnowy na rozbiórke. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 83 716

Cukierniczkę
srebrną kupię okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zw 83 720

Samochód kupię
karetę gotówką tania. Oferty Radom. Zeromskiego 34. Tobera. zw 83 774

Pianino
zaraz kupię Oferty z ceną Kurjer Poznański zw 83 779

Wille
kupię. Oferty Kurjer Poznański zw 83 760

Kupię
pianino mało używane. Oferty z podaniem ceny i marki Kurjer Poznański zw 83 722

Lustro
2x3 kupię Oferty Kurjer Poznański zw 83 812

Junkersa
lub inny czajnik wody. Oferty Kurjer Poznański zw 83 864

Wózek
ręczny kupię. Telefonowa 11-12. zw 83 939

Pianino
lub fortepian kupię. Oferty Kurjer Poznański zw 83 960

Kupię używaną prasę
do wyrobu cegły i piasko-wapiennej, możliwe systemu Komnik (na 6 do 5 części). Wyznawca oferty pod adresem S. Paulsen fabryka maszyn Czarnków Wlkp. telefon 19. nw 6579

6 KAMIENICE

Kamienica w Poznaniu
nowoczesna blisko centrum narożnik 2 składy 3 wejścia 4 pokoje wolne „Krakus“ Poznań, ul. Pocztowa 30. Pw 8781 57 450

Dom
dobrze utrzymany kupię. Załóżka 103 000. Podać dochód ustawowo. Oferty Kurjer Poznański zw 83 784

Dom
kupie, wpłace 40 000 Oferty Kurjer Poznański zdw 83 750

Dom
w Mosinie z wolnym 5 pokoj. mieszkaniem na sprzedaż. Zgłoszenia W. Garbary 40, tel. 41-48, rw 34-60

Kamienica
nowoczesna przy przynajmniej 10000 cechy. Dochód 18.000 cechy. Wpłaty 80.000, sprzedaż na 157.000. Pożyczka 30.000. "Krakus". Poznań 30, zdw 83 881

Kamienice
wielka połowa centrum Poznania. Dochód całość 45 tys. sprzedam korzystnie. Wpłaty 40-50 tys. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 965

Kamienice
lepsza w Poznaniu zamienie na foliark 500 morgowy lecz tylko przy mieście. Gminajalnym może także dopłacić. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 945

7 PIENIĄDZ

3 000 zł
na hipotekę domu w mieście powiatowym poszukuje Procent według umowy. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 454

12 000
do 15 000 pożyczki na I. hipotekę kamienicy w mieście pow. wartość 80 000 zł poszukuje. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 572

3 500 zł
poszukuje na pierwszą hipotekę na 60 morgowe gospodarstwo. Procent według umowy. Zgłoszenia do Oredownik Wlkp. zdw 83 203

110 000 zł
dla zwolnienia I hipoteki pod zastaw hipoteczny poszukuje Łaskawa zgłoszona u praszam Kurjer Poznański zdw 83 801

Poszukuje
40 000 zł na I. hipotekę domu w Poznaniu, przynosiąca 30 000 czynszu wartość 400 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 713

20 000 zł
poszukuje na I. hipotekę willi w Solcu przynosiąca 6 000 czynszu. Wartość 80 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 76 712

5 000 dolarów
poszukuje na majątek 300 ha na Pomorzu, na pewną hipotekę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 682

Cirka 35 000 złotych
poszukuje pierwszą hipotekę na majątek ziemski 550 morg. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 678

Potrzebny
samotny starszy pan, pani gotówka 2 000. Adres Kurjer Poznański zdw 83 672

Poszukuje
wspólnika (czki) do składu delikatesowego, gotówka 2 000 zł. Adres Kurjer Pozn. zdw 83 670

2 500 — 3 000 zł
wypożycze za dobrze płatną posiad. względnie stawie kaucję, ewent. wspaniłow. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 756

Poszukuje
wspólnika do składu rzemieślniczego od 2 000—3 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 844

300 złotych
pożyczki poszukuje na 2 miesiące. Wysoki procent gwarancja. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 741

30 000 zł
pożyczki poszukuje. Zastaw hipoteczny. Zgłoszenia upraszam pod zdw 83 802 Kurjer Pozn.

60 000 zł
posiadamy prosimy o propozycję. Zaliczyć na kosztu 1 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 903

6 000 zł
złotki jako wspólnik lub proszę o propozycję. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 896

Cheesz
nie wzbogacić kup los Loterii Państwowej u Wład. Billerta, św. Marcina 19. Ciągnięcie już 19 listopada. nw 6929

Przyjmę
wspólnika czynnego, czynnego do młyna wodnego. Gotówka 12 tys. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 976

8 DO WYNAJECIA

4 pokoje
mieszkanie II. ptr. centrum w nowo odbudowanym domu od 1.1.1932 za 2 lata zgóry do wynajęcia. Wnieść od podatku i opłat. Wojciechowski Stawna 13. Pw 8740-57470

Dwa
pokoje kuchnia ogród wydzierża. w gospodarz. Błuszczowa 4. zdw 83 647

4 pokojowe
komfortowe 130 mien. Błuszczowa 43. m. 7. go. dzina 3-7. zdw 83 795

Komfortowe
pięciopokojowe spokojne willi odd. dam. czynsz 400. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 761

Mieszkanie
pokoje kuchnia 700 rok dzierżawa "Informator", Ratajczaka 15. — adw 83 987

Puszczykowie
sa do wynajęcia mieszkanie: 3 pokoje, 2 pokoje kuchnia w nowym domu blisko dworca wprost od gospodarza. Wiadomość Jasna 12. restauracja, zdw 83 791

2 pokoje
kuchnia frontowe, odstępnie zgoda gospodarza. Dolna Wilda 64. m. 2. zdw 83 912

Dwupokojowe
kuchnia za pół roku dzierżawa. Informacje Łukaszczyca 6. m. 14. zdw 83 932

Wilka
pięciopokojowa ogród, chlewy — przedmieście dzierżawa miesięczna od właściciela wolna. Trzypokojowe w śródmieściu Wielka 17. mieszkanie 14. zdw 83 874

Ubikacje
przemysł-handlowe śródmieście, połączone komf. 3 pokoj. mieszkanie do wynajęcia. Woźna 10. zdw 83 904

Biurove
duże 3 pokojowe mieszkanie komfortowe, jasne, śródmieście. Ul. Woźna 10. zdw 83 873

Mieszkanie
4 pokojowe z przynależnościami wydzierżawia gospodarz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 898

Mieszkanie
6 pokojowe balkon łazienka w śródmieściu w Inowrocławiu n. t. ychmiast do wydzierżawienia. Oferty pod: Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Inowrocławskiego w Inowrocławiu dw 1600

Dwa pokoje
umeblowane lub nie frontowe, I. piętro odpowiednio na biura od zaraz do wynajęcia. Wąły Zygmunta Augusta 3. I. ptr. rw 3471

2
pokoje z kuchnią elektryczność Adres Kurjer Poznański zdw 83 987

Mieszkanie
2 i 4 pokoje komfort odda Faleński, administrator. 27 Grudnia 5 III

9 SZUKA MIESZK

Mieszkania
3-4 pokojowe w śródmieściu lub blisko z łazienką i t. d. od 1.1.1932 lub później poszukują nowożytny Czynsz zgóry Łaskawa zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Pozn. zdw 82 967

Mieszkania
2-3 pokojowe z czyszem za rok (ewentl. dłużej) zgóry poszukuje spokojny lokator. Oferty tylko pp. gospodarzy do Kurjera Poznańskiego zdw 83 667

Pokoju
kuchni poszukuje na stałej posiadzie. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 775

Mieszkania
2 pokojowe, kuchnia, ewentl. łazienki poszukuje za czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 83 782

Poszukuje
2-4 pokoj. komfortowych, dam. odszkodowanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 996

11 POKOJE UMEBL

Pokój
wspólny panom Długa 8. m. 11. zdw 83 621

Panienkom
pokój z urządzeniem kuchni tanio. Wolnica 4/5. I. lewo zdw 83 623

2 pokoje
łączone sypialni i mieszkalny, jasne i słoneczne, elektryczność i wszelkie wygody Cieszkowskiego 1. mieszkanie 5. zdw 82 037

Pokój
ładny czysty odnajme. Polna 13. I lewo. zdw 83 547

Pokoik
wolny, Garnarska 10. m. 6. zdw 83 549

Panom
2-3. Kanałowa 6. parter. prawo. zdw 83 535

Pokój
lepszy utrzymaniem. — Wielkie Garbary 18. wejście Woźnej II. ptr. prawo. zdw 83 642

Pokoje
ładne elektryczność. Bukowska 31. m. 9. zdw 83 653

Pokój
umeblowany wynajme. Poznańska 21. m. 5. jw 1944

Pokój
umeblowany, słoneczny zaraz do wynajęcia. Niegolewskich 12. — mieszkanie 8. zdw 83 895

Pokój
dla solidnego pana na stanowisku. Staszica 9. mieszkanie 4. zdw 83 665

Pokój
dla dwóch panów zaraz najchętniej urzędnikom. Św. Marcina 65. m. 11. zdw 83 789

Wierzbicice
23. II. prawo czysty wygodny pokój elektrycznością wynajme 2 panom. zdw 83 790

Panion
Wąły Jagielly 2 a. I. zdw 83 809

Dwuosobowy
lub jednej Działyńskich 2. m. 7. zdw 83 813

Pokój
1-2 panom. Łakowa 4 a. II. prawo. zdw 83 814

Pokój
umeblowany od 15 listopada. — Poczta 11. parter. m. 4. zdw 83 815

Pokój
Pomorska, Zygmunta Starego 6. zdw 83 821

Pokój
panu, Matejki 65 I. lewo. zdw 83 634

Pokój
wynajmie Niegolewskich 14. podwórze, mieszkanie 13. zdw 83 767

2-3
osobowy, umeblowany, używanie kuchni lub utrzymanie. Graniczna 3. mieszkanie 3. zdw 83 765

Pokój
umeblowany Poznańska 27 a. I. prawo. zdw 83 778

Dworcu!
Focha 27. miesz. 12. zdw 83 745

Niekrepujący
frontowy z utrzymaniem lub bez od 15. Staszica 16. parter. lewo. zdw 83 733

Frontowy
zaraz Działyńskich 3. miesz. 4. zdw 83 729

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Staszica 25. mieszkanie 3. zdw 83 715

40 zł
elegancki pokój Polna 3. front. mieszkanie 5. zdw 83 699

Skarbowa
8 m. 10. sypialnia, gabinet, telefon, także na biuro. zdw 83 733

Dwuosobowy
panom wynajme Cieszkowskiego 7. mieszkanie 5. zdw 83 668

Pokój
skromny Ogrodowa 10. m. 2. zdw 83 738

Frontowy
2-3. Marsz Focha 29 I. lewo. zdw 83 657

Pokój
wolny, Zielona 2. mieszkanie 19. zdw 83 718

Działyńskich
2 m. 2. Dwa pokoje umeblowane inteligentnych pań. Pw 8799-45,96

Pokój
Długa 4. m. 10. Pw 8708-45,91

Pokoik
swobodny dla panienek. Adres Kurjer Poznański zdw 83 833

Pokój
osobne wejście, Samolińska, Mostowa 3 IV. zdw 83 731

Dwuosobowy
15 bm. Strzelecka 11. miesz. 4. zdw 83 763

Pokoik
panience Matejki 83 IV. zdw 83 494

Małżeństwo
meblowany używanie kuchni Graniczna 3. mieszkanie 3. zdw 83 766

Pokój
skromnym panienkom. Piekary 24 II. piętro, mieszkanie 17. zdw 83 727

Przyjmę
jednego pana na pokój. Mostowa 26. mieszkanie 20. zdw 83 728

Czysty
pokój panom, panienkom, małżeństwu Marij Magdaleny 1. mieszkanie 6. zdw 83 731

Pokoik
elektryczność, skromnej panience. Szymańskiego 8. mieszkanie 16. zdw 83 739

Pokój
u starszej samotnej pani. Adres Kurjer Poznański zdw 83 744

Wspólna
stancja dla panów. Miesięcznie 20 zł. Wodna 8. Alejski, zdw 83 653/9

Pokój
Czesława 16 a. mieszkanie 16. zdw 83 822

Pokój
Grobła 19. mieszkanie 8. zdw 83 823

Pokój
panom, panienkom. Strzelecka 28 a. parter. lewo. zdw 83 800

Panion
Kwiatowa 9. III. zdw 83 810

Pokój
tanio Spokojna 27. m. 17. zdw 83 816

Pokój
1 lub 2 panom wynajme Wodna 7 I. m. 6. zdw 83 817

Niekrepujący
słoneczny z pianinem, elektryczność, z utrzymaniem bez. Św. Wojciech 22/24. front. m. 6. zdw 83 837

Pokój
małżeństwu, używanie kuchni wynajme. Niegolewskich 13. m. 11. zdw 83 818

Pokój
dla dwóch panów z utrzymaniem lub bez. Stary Rynek 89. m. 3. zdw 83 819

Centrum
słoneczny pokój z utrzymaniem inteligentowi. Ratajczaka 28. I. lewa. zdw 83 971

Pokój
dla pana od 15. Ogrodowa 2. I. prawo. zdw 83 863

Pokój
wszelkimi wygodami. Matejki 60. m. 8. zdw 83 834

Pokój
2 osobom, lub małżeństwu. Wypiańskiego 13 I. m. 3. zdw 83 835

Panience
wspólny. Wąły Jana 12. m. 10. zdw 83 836

Wspólny
ładny, tanio. Rybaki 22. m. 6. zdw 83 343

Pokój
z klatki schodowej. Szwajcarska 20. mieszkanie 4. zdw 83 842

Umeblowany
Prusa 19. mieszkanie 8. jw 1953

Dwuosobowy
Skryta 10. miesz. 1. zdw 83 919

Pokój
dwom panom. Strusa 5a. m. 10. zdw 83 922

Pokój
We wszystkich Świętych 6 m. 8. zdw 83 923

Ładny
słoneczny elektryczność panion panom u samotnej. Różana 4. m. 6. zdw 83 935

Pokoik
panu Woźna 9. miesz. 5. zdw 83 867

Dwuosobowy
Piekary 5 II lewo. zdw 83 860

Dwuosobowy
Wierzbicice 39 a. mieszkanie 10. zdw 83 964

Dwuosobowy
wzwl. małżeństwu. Górna Wilda 71. m. 21. zdw 83 849

Pokój
słoneczny zaraz. Woźna 13a. m. 5. rw 3465

Dwuosobowy
pokój dla panienek. Poznańska 27 a. mieszkanie 12. front. zdw 83 985

Parterowy
front. Grunwaldzka 5. zdw 83 975

Pokój
dla pana Półwiejska 1. II. lewo wchód z Strzeleckiej. m. 12. zdw 83 972

Ładny
pokój frontowy tanio. Grobła 29a I lewo, narożnik Mostowej. zdw 83 901

Pokój
bez pościeli. Skryta 15. m. 4. zdw 83 905

Panom
Strzelecka 11. III. prawo. zdw 83 908

Pokój
ładny czysty, frontowy, elektryczność nie drogi, zaraz. Wielka 17 II. mieszkanie 13. zdw 83 852

Dwom
paniom, panom. Łakowa 19. m. 6. zdw 83 858

Dwuosobowy
frontowy, wiadomość św. Marcina 22. skład papieru. zdw 83 862

Czysty
Wierzbicice 3. I. lewo. zdw 83 876

Niekrepujący
wchód klatka schodowa. Różana 23. II. zdw 83 883

Dwa
umeblowane, komfortowe, używanie kuchni, łazienki. Różana 23. II. zdw 83 884

Jasna 14
m. 8. z utrzymaniem jednoosobowy. zdw 83 887

Słoneczny
używalność kuchni bez. Reja 1. m. 6. zdw 83 895

Elegancka
sypialnie wynajme. Podgórna 13. m. 10. zdw 83 899

Pokój
od zaraz do wynajęcia. Grobła 9. m. 4. zdw 83 909

Pokój
jednoosobowy, światło elektryczne. św. Marcina 41. m. 10. zdw 84 000

Dwuosobowy
studentom, Ratajczaka 11 a. wejście 3. mieszkanie 69. zdw 89 073

Pokój
1-2 zaraz. Jackowskiego 43. — mieszkanie 6. jw 1954

Pokój
sypialnia, gabinet, telefon, centralne łazienka, wynajme kulturalnemu. Początek Jeżyca. Adres wskaze Kurjer Poznański zdw 83 940

Pokój
centralne ogrzewanie zaraz. Stowackiego 31/33 parter. m. 10. jw 1957

Pokoik
panience. Słowackiego 39. mieszkanie 10. jw 1959

Dwuosobowy
Matejki 4. m. 7. jw 1962

Panienkom
pokój z urządzeniem kuchni tanio. Wolnica 4/5. I. lewo. zdw 83 623

Niekrepujący
1-2 osobowy ładny, elektryczność zaraz. Kopernika 4 a. III. lewo. zdw 83 980

Pokój
jednoosobowy. Św. Józefa 6. m. 10. zdw 83 993

Pokój
umeblowany z urządzeniem zaraz do wynajęcia Zablocka Marcinkowskiego 1. zdw 83 950

Wspólny
panu, Plac Bernardyński 1. m. 4. zdw 83 941

Słowackiego
34. I. lewo, pokój obiady. jw 1956

Pokój
dwuosobowy wolny. Sarnowska Ogrodowa 2 I. zdw 83 936

Pokój
komfortowy, telefon, Zwierzyniecka 1. mieszkanie 4. zdw 83 918

Solidnym
stałym sublokatorom dobrze umeblowany spokojny czysty Św. Marcina 4 II. lewo. zdw 83 913

Kraszewskiego 4
m. 8. Pokój dla dwóch panów. zdw 83 910

12 SZUKA POKOJU

Oficer
sztabowy samotny szuka od 1-go grudnia dwóch komfortowych niekrepujących pokoi, telefon łazienka, Okolica ul. Grunwaldzkiej. Oferty z warunkami do Kurjera Poznańskiego zdw 83 780

2 pokoje
umeblowanych lub jednego dużego poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 777

Zupełnie niekrepującego
eleganckiego elektryka w okolicy: Jasna Mickiewicza, Fredry

Panie
w 40 roku zamężne mogą znaleźć
dobrego męża. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 83 829

Kawaler
kupiec lat 40, inteligentny ma-
jątku 60 000, poszukuje panny
lub wdówki bezdzietnej, gospo-
darnej do lat 35 z gotówką 15 do
20 000. Cel matrymonialny Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 643

24 NAUKA

Kurs tańców
rozpoczynamy
Mikołajczak, Kledecka
Pocztowa 29. Pw 8490 33.216

Tanie
kursy tańców
Opaliński, 27 Grudnia 19. m. 2.
zdw 83 282

Student
starszy udziela sumienne i sku-
teczne lekcji Oferty Kurjer
Poznański zdw 82 974

Akademja tańców
Wituszkowskich
Ratajczaka 9 Pw 8 616-57.441

Szkoła tańców
Baletmistrza Szczerka
Dom Rzemieślniczy, ul. Rataj-
czaka. zdw 82 991

Angielka
udziela lekcji konwersacji. Św.
Marcin 18, mieszkanie 5.
zdw 83 740

Jezyce Ostroróg
Lekcji francuskiego, niemieckiego
konwersacji udziela nauczy-
cielka Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 714

Nauczycielka
udziela lekcji (specjalność pol-
skie, łacina). Oferty Kurjer Po-
znański zdw 83 709

Studentka
udzieli korepetycji w zakresie
niższych klas Oferty Kurjer Po-
znański zdw 83 688

Uwaga
kurs ulgowy kserografii steno-
grafii pisanie na maszynie. roz-
poczynamy 16. Wpisy codziennie
Postep Plac Sanieżyński 2 a.
zdw 82 905/6

Kroju
damskiego udziela wieczorem fa-
chowym. Szymański Wąły Ja-
na 9 zdw 83 089/90

Niemieckiego
udzieli studentka. Oferty Kurjer
Poznański zdw 83 911

Kto
udzieli pannie lat 30, kurs fry-
zjerstwa. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 83 983

Student
lub seminarzysta
poważny pracowity i zdolny w
nauczaniu zgłosić się może do
pomocy przy odrabianiu lekcji dla
2 chłopców czwartej klasy wstęp-
nej, dziennie na ca 3 godziny na
dłuższy okres. Wymagane podanie
referencji i warunków. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdw 83 886

25 MUZYKA

Marjan Perzyński
nauczyciel muzyki Staszica 4,
II piętro, mieszkanie 6. Udzie-
lam gry na skrzypcach, fortepian-
ie, mandolinie, Fortepian do
ćwiczeń na miejscu. zdw 83 696

Pianino
wynajme w dobrym stanie na
parę miesięcy Oferty z podaniem
ceny i firmy do Kurjera Poznań-
skiego zdw 83 692

DZISIAJ W KINIE

- Apollo:** „Szary Dom”.
- Aurora:** „Douglas Fairbanks i czarny Pirat”.
- Colosseum:** „Pieśniarz Pary-
ża”.
- Corso:** „Karkołomny Pościg
i Pat i Patachon”.
- Edison:** „Szalone Żony”.
- Haria:** „Wachlarz Lady Win-
dermere”.
- Kapitol:** „Człowiek, który
kręcił”.
- Metropolis:** „Niebezpieczna
kobieta” oraz rewja „Białe
Tango”.
- Nowości:** „Rewja „Dam Ci
kwiatek na zadatek” i film
„Syn bogów”.
- Odeon:** „Przedziwne kłam-
stwo Niny Pietrówny”.
- Orzel:** „Indyjski grobowiec”.
- Renaissance:** „W pogoni za
miljonami”.
- Roxy:** „Blaski i nędza tycia
Kurytany”.
- Słoię:** „Triumf Walca”.
- Tęcza:** „Ostatni Romans”.
- Wilsona:** „Zatracona ulica”.

Uczni
do konserwatorium przygotowuje
organista farny. Golebia 1,
zdw 83 723/4

Pianino
do ćwiczeń, lekcje muzyki. —
Młyńska 3, mieszk. 8. zdw 83 594

26 ROZRYWKA

Miły
pobyt „Paryżanka” Półwiejska
30 Koncert — separatką.
zdw 83 254

Kino Odeon
wyświetla wspaniały dramat ero-
tyczny p. t. „Przedziwne kłam-
stwo Niny Pietrówny z Brigida
Helm. Ceny miejsc niższe dla
2 osób do 30% Wkrótce Parada
Miłości z Maurycem Chevalierem
zdw 83 988

Obiady
4 dania 90 gr poleca Restauracja
Półwiejska 5 Staly koncert —
separatką — ceny niższe.
zdw 83 917

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych

Pomorzanika
w średnim wieku poszukuje po-
sady do pomocy pani domu lub
jakiegokolwiek innej z powodu sto-
sunków rodzinnych, za minimal-
ną zapłatą lub tylko za utrzymanie
Zgłoszenia pod „Pomorzan-
ka” do „Par” Bydgoszcz.
Pw 8776-63 608

Redaktor
z wszechstronną, długoletnią
praktyką dziennikarską, wy-
kształceniem prawniczym i zna-
omością języków szuka zajęcia.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 82 975

Fryzjerski
młodszy pomocnik również obzna-
jomiony w strzyżeniu pań poszu-
kuje posady. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 83 097

Kierownik cegielni
ukończona szkoła ceramiczna —
dłuższą praktyką w większych za-
kładach ceramicznych. Specjali-
sta na wyroby cienkościennie. Do-
bre referencjami poszukuje po-
sady od 1. 12. 31, lub później. —
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zdw 81684

Młodszy urzędnik
gospodarczy lat 26 z ukończoną
szkołą rolniczą 6 letnią praktyką
dobrymi referencjami, poszukuje
od 1. I. 32 względnie wcześniej
posady. Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdw 82 966

Majster młynarski
lat 40, samotny, pierwszorzędna
sila, wytwórcą towaru jakości
polecani poszukuje stałej posady
nadmłynarza, lub jako sam.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 475

Prośba
do pp. adwokatów!
Mam kilkoletnią praktykę, pisze
biegłe na maszynie, orientuje się
szybko, poszukuje zajęcia na 2—3
godziny po południu. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 526

Absolwent
Szkoly Handl. poszukuje miejsca
praktyki kupieckiej. Sławiński.
Dłużyna, pow Śmigiel
zdw 83 568

Odpowiedni kucharz
wiek średni poszukuje posady w
restauracji może prowadzić kuch-
nię samodzielnie również na
wyjazd od 1 grudnia. Łaskawe
zgłoszenia z podaniem warunków
tygodniowych lub miesięcznych
Kurjer Poznański zdw 83 588

Bufetowa
zdolna poszukuje posady 15. 11.
Miejscowość obojętna — Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 783

Szuka
się kierowniczkę (ka) z gotówką
1—2 000 do składu spożywczego
przy ruchliwej ulicy Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 764

Ogrodnik
z kilkoletnią praktyką za granicą,
kawaler lat 32 poszukuje posar-
razem z siostrą która jest pier-
wszorzedną kuchmistrzynią ewtl.
jako przychodnia gosposia; mam
na utrzymaniu matkę. Okolica
obojętna Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 83 721

Kaucji 1 000 zł
Slusarz z długoletnią praktyką
szuka posady maszynisty kie-
rownika albo administratora do-
mu Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 734

Mankurzystka
sila pierwszorzędna, szuka zaję-
cia. Oferty do Kurjera Pozn.
zdw 83 820

Ogrodnik
samodzielny kawaler poszukuje
posady od 1. I. 32 roku. Adres:
Stanisław Pawlak Sedziny poczt.
Buk, powiat Szamotuly.
zdw 83 706

Posługaczka
z dobrymi poleceniami szuka po-
sady w śródmieściu. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 920

Czeladnik
obuwiczny poszukuje posady. O-
ferty Kurjer Poznański zdw 83 930

Służąca
uczciwa poszukuje posady ze
skromnym gotowaniem zaraz. O-
ferty Kurjer Poznański zdw 83 879

Ogrodnik - handlowiec
kawaler, lat 26 z 10-letnią prak-
tyką, dzielny fachowiec, uczciwy,
trzeźwy i pracowity z dobrymi
świadectwami i poleceniami, pu-
szkuje stałej posady od 15. 12.
lub 1 stycznia. Okolica obojętna.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 070

Sierota
młoda, uczciwa szuka posady do
wszystkiego. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 83 969

Pomocnik
szewski poszukuje natychmiast
pracy. Łaskawe zgłoszenia Stro-
ma 6, mieszkanie 10, L. Góra.
jw 1961

Poszukuje
posady lub posady zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 673

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem
od 15. lub później. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 726

Gospodyni
pierwszorzędna
znająca kuchnię warszawską go-
spodarstwo wiejskie i miejskie
praktyczna, oszczędna, poszukuje
posady. Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 847

Młodsza
panienka pisząca na maszynie po-
szukuje posady jako stenografka do
składu lub biura. Oferty Kurjer
Poznański zdw 83 941

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego
z gotowaniem Oferty Kurjer
Poznański zdw 83 725

Inteligentna
panna, była dwa lata przy dzie-
cku poszukuje posady, zna szyćcie,
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 711

Dziewczyna
samodzielną poszukuje posady do
wszystkiego Oferty Kurjer Po-
znański zdw 83 855

Fryzjerski
męski młodszy pomocnik obezna-
ny z strzyżeniem pań poszukuje
posady od grudnia. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 83 694

Studentka
szuka jakiegokolwiek posady w go-
dzinach wieczornych Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 687

Mankurzystka
fryzjerska szuka posady zaraz lub
później Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 83 885

Kucharz
pierwszorzędne świadectwa, pu-
szkuje posady zaraz lub później.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 680

Panna
poszukuje posady wyreczytelki
pani domu z pomocą w składzie
lub bez Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 83 679

Ekspedjentka
z branży cukierniczej poszukuje
posady. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 83 677

Magistra farmacji
długoletnią praktyką szuka posady
lub zastępstwa zaraz. Zgłosze-
nia do Kurjera Poznańskiego
zdw 83 671

Gospodarz rolniczy
kawaler lat 26, obeznany wszel-
kimi czynnościami gospodarczymi
5 letnią praktyką w większym
gospodarstwie poszukuje posady
od zaraz. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 83 669

Dziewczyna
długoletnimi świadectwami do
wszystkiego szuka posady Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 066

Młodsza
biurowa pisząca biegle na maszy-
nie po polsku i po niemiecku szu-
ka posady. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 83 772

17-letnia
dziewczyna z prowincji, dobrego
domu z ładnym charakterem pi-
sma, kochająca dzieci, zna wszel-
ką pracę domową, prosi o posady
od 15. 11. lub 1 grudnia. Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 872

Posada
samotnego, samodzielnego gospo-
darza 300 móg. 2 000 zł. konieczne
Zgłoszenia restauracja Poznań,
Plac Sanieżyński 5. zdw 83 271

Biurowy
kaucja do 1 000 zł szuka jakiej-
kolwiek posady Oferty Kurjer
Poznański zdw 83 152

Dziewczyna
z prowincji lat 24 poszukuje pu-
szkuje posady do wszystkiego z
praniem. Miejscowość obojętna
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 787

Bona
język polski niemiecki cośkol-
wiek szyćcia i robotki poszukuje
posady Łaskawe zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdw 83 758

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 771

Dziewczyna
z gotowaniem szuka posady lub
posługi Język niemiecki, polski.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 645

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych go-
towaniem własną pościelą pu-
szkuje posady od 15. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 787

Dziewczyna
z własną pościelą samodzielnem
gotowaniem poszukuje posady od
15. Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 786

Maszynistka
polsko-niemiecka 6 lat praktyki,
szuka posady za małym wynagro-
dzeniem Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdw 83 773

Dziewcze
lat 17 szuka posady do dzieci i lek-
kiej pracy domowej od 15. 11. 31
Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 906

Sierota
szuka posady do dzieci z szyćciem
za małym wynagrodzeniem. O-
ferty Kurjer Poznański zdw 83 866

Dziewczyna
z gotowaniem, uczciwa, dobre
świadectwa, poszukuje posady
możliwie bez prania od zaraz. O-
ferty Kurjer Poznański zdw 83 868

Dziewczyna
uczciwa, z gotowaniem i wszel-
kimi prac domowych przyjmie
posady od 15. 11. lub 1. 12. O-
ferty Kurjer Poznański
zdw 83 878

Uczciwa
posługaczka za „pokój” przyjmie
posługę. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 83 880

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do
wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer
Poznański zdw 83 893

Służąca
sierota, szuka posady miejsce-
wość obojętna. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 83 890

Krawcowa
na elegancka garderoba damska
poleca się poza dom. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 894

Dziewczyna
dobrze polecona poszukuje posady
z gotowaniem Zgłoszenia Mei-
chalska Krawczewskiego 16 u p.
Baranowskich jw 1952

Służąca
do wszystkiego z cośkolwiek go-
towaniem prasowaniem praniem
poszukuje posady do 3—4 osób.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 957

Pieloniarka
rutynowana, dyżur nocny docho-
dząca, bańki zastryki poszukuje
posady. Plac Nowomiejski 9,
m. 9. zdw 83 966

Praczką
szuka stałej posady do prania. —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 979

Sierota
poszukuje posady do wszystkiego
zaraz. Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 980

Pokojowa
znająca obsługę, z dobrem świa-
dectwem przyjmie posady od 1.
12. 31 ewentualnie do dzieci. —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 951

Dla gospodyni
pierwszorzędna na wieś lub pen-
sjonat poszukuje posady gorąco
polecając Wiktorowa Zabloc-
ka Zgłoszenia Nowicka, Żerków,
Mickiewicza 26. zdw 83 949

Gospodyni - kucharka
z bardzo dobrymi świadectwami
znająca dobrą kuchnię, pieczenie
poszukuje posady Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdw 83 946

Sierota
lat 21 z dobrymi świadectwami
poszukuje posady w charakterze
ekspedjentki do piekarni cukier-
ni lub restauracji Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 83 923

Dziewczyna
nawskroś uczciwa szuka posady
do wszystkiego lub do dzieci od
15. Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 914

Dziewczyna
dobra i uczciwa z gotowaniem pu-
szkuje posady zaraz lub od 15.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 909

Panienka
z ukończoną Szkołą Handlową vi-
sząc na maszynie, znająca cen-
tralę telefoniczną poszukuje po-
sady. Łaskawe zgłoszenia „Par” A-
leje Marcinkowskiego 11. pod
57.498. Pw 8765-57.498

Panienka
ze znajomością szyćcia pracy do-
mowej szuka posady Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 429

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 517

Dziewczyna
poszukuje od 15 lub 1. posady do
wszystkiego ze średnim gotowa-
niem. Oferty Kurjer Poznański
zdw 83 299

Młoda
dziewczyna pracowita uczciwa, z
dobrymi świadectwami poszukuje
posady od piętnastego. Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 399

Starsza
dziewczyna uczciwa z dobrymi
świadectwami poszukuje posady
od 15. do wszystkiego z praniem
i gotowaniem. Zgłoszenia Woź-
niczka, Marceleńska 3 mieszka-
nie 7 zdw 83 392

Kasjer ksiązkowy
wysoka gwarancja szuka posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 230

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem, do-
brymi świadectwami szuka po-
sady do jednej lub dwóch osób.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 83 543

Szofer
kawaler poszukuje posady z wol-
nem utrzymaniem, pensja obo-
jętna. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 82 921

Służąca
uczciwa poszukuje posady z
skromnym gotowaniem i cośkol-
wiek szyćciem od 15. 11. Oferty
Kurjer Poznański zdw 83 457

Były
urzędnik państwowy da 300 zł lub
wypożyczy 1 000—1 500 temu kto
zaofiaruje mu odpowiednią po-
sadę Oferty Kurjer Poznański
zdw 82 715

Kupiec
pierwszorzędna sila, wymowna
dzielność akuratność i zaufanie,
płynnie w niemieckim i polskim
szuka posady dla prowadzenia
przedsiębiorstwa każdej branży
Wynagrodzenie skromne Oferty
Kurjer Poznański zdw 82 811

Inteligentna
z dobrego domu znajomość jezy-
ka niemieckiego gospodarstwa
domowego szyćcia muzyki przy-
jmie posady także na wyjazd.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 83 052

Slusarz tokarz
kawaler z kilkoletnią praktyką
obeznany dobrze reparaacją ma-
szyn rolniczych oraz motorów pu-
szkuje posady zaraz lub później.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 855

Dziewczyna
wiejska uczciwa i skromna coś-
kolwiek gotowania poszukuje po-
sady do wszystkiego Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 83 182

3 WOLNE MIEJSCA

7 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo prze-
mysłu krajowego poszukuje pań
panów do lekkiej pisemnej pra-
cy domowej Gdynia Port skrzyż-
ka pocztowa 4 dw 1593

Elewa
leśnego za opłatą 75 zł. miesięcz-
nie przyjmie zaraz Leśnictwo
Rozdźały poczta Kalisz.
zdw 82 845

Potrzebna
zdolna podręczna, Wąły Wązów
15, mieszkanie 3. zdw 83 674

400
do 500 zł uboczego zarobku mie-
sięcznego, bez narazenia godno-
ści stanu znajda osoby, mające
szerokie kolegi znajomości. Wi-
adomości fachowe, zbyteczne. —
Zgłoszenia „Gozakred”. Lwów,
Walowa 11. Pw 8674-72.88

Magistry
bez praktyki z niemieckim od
1 stycznia poszukuje Z. Oleski-
ski, Apteka w Śmiglu dw 1002

Administrator
młyna z kaucją potrzebny zaraz
Bank, Piekary 1. zdw 84 014

Parkietówki
sympatyczne i mile potrzebne. —
Adres Kurjer Poznański
dw 1599

Potrzebna zaraz
nauczycielka
do internatu, wykształcenie gram-
matyczne. Łukomska Mickiewi-
cza 36. Zgłoszenia 12—13.
zdw 83 934

Humor zagraniczny

— Twierdzą, że pocałunki — to mowa miłości.
— A gdybyśmy tak troszke z sobą porozmawiali...
(Le Matin). S. F.

Przedpłata
na listopad 1931, za oba wydania razem wlicznie tygodniowego do-
datku „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-
znanu w eksped. zł 4,00, w agencjach zł 4,50, z odnośnikiem
do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5,01
kwartalnie zł 15,03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9,00, w innych krajach zł 11,00.
W razie wypadków spowodowanych silną wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p.
wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci
są niedostarczonych numerów lub odeszkodowania.
W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2303. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.